

ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΑΣ
ΥΠΟΜΝΗΣΕΙΣ.

Adsta, viator, et dole regum vicem
Cor regis isto conditum est sub marmore,
Qui jura Gallis, Sarmatis jura dedit:
Latens cucullo hunc sustulit sicarius
Abi, viator, et dole regum vicem.

Πόσον οίκτρά εκπαλαι υπάρχει των ηγεμόνων ή τύχη! Επειδή κατά περιστάσεις διάφορους ομοίως σχεδόν πάσχουσιν ενίοτε. Περιστοιχούνται τῶντι από δολίους και πο-ηρούς, ή διεφθαρμένους ἄρχοντας; εις αυτούς πάντοτε περιέρχεται των κακῶν ή εὐθύνη. Χαρίζονται ὀπωσδήποτε εις την ἀριστοκρατίαν; ἀγανακτεῖ κατ' αὐτῶν ὁ λαός. Περιέπουσι και ὑπερασπίζονται τὰ πλήθη; παροξυνόμενοι οἱ προνομιούχοι, οἱ δυνατοί, οἱ δημοβόροι, ἀδυσωπήτως τοὺς ἐπιβουλεύονται. Ἄν δὲ ὑπό δυσπιστίας, ή φιλαρχίας, ή και χάριν των κοινῆ συμφερόντων σπουδάζωσι νὰ συγκεντρώσιν ὅλην την ἐξουσίαν εις τὰς χεῖράς των, περιπλέκονται ἔτι μᾶλλον εις περισπαυμῶν και θλίψεων ἀδιεξήτητον λαβύρινθον.

Ἡ ἀρχαία και νεωτέρα ἱστορία πιστοποιεῖ μέχρι κεραίας τὰ λεγόμενα. Ἄλλ' ἰδιαίτερος εις τὰ Ἄσια
Τόμ. Α'.

τικά ἔθνη, εκ δὲ των Εὐρωπαϊκῶν εις την Ῥωσσίαν και την Γαλλίαν εὐρίσκουμεν ἴσως τὰ πλεῖστα παραδείγματα τῆς τοιαύτης κακοδαιμοσίας και ἐμφυλίου ταραχῆς από πάντη ἀντιθέτους προερχομένης τῆς κοινωνίας τάξεις.

Πρὸ δύο ἤδη μηνῶν ὁ Πρόεδρος τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας περιτρέχει τοὺς νομοὺς ἀνευφημούμενος και θριαμβεύων ὡς νικητῆς; ἀλλ' οἱ ἐχθροὶ των καθεστώτων ἐργάζονται συντόμως ἐν σκότει νὰ ματαιώσωσι τοὺς σκοποὺς του. Συνομοσπαι ἀλληλοδιαδόχως ἀνακαλύπτονται, μηχαναὶ μισαιτόνοι κατ' αὐτοῦ τεχνουργοῦνται, σίφη δὲ πολυέριθμα μισθωτῶν τῆς ἀστυνομίας πανταχοῦ ἀναφανδὸν διασκορπιζόμενα. ή και ἀφανῶς εἰσχωροῦντα κατασκοπεύουσι μὲν πάντα των πολιτῶν τὰ κινήματα, ὠ-ακουστοῦσι δὲ και εις τοὺς περιπάτους και εις τὰς λέσχας και εις τὰ σχολεῖα και εις των οἰκιῶν αὐτῶν τὰ ἄδυτα. Ὅθεν ὁ Ναπολέων δὲν διαφέρει πολὺ ἀνθρώπου ἀδεδῶς μὲν και με γαλοψύχως, ἐπικινδύνως δὲ πάντοτε περιπατοῦντος εις την ἀδιακόπως κατασειομένην και πυροβολοῦσαν Αἴτην.

Ἄλλα και αὐτὴ ή ἀρχαιολογία των θερινῶν ἀνακτόρων τοῦ Σαιν Κλου (Saint Cloud) ὅπου πρὸς καιρὸν ἀνεχώρησεν, ὡς προσηυρεπιζομένου ἴσως των ἄλλων δια τὴν θρυλλομένην τῆς αὐτοκρατορικῆς στέψεως ἑορτῆν, ἐκδειματοῖ τοὺς φίλους τῆς ἡσυχίας ὡς ἀπαίσιος τοῦ μέλλοντος οἰωνός.

Ἴδου δὲ τί ὑπομνημονεύει περί τοῦ χωρίου τούτου ὁ Eugene dela Gournerie (Kévue Universelle)
«Διατρίβουσα μικρὰν των Παρισίων τῷ 531 ή Κλοτίλδη χήρα τοῦ Βασιλέως τῆς Γαλλίας Κλοβίς
Τεύχ. ΙΓ'.

ήγάπα και περιεποιεῖτο διαφέροντως τοὺς ἐγγόνους τῆς Θεοδοάλῃς, Γκοντράν και Κλοῦ (Théodoald, Gontran et Cloud) τέκνα τοῦ ἀποθανόντος ἐν μάχῃ Κλοδομήρου (Clodomire) βασιλέως τῆς Ἀυρηλίας (Orléans). Ἀλλὰ τὴν φυσικὴν ταύτην φιλοστοργίαν φθονήσας ἀχάριστος και αἰμοβόρος υἱός, βασιλεὺς δὲ τότε τῶν Παρισίων Χίλδεμπερτ (Childebert) ἴσως δὲ και ἀπὸ φόβου μήπως ἢ μήτηρ του τοὺς προορίζῃ εἰς τῆς Γαλλίας τὸν θρόνον, ἀπεράσισεν ἀπανθρώπως τὴν ἐξώλειαν των μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ Κλοταίρ, τὸν ὁποῖον εἰς τὴν ἐπιβουλήν ταύτην συμπάρελαβεν. Ὅθεν παρόντων ποτὲ πολλῶν σπασάμενος ἐξαίρνης τὸ ξίφος ἀπέκτεινε τὸν πρῶτον· ὁ δὲ δεύτερος ἐκυλίεθη μὲν ἐντρομος εἰς τοὺς πόδας τοῦ θεοῦ του Χίλδεμπερτ ἐπικαλούμενος μετὰ δακρύων τὴν φιλόνητον προστασίαν του, ἀλλὰ μὴ εἰσακουσθείσης τῆς δεήσεως ἐκείνου ἔπεσε και αὐτὸς ἐλεεινὸν θῦμα τῆς τοιαύτης ἀνηκούστου ὠμότητος. Μόνον δὲ ὁ τρίτος, Κλοῦ, εὐτύχησε φεύγων νὰ διασωθῇ ἀπὸ τὸ μαιφόνον φάσγανον· ἐπιθυμῶν δὲ νὰ ἀσφαλίσῃ και τοῦ λοιποῦ τὴν ζωὴν του ἐνεδύθη τὸ μοναχικὸν σχῆμα διὸ ἀνύποπτος ἤδη καταστὰς ἔλαβε παρὰ τοῦ ἀναλήτου θεοῦ του ὡς κληροδόχημα τὰ περίξ τοῦ τόπου, ἐνθα ἀπεφάτισε νὰ ἀκητεύῃ. Ἐκεῖ δὲ ἐναρέτως διαβίωσας ἐτάφη εἰς τὸ παρὰ τὸν Σηκράν χωρίον Nogent ὀνομασθὲν ἔκτοτε παρ' αὐτὸν Saint Cloud.

Οἱ προπάτορες ἡμῶν ἀπέδιδον πολλὰ θαύματα εἰς τὸν νέον τοῦτον ὄμιον· τὰ δὲ περὶ αὐτοῦ διηγήματα παρίστανον ἀφέλειάν τινα και εὐλαβίαν χριστιανικὴν πρᾶγμαθούσαν κατ' ἐκείνους τοὺς καιροὺς, ὅτε ἡ κοινωνία σφιγγῶσα ὑπὸ δυνάμειος κατεσπαράττειτο ἀπὸ τὴν πολιτικὴν ἀπιστοτήτων ἀνθρώπων, τὴν διαφωρὰν τῆς καταγωγῆς τῶν συνελθόντων δυσειμικτικῶν φύλων, τὴν ποικιλίαν τῶν θρησκευμάτων και τὰς πολυειδεῖς τῶν χωροδеспοτικῶν καταπιέσεις.

Ὅτως ἐν γένει ἐπὶ τῆς πρώτης δυναστείας τῶν ἡμετέρων Βασιλέων ἔλειπε παντελῶς πᾶσα ἐνότης, και δικαιοσύνη και πίστις, εὐρίσκοντο δὲ μόνον τάγματα τινὰ, ὅσον ἱερεῖς και μοναχοὶ καλλιτεροῦντες τὴν γῆν, δεόμενοι τοῦ θεοῦ και διδάσκοντες τοὺς χριστιανούς· τὰ γράμματα και τὴν θρησκείαν, οἱ δυνατοὶ, λαρυραγωγῶντες ὡς ἄγριοι ληστὰς και καταφθειρόντες ἀυστόλως τοὺς ἰδιώτας, ἔταιρειται Ἀεοιδῶν (1) ἀντιπαλαιόντων εἰς τὸν κυριάρχην, και σφερτὸς χυδαίων και χωρικῶν, ὅστινες ἐδούλευον ὡς ἀνδράποδα.

Πάντα ταῦτα ὑπῆρχον ἴσως στοιχεῖα μελλούσης καταστάσεως· ἀλλ' ἦταν εἰσέτι ὡς ἀμόρφωτος ὕλη εἰς τὸ χάος. Ἐν μέσῳ δὲ αὐτῶν ἐβασίλευεν ὁ Κλοβίς γενναῖος μὲν ὁμολογουμένως και φιλόθρησκος ἡγεμῶν, μὴ διαστάσας ὅμως νὰ φονεύῃ τινὰς τῶν συγγενῶν διὰ νὰ αὐξήσῃ τὴν δυνάμιν του· παράδειγμα, τὸ ὁποῖον, ὡς εἶδομεν ἤδη, ἐμιμήθησαν και αὐτοὶ οἱ υἱοὶ του, ἀποκτείνοντες ἀπῆλως οὐχὶ τοὺς ἀνεφίλους των μόνον, ἀλλὰ και τὰς θηλασάσας αὐτοὺς γυναῖκας, πρὸς δὲ και τοὺς ὑπηρετάς των πόσον δ' εὐκόλως κατεδικάζοντο οἱ λοιποὶ, καθὼς ὁ ἅγιος Léger και Pre-

(1) Ἀεοῖσαι ἐλέγοντο οἱ εὐγενεῖς Φράγκοι ἐπὶ τοῦ Κλοβίς.

textat ὡς ἀντιπολιτευόμενοι εἰς τοὺς Βασιλεῖς εὐκόλως συμπεραίνεται. Διὰ τοῦτο εἰς τὰ μοναστήρια μόνον εὐρίσκον τὴν σωτηρίαν οἱ ἐπαπειλούμενοι, ἀφ' οὗ ἀπῆρνοντο τὸν κόσμον· ἐκεῖνα ἦσαν τῶν γραμμάτων τὸ ἄσυλον. ὁ ὄρμος τῶν πολιτικῶς ναυαγούντων και τῶν καταδικωμένων τὸ χρησφύγετον. Διὰ τοῦτο ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ ἀπὸ Καισαροδούνου (Tours) ἀποφύγων τὸν πολιτικὸν σάλον ἔγραφε τὰ χρονικὰ τῆς Γαλλίας· ὁ ἅγιος Λανδρι συνίστα νοσοκομεῖα και ἐθεράπευε τοὺς ἀρρώστους.

Ὅτε ἀπέθανεν ὁ Κλοδοάλδος, τὸ χωρίον, τὸ ὁποῖον ἔκλεξεν ὡς ἀκητήριον, ἐκληρονόμησε δὲ ἡ ἀρχιεπισκοπὴ τῶν Παρισίων, μόνος εἶχε τινὰς ἀλιένων καλύδας και μύλους· ἀλλὰ μετὰ αὐτῶν ὑψεύθη και κομψὸς πύργος, ὅπου οἱ Βασιλεῖς ἤρχοντο ἐκ διαλειμμάτων νὰ ἀναπνεύσῃ τὸν καθαρώτατον ἀέρα τοῦ εὐδίου ἐκείνου οὐρανοῦ και νὰ ψυχαγωγῆσῃ τὰς ἐξημβλυμένας αἰσθήσεις των διὰ τῶν ἀπολαύσεων τερπινοτάτης και παμφόρου φύσεως, τῆς ἄγρας, τοῦ κυνηγίου και ἄλλων τοιοούτων.

Οἱ εὐθαλεῖς λόφοι, τὰ συνηρεθῆ βουνά, αἱ κατάφυτοι ὄχθαι τοῦ διαυγοῦς Σηκράνα εἴλκυον ἐκάστοτε εἰς τὸ Σαιν Κλοῦ και πολλοὺς ἄλλους· αὐτόθι ἤρχετο ὁ Charles de Valois ὀλίγον φροντίζων τῆς Βυζαντινῆς αυτοκρατορίας, τῆς ὁποίας ἔφερε τὸν τίτλον ἢ σύζυγός του Αἰκατερίνα Κουρτεναί Catherine Courtenay, προτιμῶν τὰ ἀργυροδινη ὕδατα τοῦ ποταμοῦ, τὰ κωδωνοστάσια τοῦ ἁγίου Διονυσίου και τὰ δάση τοῦ Meudon ἀπὸ τὰς περιωπὰς τῆς Χρυστοπόλεως, τὰς ἐλικουεῖδεις ἀκτὰς τοῦ Βυζαντίου, και ὄλην τὴν ἀπαράμιλλον παραλίαν τοῦ Ἑλλησπόντου. Ἐκεῖ ὁ διεσπρονός του Ἰωάννης Δουξ τοῦ Berry και Auvergne προσεκάλει τοὺς περιόικους χωροδеспότας εἰς τὸν τρυγητόν, ὅτε ἔβλεπε περκαζούσαν ἤδη τὴν σταφυλήν.

Ἐπιτρεχόντων και ληλατούντων τὴν χώραν τῶν Νορμανδῶν πολλάκις οἱ κάτοικοι τῶν Παρισίων ἐξῆλθον ἐν λιτανείᾳ διὰ νὰ μετακομίσωσι τὰ ἱερά του μοναχοῦ Κλοῦ λείψανα ἐπικαλούμενοι τὴν προστασίαν του ὡς πολιούχου.

Ἦτο και φυσικὸν βεβαιῶς και δίκαιον οἱ καταδυναστευόμενοι και πτωχοὶ νὰ προσφύγωσι πεπορθότως πρὸς ἐκείνους, ὅστινες ζῶντες ἐμάχοντο κατὰ τῆς τυραννίας. Ἡ ἐορτὴ τοῦ ἁγίου ἐπανήρχετο κατ' ἔτος δημοτελής· και ὁ ἀρχιεπίσκοπος προέδρευε τῆς ἱεραῆς ταύτης πανηγύρεως· μνημονεύονται δὲ ὡς τοιοῦτοι πολλοὶ σεβάσμιοι ἄνδρες· διότι ὁ ἀεικίνητος τῶν πολιτικῶν πραγμάτων κλυδωνισμός ἀνεξωπύρει τῶν κληρικῶν τὸν ζῆλον, ὡς ἂν ἦτο προωρισμένον διὰ τῆς θρησκείας νὰ βυμουλκήσῃ, καθὼς και ἀλλαχοῦ, τὴν βάρβαρον ἐκείνην και νηπιώδη κοινωνίαν πρὸς πολιτισμὸν, τὸν ὁποῖον εἰσέτι οὔτε καταλάμβανε.

Τὰς εἰρημένας ἐπιδρομάς βλέποντες οἱ δημόται τῶν Παρισίων και δυσφοροῦντες παρεκάλεσαν ποτε τὸν Δουκά τῆς Βουργουνδίας νὰ τοὺς ὀδηγήσῃ κατὰ τῶν ἐχθρῶν· ὅθεν ὀρμήσαντες κατέθραυσαν τὸν στρατόν του δουκὸς τῆς Ἀυρηλίας. Ἦτο δὲ και τοῦτο ἐν ἐκ τῶν μυρίων ἐπεισοδίων τῆς οἰκογενείας τῶν Valois, ἧτις ἀνέβη τὸν θρόνον, ἀφ' οὗ κατετρόπως τοὺς πολεμίου, παρήγαγε

τόσους μεγάλους ἄνδρας, ὁποῖοι ὁ σοφὸς Κάρολος και ἕτερος Κάρολος ὁ νικητὴς τῆς Νεαπόλεως και Λουδοβίκος, ὁ πατὴρ του λαοῦ, και Φραγκίσκος ὁ προστατὴς τῶν λόγων, προσέλαβε πολλὰς ἐπαρχίας, ὅσον τὴν Βουργουνδίαν, Προβιγγίαν και Βρεττανίαν, ἐδοξάσθη διὰ πολλῶν ἀνδραγαθημάτων, εἶχε δὲ πάντοτε ἀνδρείους στρατηγοὺς, νομομαθεῖς δικαστὰς και σοφοὺς ὑπουργούς. Ἀλλὰ μοῖρα κακὴ μετέστρεφεν εἰς δημοσίους συμφορὰς και τὰς ἀρετάς τῆς· διότι ἡ ἀνδρία τῆς ἀπέβηκε θρασύτης, ἡ ἰσχὺς σκληρότης, ἡ ἐπιείκεια ἀδράνεια, τὰ ἐξ πάθη ἐν γένει μεταβάλλοντο εἰς ἀκολασίαν. Ἐνεκα τοῦτου τὸ Βασιλεῖον διεῖβρε, τὸ ταμεῖον ἐξηντλείτο, τὰ ἐθνικὰ κτήματα ἐξεποιοῦντο, αἱ θέσεις τῆς ὑπηρεσίας ἐδίδοντο αἰσχροῦς ὡς ἐπιπλοιστηριασμοῦ, χωρὶς ὁ ἡγεμῶν νὰ σκανδαλίζηται, οὔτε νὰ φροντίσῃ! οἱ ὑποτελεῖς ἡγεμόνες διεπιλονεῖον τὰ λείψανα τῆς ἐξησθημένης ταύτης ἀρχῆς, ὁ λαὸς ἐταλαιπωρεῖτο διαφόρως, συμμορίαὶ δὲ κικουρῶν ἐπόρθον τὴν χώραν και κατέσφαζον τοὺς ἀθώους κατοίκους, παντοῦ ἐπεκράτει ὁ δεσποτισμός, ὡς και ἡ ἐκκλησία ἀπέβαλε τὴν ἀξιοπρέπειαν και τὰ δικαιώματά της, κακοήθεις δὲ γυναῖκες ἐξήλωσαν τὴν διαφωρὰν και εἰς αὐτὴν τὴν αὐλήν!

Καθόλου δὲ εἰπεῖν ὅτε κατὰ τὸ 1328 οἱ ἐκ τῆς οἰκογενείας ταύτης τοῦ Valois ἡγεμόνες ἤρχισαν νὰ βασιλεύωσι, τὸ βασιλεῖον ἦτο ἐνωμένον και ἰσχυρόν, τὸ κατέλιπον δὲ διρημένον και πλησίον τῆς καταστροφῆς, ὅτε τῷ 1582 ἐδολορονήθη ὁ Ἐρρίκος III εἰς τὸ Saint Cloud.

Ποτὲ Βασιλεὺς, κατὰ τὸν Mézerai, δὲν ἤθελε κριθῆ ἀξιώτερος νὰ βασιλεύσῃ, ἐὰν δὲν ἐβασίλευε! διότι εἶχε τῶντι πάσας τὰς κλίσεις και ἀρετάς του χρηστοῦ μονάρχου· ἦτο παρρησιαστικὸς, ἀξιοπρεπὴς περὶ τοὺς λόγους και τοὺς τρόπους, ἰλαρὸς τὴν φυσιογνωμίαν, ἐπιεικὴς τὸ ἦθος και ἀνδρείος, ἐν μέρει δὲ και στρατηγικός· διότι ἀριστεῖται τινες, ὅσον κατὰ τὴν μάχην του Jarnac και Moncontour, τὸν περιέβαλον και πολεμικῆς φήμης εὐκλειαν ἀναγγελούσης μέλλοντα ἦρωα τοσοῦτω ἀναγκαῖον εἰς τὸ κατακερματισμένον βασιλεῖον. Ἀλλ' ἡ δύναμις τοῦ ἡγεμόνος τούτου ἐξέλιπε κατὰ τὸ ἔργον· ὁ δὲ ἀνδρείος και ἐπιχειρηματίας ἄλλοτε δοῦξ d' Anjou ἀνεδείχθη ἡλίθιος Ἐρρίκος Γ'. Πόθεν δ' ἀρὰ γε προῆλθεν ἡ μεταβολὴ αὐτῆ του χαρακτῆρος; μήπως ἐκ τοῦ ὀλεθρίου ἀξιώματος τῆς μητρὸς του φρονούσης ὅτι οἱ ἀντιπολιτευόμενοι και ἐπίφοβοι τῶν βασιλέων ἐχθροὶ ἔπρεπε διὰ των αὐλικῶν ἡδονῶν νὰ ἐκθλύνωνται; Ἀλλὰ βεβαιῶς οὐδέποτε μαγεία ἐδύνατο νὰ προσενησθῇ μεγαλητέραν μεταμόρφωσιν. Ὅθεν ἐν τῷ ὁ Καθολικισμός ἐξηπλοῦτο πανταχοθεν, οἱ δὲ Καθολικοὶ ὤρηνον νὰ συνασπίζωνται, ὁ Ἐρρίκος ἐβράβευε τοὺς μάλλον ἐπιτηδεῖους τῶν φίλων του εἰς διαφωρὰν τῆς ἀρετῆς και τῶν αὐλικῶν αὐτῶν γυναικῶν, ἐσκεπάζετο τὰς χεῖρας διὰ μυριπνόων χειρῶν, ἠλείφετο τὸ πρόσωπον μὲ εὐώδη μίγματα, ἡ ἐπεπάσσετο μὲ ἀμυλον κατὰ τὴν τότε συνήθειαν, περιεφέρετο ἀτάκτως εἰς τὰς βύμας τῶν Παρισίων και πολλάκις ἔτυπτε τοὺς παραπορευομένους, καθὼς κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν εὐθυμῶν τῆς ἀπόκρου, ἡ εἰσχωρεῖ ἀυστόλως και εἰς τὰς οἰκίας· τῇ δὲ 14 Ἰουλίου 1576 ἦλθε μετὰ τῆς Βασιλείσεως ἐκ

τῆς Νορμανδίας συνεπάγων πλῆθος ψιττακῶν, κυνῶν και πιθήκων, ἐφεῦρε δὲ και νέον τρόπον λατρείας τοῦ Θεοῦ, τὴν λιτανείαν τῶν μαστιγωτῶν· ὁποία δὲ τις ἦτο, νομίζομεν, αὐτῇ; ἄνδρες και γυναῖκες θυβιζμένοι εἰς σακκία μικρὰ κυανᾶ, μέλανα, ἢ λευκὰ ἐτρεχον χορεύοντες και φωνάζοντες. Και ἔπειτα θαυμάζομεν πῶς ἐξάνεση ὁ λαὸς κατὰ τοιαύτης τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων ἀποκτηνώσεως!! Ἐξακολούθει, Ἐρρίκος, ἐξευτέλιζε τὸ βασιλικὸν διάδημα, τὸ ὁποῖον σοὶ ἔδωκεν ὁ θεὸς διὰ νὰ τὸ καταστήσῃ σεβαστόν εἰς τὴν Γαλλίαν· θυβίζου εἰς ληθαργικὸν ὕπνον· ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ τούτω ἀγγυπνοῦσι, δειλαῖε, οἱ κακοῦργοι! και μετ' ὀλίγον θέλει ἀνηχηθῆ ἀπ' ἄκρου ἕως ἄκρου τοῦ Saint Cloud ἡ θλιβερά φωνή· τόπος εἰς τὴν ἐκδίκησιν του λαοῦ! Ἐφώντι ἡ ἐκδίκησις αὐτῆ ὑπῆρξε φρικτὴ· διότι ἡ κοινὴ ἐξαχρείωσις ἦτο τοσοῦτον προχωρημένη, ὅτε τὸ ἐγγχειρίδιον ἔμενε μόνον ὄργανον σωφρονισμοῦ κατὰ τὴν πολιτείαν και τὰς οἰκογενείας· ὅθεν οὕτως ἐφρονεῖθησαν και οἱ ἄρχοντες Guise. Διατριβαὶ ὑβριστικαὶ ἐδημοσιεύοντο, ἡ και ἐτοιχοκωλύοντο κατὰ τῆς δυστυχοῦς οἰκογενείας διὰ νὰ ποτίσῃται πρῶτῳμὸς ὁ ὄχλος τὸ ὁποῖον περιεῖχον δηλητήριον. Δίσυχρον και νὰ ἀναφέρωμεν τὰς βαναύσους αὐτῶν λοιδορίας· ἀρκεῖ δὲ μόνον νὰ εἰπωμεν ὅτι τῶν ποιητῶν ἡ φαντασία ἐξήρηθη, ὡς εἶπερ ποτε, ἐπὶ τῆς πονητάτης ταύτης ἀμίλλης· ἡ δὲ μήτηρ του Βασιλέως ἐλέγετο παρὰ τῶν αὐτῶν χειροτέρα και τῆς Ἰεζάβελ· διότι οὔτε οἱ κύριες ἤθελον καταδεχθῆ νὰ καταφάγωσι τὸ πτώμα της. Ἐπιλοτιμεῖτο δὲ μάλιστα ἡ κατὰ του βασιλέως συμμαχικὴ ἐταιρία ἡ λεγομένη Ligue νὰ πολλαπλασιάσῃ τὰς σκανδαλώδεις ταύτας φλοαρίας· ἐνίοτε ὅμως παριστάνετο πιστότατα ἡ ἐπικρατούσα κατάσταση, ὡς διὰ τῶν ἐφεξῆς στίχων.

Σεῦ, οἱ ὁποῖοι θέλετε νὰ ζωγραφήσητε τὸν κόσμον ἀνεστραμμένον, ὁποῖος πραγματικῶς ὑπάρχει, διαγράψατε τὰς ἀισχυρότητας, ἐξ ὧν πλήθει ἡ Γαλλία!

Σημειώσατε τὰς ἀπείρους καταχρήσεις, αἱ ὁποῖαι καταπιέζουσι τὸν λαόν.

Εἰκοτίσατε τοὺς θελοδοῦλους εὐγενεῖς γέροντας ἀνάσχοιλα ἐπαγγέλματα.

Μεταμφιάσατε τὸν ὄνον εἰς δικαστήν· γέρετε εἰς τὸ μέσον τὸν σοφὸν ἐπαιτοῦντα, τὸν δὲ χρηστοστήθη και τὸν ἐνάρετον λιμώττοντα.

Δεῖξατε τὰ ἀνδράποδα τῆς αὐλῆς, εἰς τὰ ὁποῖα ἐπιδαψιλεύονται ἐξαιρετικῶς αἱ χάριτες.

Ἐν τῷ αἰ τοιαῦται σάτυραι περιεφέροντο πανταχοῦ κατὰ τοῦ πρώτου ἄρχοντος, ἐσπούδαζοι και οἱ ἱεροκήρυκες νὰ ὑποβάλωσι κρυφίως τὴν στάσιν και τὴν δημοσίον ἀγανάκτησιν. Ἐνταῦθα δὲ κατ' ἐξοχὴν πρέπει νὰ ἐλεήσωμεν τοῦ ἀνθρωπίνου νοός τὴν ἀσθένειαν· διότι δυσκόλως δύναται τις νὰ ἀνεύρῃ τὴν ἀρχὴν τῶν γινομένων ἐν μέσῳ τοιοῦτου χάους ἐγκλημάτων, οὐκοφαντιῶν, βλαδευργίας και ἐξευτελισμοῦ.

Ἀλλὰ βεβαιῶς τὸ θρησκευτικὸν αἰσθημα πρὸ πάντων παρώξυνε τὴν πληθὺν τῶν στασιαστῶν· ἐπειδὴ

ἔλεγον ὅτι δὲν ἤθελον ποτὲ ἀνεχθῆ μέχρι τέλους αἰρετικῶν βασιλέων· διότι πρῶτον τούτων τὸν ὄρκον τὸν περὶ πίστεως ὤρκιζοντο οἱ Βασιλεῖς τῆς Γαλλίας, ἐπ' αὐτῷ δὲ πεποθῆται καὶ οἱ ὑπῆκοοι ὡμοῦν εἰς αὐτοὺς πίστιν καὶ εὐπειθειαν. (1) Τούτ' αὐτὸ ἀναγνωρίζω καὶ ὁ Γ' Ἑρρίκος ἔλεγε πρὸς τὸν διάδοχόν του ἥδη τὰ λοιπὰ πινῶν. «*Εἰς δέξασθε, ὅτι ποτὲ δὲν θέλει βασιλεύσει τῆς Γαλλίας, ἀνδρὸν γίνεσθαι καθολικὸς καὶ ὑποταγῆς εἰς τὴν ἐκκλησίαν (D' Avila A. X.)* Διὰ τῶν τοιούτων φρονημάτων διεσώθη ἀνεπηρέαστος εἰς τὴν Γαλλίαν ἡ κλονουμένη πίστις, ἐν ᾗ ἡ Ἀγγλία ἐκυλίετο ἀρνηθῆντος εἰς τοὺς πόδας τοῦ ὀρθοῦ Ἑρρίκου.

Ἡ στάσις προσελήμβανε μάλιστα ὡς ὄργανον τῶν διαβουλιῶν τοὺς ἱερεῖς. Ὅθεν ἔλθει οὖν ὑποκριταὶ ἐκ τούτων ἐλύσων κατὰ τῆς αὐτῆς, ἐμπαίζοντες ἴσως τὸν Θεὸν ὑπὸ τὸ προσωπεῖον τούτου τῆς θρησκείας· εἷς δ' ἐξ αὐτῶν ἰδιαίτερος ἀνεβόησεν ἔχουσαν ἀνάγκην ἐνός Ἀώδ' τὸ δὲ πλήθος ἀνεγίνωσκε περιέργως τοὺς λόγους τούτους τοῦ Γ' βιβλίου τῶν Κριτῶν. «*Οἱ Ἰσραηλιταὶ ἐδούλευον 18 ἔτη Ἐγγὼν Βασιλέα τῶν Μωαβιτῶν*» ἔπειτα δὲ ἀνυψώσαν τὴν φωνὴν πρὸς Θεὸν, ὅστις ἔπαυσε πρὸς αὐτοὺς σωτήρα λεγόμενον Ἀώδ', οὐδὲ τοῦ Γηρόν, ὅστις λαβῶν σπαθὴν διστομόν ἔχουσαν τὴν κόπην μιᾶς παλάμης, ἐκρυφεν αὐτὴν ὑπὸ τὸν μανδύαν, ἔπειτα ὑψήγει νὰ προσφέρῃ δῶρα πρὸς τὸν Ἐγγὼν, ὡς φιλάργυρον· ἀφ' οὗ δὲ προσηνεχεν αὐτὰ τῷ εἶπε· ἔχω μυστικόν τι νὰ σοὶ εἶπω, ὦ βασιλεῦ· ἀποπέμφαντος δὲ τοῦ βασιλέως τοῦ παρόντος, ὁ Ἀώδ' ἀποσπάσας τὴν σπαθὴν ἐπέπηξεν εἰς τὴν κοιλίαν του μετὰ τσαύτης ὀρθῆς, ὥστε καὶ ἡ λαβὴ αὐτῆς εἰσεχώρησεν εἰς τὴν πληγὴν.

Τούτο ὑπῆρξε πιθανῶς τὸ πρόγραμμα τῆς διαγωγῆς τοῦ δολοφόνου Κλήμεντος· διότι ὡς μαινόμενος ὁ ἐπιτιμητὸς ἐνόμιζε· ἐκαυτὸν ἐκδικῶν τοῦ Θεοῦ· περιεργὸν δὲ φαίνεται ὅτι ἀνακοινώσας τὸ φοικτικὸν ἀπόρρητον τούτου καὶ εἰς τὸν ἡγούμενον ἠξιώθη ἐγκρίσεως! Διάρρητοι μεγαστῆρες ἐν τσαύτῳ τὸν παρῶζονον ἢ δὲ δούκιστα τοῦ Μοντανσιέ τῷ ὑπέστρετο καὶ τὸν στέφανον τοῦ μαρτυρίου, ἢ τοῦλάχιστον τὴν καρδιναλικὴν πορφυράν, ἐξάπτουσα τὴν θεοβλαβειάν του καὶ δι' αἰσχυροτέρων ἄλλων τρόπων, ὡς ἐλέγγο.

Ὁ Βασιλεὺς τότε σταθεύων μετὰ τῆς στρατιᾶς του εἰς τὸ ἀρχιεπισκοπικὸν παλάτιον τοῦ Σαιν Κλοῦ ἠλπίζε νὰ καταστρέψῃ τὴν καρτ' αὐτοῦ συμμαχίαν ἐντός ὀλίγου διὰ σφοδρᾶς τινας προσβολῆς. Ὅθεν ἐλέπων ποτὲ ἐκ τῶν περὶ αὐτὸ συδένδρων λόφων τὴν πρωτεύουσαν εἶπε· «*Σὺ δὲ Λουθερία ὑπάρχεις ἡ πρωτεύουσα τοῦ Βασιλείου· ἀλλὰ πολὺ ἰδιότροπος καὶ ἀπειθή· ὅθεν ἔχει ἀνάγκην φλεβοτομίας διὰ νὰ ἀπαλλαγῆς ἐκ τῆς φρενήτειος.* Ἐλπίζω δὲ ὅτι ἐντός ὀλίγου δὲν θέλουσι φαίνεσθαι ἄλλο παρὰ τὰ ἔχνη τῶν οἰκῶν καὶ τῶν τειχῶν σου.»

(1) *Ἄν ὁ Ναπολέων παραβῆ τοὺς ὄρκους του, θέλουσιν αἰεταὶ ἀρὰ γε διαρκεῖς καὶ ἐγγύοι οἱ δειδόμενοι πρὸς αὐτόν;*

Κατὰ τὴναυτὴν ἡμέραν (31 Ιουλ. 1539) ἐξῆλθε τῆς πόλεως ὁ ὑποκριτὴς Ἰάκωβος Κλήμης φέρων ὑπὸ μάλῃς τὸ εὐχολόγιον, τὸ δὲ ἐγγεγραμμένον ἐκρυμμένον εἰς τὴν χειρὶδα· ἐκόμιζε δὲ καὶ ἐπιστολάς καὶ διαβατήριον, τὸ ὁποῖον ἔλαβε δολίως παρὰ τῶν αἰχμαλώτων τῆς στάσεως Ἀλλεῶν Harlay καὶ τοῦ κόμητος Brienne. Ἀκολουθῶν δὲ τὸν δρόμον συλλήφθη παρὰ τῆς ἐμπροσθοφυλακῆς τοῦ βασιλέως· ἀλλ' ἀπελύθη δειξὰς τὰ γράμματα· φιλοξενηθεὶς δὲ καρτ' ἐκεῖνην τὴν ἑσπέραν παρὰ τινος Βισταγγελέως Guesle λεγομένου ἐδείπνησε καὶ ἐκοιμήθη ἠσυχῶς εἰς τὴν σκηνὴν του· ἀλλ' ἡ θεάτης μαχίρας, τὴν ὅποιαν μετεχειρίσθη διὰ νὰ κόψῃ τὸ κρέας ἐπὶ τῆς τραπέζης ἐτάραξε τὸν Guesle· ὅθεν τὸν ἠρώτησεν, ἂν ἐφρόντιζε τόσον νὰ φέρῃ μετ' ἐκαυτοῦ εὐχολόγιον πρὸς δέσπιν τοῦ Θεοῦ, ὅσον νὰ ἐροδιαζῆται μετὰ μάχιστον· ἐπειδὴ δὲ ὁ Κλήμης εἰδείξει τὸ εὐχολόγιόν του ὁ Guesle προσέθηκε· φημίζεται ὅτι οἱ μοναχοὶ ἀπεράσισαν νὰ φονεύωσι τὸν βασιλέα. Ἀναμφισβότως, ὑπέλαβε τότε ὁ Κλήμης!! Ἀλλ' ὁ λόγος οὗτος παρήλθεν ὡς ἀστεϊσμὸς, οὗτ' ἐκίνησε τὴν προσοχὴν τοῦ συνδαιτυμόνος!

Τῆ δ' ἐπαύριον ὁ Κλήμης ἐπορεύθη εἰς ἐντευξιν τοῦ Βασιλέως μετὰ τῆς συλήτους ἀταραξίας καὶ γαλήνης τοῦ πυρέσσοντος κατὰ τὸν παροξυσμὸν αὐτὸν τῆς νόσου! Εἰσερχομένου αὐτοῦ εἰς τὸν θάλαμον, ὁ Βασιλεὺς ἵστατο πρεσέχων εἰς τὴν ἐμπόρησιν τοῦ ἐνδύματός του, ἔλαβεν ὅμως τὰς διδομένας εἰς αὐτόν ἐπιστολάς. Ἐνῶ δὲ ἀνεγίνωσκεν αὐτάς μετ' ἐπιστάσις, ὁ Κλήμης ἐξαγαγὼν τὴν μάχιστον ἔχουσαν αὐτὴν εὐθὺς εἰς τὸ ὑπογάστριον! Ἄ! τὸν ἀχρεῖον καλόγηρον, ἀνεβόησεν ὁ δυστυχῆς ἡγεμὼν, μ' ἐφρονεῖτεν! ἂς τὸν φονεύωσιν. Ἀμέσως δὲ ἀποσπάσας τὴν μάχιστον ἐκ τῆς πληγῆς, ἐκτύπησε τὸν Κλήμεντα· ὁ δὲ Guesle τὸν ἐπάταξεν ὁμοίως διὰ τῆς κόπης τοῦ ξίφους του· ἀλλ' ὁ Λογιακ καὶ Μιρποά καταφέροντες ἀλληπαλλήλους τὰς πληγὰς ἀρῆκαν αὐτόν νεκρόν.

Δύνασθε νὰ φαντασθῆτε πόσον ἦτο θλιβερόν τὸ θέαμα τοῦτο, ἐνθεν μὲν ὁ Βασιλεὺς συνέχων διὰ τῆς χειρὸς του τὰ προπίπτοντα ἔντερα του, ἐνθεν δὲ αἱ πιστοὶ αὐτοῦ ὑπεκρίσθησαν καὶ θαλαμηπόλοι προσερχόμενοι καὶ ὀλολύζοντες!

Τότε ὁ Βασιλεὺς τεθεὶς ἐπὶ τῆς κλίνης μετεκάλεσε περὶ ἑαυτὸν τοὺς εὐνοουμένους καὶ τὸν Βασιλέα τῆς Ναβάρρας, ἀπέβηκε δὲ πρὸς αὐτοὺς τὰ ἐξῆς. «*Δὲν λυποῦμαι, φίλοι παντελῶς περὶ τῆς τύχης μου· ἐζήτην ἴσως ἰκανῶς διὰ τὴν σωτηρίαν καὶ τὴν δόξαν του εἰς τὴν ἀποθνήσκει ἐν κυρίῳ.* Ἐν μέσῳ τοῦ θορύβου, ὅστις περιστοιχεῖ τὸν θρόνον, εἰς πόσα καὶ ὅποια σφάλματα περιπίπτει ὁ Βασιλεὺς! Εἰς πόσα μάλιστα καὶ ἀκουσίως δὲν παρασύρεται! Μόλις τὰ πάθη καὶ ἡ θέλησις τοῦ κυριάρχου ἐξασκουσὶ τίνα ἐπιβροχὴν εἰς τὴν Κυβέρνησιν, ὥστε, ἀντὶ νὰ ὑπάρχῃ κύριος τῶν ἔργων του, ὑπηρετεῖ αὐτὸς τὰς ἰδιοτροπίας καὶ τὰς ὀρέξεις τῶν περὶ αὐτόν· ὁμιλῶ περὶ τούτου ἐκ πείρας! Οὕτω δὲ ἐξηκολούθει ἀξιοπρεπῶς νὰ διερμηνεύῃ καὶ δικαιολογῇ τὰς πράξεις τοῦ βίου του. Ἡ θεὰ τοῦ θανάτου ἐφαίνετο ὅτι ἀπέδωκεν εἰς αὐτόν πᾶσαν τὴν εὐγλωττίαν καὶ τοὺς ὑγιεῖς λογισμοὺς τῆς νεότητος!

Αἰσθανόμενος ὅμως ἐκλειπούσας ἤδη τὰς δυνάμεις του, χαίρετε, ἀνεφώνησε, φίλοι μου! μὴ λυπησθε διὰ τὸν θάνατόν μου, ἀλλὰ δέεσθε τοῦ Θεοῦ νὰ γίνῃ ἴσως πρὸς ἐμε!

Ἡ κηδεία τοῦ Ἑρρίκου ἐγένετο σοβαρὰ καὶ σιωπηλὴ· ἡ δὲ καρδία του κατετέθη εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Σαιν Κλοῦ μετὰ τῆς ἀκολούτου ἐπιγραφῆς·

*Adesta, viator, et dole regum vicem
cor regis isto conditum est sub marmore,
Qui jura Gallis, Sarmatis jura dedit
Latens cucullo hunc sustulit sicarius
Abi, viator, et dole regum vicem. (1)*

Τὸ δὲ πτώμα τοῦ Κλήμεντος γυμνωθὲν μέχρι τῆς ζώνης ἐτέθη εἰς τέσσαρας ἴππους καὶ διεμελήσθη· ἀλλ' οἱ Παρισιαῖοι ἐκβακχευόμενοι ὑπὸ τῶν δουκιστῶν τοῦ Μοντανσιέ καὶ Νεμούρ, τῆς μητροπόλεως, περιφερομένων ἐφ' ἀμάξης εἰς τὰς ῥύμας τῆς μητροπόλεως ἐπανηγύριζον τὴν ἡμέραν ταύτην ὡς ἑορτὴν, τινὲς δὲ καλὸ γηροὶ ἐτίμησαν καὶ ὡς ἅγιον τὸν δολοφόνον.

Μετὰ 25 ἔτη ἕτερος Ἑρρίκος ὁ Δ' ἐμελλε καὶ αὐτὸς νὰ γίνῃ θύμα τῶν θρησκευτικῶν ἐριδῶν καὶ τῆς ἐπαράτου θεοβλαβείας.

Ὅποῖον θέαμα παρίστανε τότε ὁ μικρὸς ἐκαῖνος θάλαμος τοῦ Σαιν Κλοῦ! Βασιλεὺς ἀποθνήσκων, καταλείπων δὲ περὶ ἑαυτὸν μίσην φαρμακερὰ, λυσσώδη φιλοδοξίαν, δυσπιστίαν μεγάλην, ἀναρχίαν ἐλευσίαν καὶ ἐν γένει τὸν ἐμψύχον πόλεμον! Πλησίον δ' αὐτοῦ ἕτερος Βασιλεὺς, νεὸς εὐφραστῆτος καὶ πλήρης χάριτος, ἀλλ' ἀποθνήσκων ὑπὸ τῆς πλειονοφηρίας τοῦ ἔθνους ὡς ἑτερόδοξος· ἀνέθη ὅμως εἰς τὸν θρόνον ὑπ' ὀλίγων τινῶν ζηλωτῶν βοηθούμενος διὰ νὰ ἀνυψώτῃ τὸ καταρτίον ἤδη βασιλείου καὶ συνδιαλλάξῃ μετὰ τῆς ἀρχῆς τὴν Θρησκείαν.

Ἀπέθανεν ὁ Βασιλεὺς! Ζήτω ὁ Βασιλεὺς, ἠκούετο τότε πανταχόθεν, ὡς σύνθημα τῆς ἀναγορεύσεως νέας δυναστείας τῆς τῶν Βουρβόνων, τῆς ὁποίας μετὰ 24 ἔτη! ἴδομεν τοὺς τελευταίους βασιλεῖς ἀναχωροῦντας ἐκ τοῦ αὐτοῦ τούτου πολιχίου, Σαιν Κλοῦ, φυγάδας καὶ τὴν κεφαλὴν ἔχοντας γυμνωμένην τοῦ στέμματος. Πότους ἄθλους ὑπέστη ὁ Ἑρρίκος Δ' διὰ νὰ ἀποκτήσῃ τὸν θρόνον! Ἐχρησιάσθη νὰ κλινῇ τὸ γόνυ ἐμπροσθεν τοῦ Θεοῦ τῆς Γαλλίας καὶ νὰ ὑποχωρήσῃ εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ καιροῦ. Ταῦτα βεβαίως μὴ κατανοῶν ὁ δέκατος

(1) *Στήθι, ὀδοιπόρε, καὶ θρήνησον τὴν τύχην τῶν Βασιλέων!*

ὑπὸ τὸν λίθον τούτον καλύπτεται ἡ καρδία τοῦ Βασιλέως ἐκείνου

Ὅστις ἔδωκε ῥύμους εἰς τοὺς Γάλλους καὶ τοὺς Σαρμάτας.

Ἀλλὰ μοναχὸς δολοφόνος ἔκοψε τῆς ζωῆς του τὸ ρῆμα!

Ἀπιθι, διαβάτα, θρητῶν τῶν Βασιλέων τὴν τύχην.

Κάρολος, καὶ ὁ Λουδοβίκος αὐτὸς Φίλιππος ἐστερήθησαν τῆς βασιλείας.

Τὸ διάστημα τοῦτο τῶν 241 ἐτῶν περιλαμβάνει τὰς λαμπροτάτας ἡμέρας τῆς εὐδαιμονίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ τῆς Γαλλίας. Καὶ πρότερον βεβαίως ἐνίκησαμεν εἰς πολλὰς μάχας, ἐπορθήσαμεν δὲ ἰκανὰς ἐπαρχίας ἀλλ' ὑπελείπετό τι ἐκ τῆς ἀρχαίας ἀγριότητος εἰς τὰ ἦθη. Τὰ κακουργήματα ἐπληθύνθησαν, ἡ δὲ ὑπάροχα ἰσχὺς τῆς ἀστυνομίας οὐδ' ἐλογίζετο. Ὁ Villequier ἀποκτείνας τὴν γυναῖκά του ἐμφανίζεται ἀταραχῶς ἐνώπιον τοῦ Βασιλέως καὶ τῶν κυριῶν τῆς αὐλῆς! Ὁ Κύριος (Κορσικάνος) San Pietr ἀπάγγει καὶ αὐτὸς τὴν σύζυγόν του, ἐπαπειλούμενος δὲ ὡς μέλλων νὰ δικασθῇ· «*Τί μέλει τὴν Γαλλίαν, εἶπεν, ἡ ὁμόνοια, ἡ διχόνοια τοῦ Πέτρου μετὰ τῆς γυναικὸς του;*» Ἡ ἀπολογία αὐτὴ ἐθεωρήθη ὡς ἀποχρῶσα καὶ ἀναμφισβήτητος δικαίως! ὅθεν ἡ διαδικασία ἐστάθη. ἀλλὰ καὶ ἡ ἐμπορία οὐδαμῶς ἀνεπτύχθη ἐπὶ τῶν Valois, οὗτ' ἡ φιλολογία ὑπερέβη τὴν ἀξίαν τοῦ Ἀμυῶτ καὶ τοῦ Μοντανι (Montaigne).

Ἐπὶ τῶν Βουρβόνων δὲ τὸναντίον ἡ τάξις ἐξηπλώθη εἰς τὸ Βασιλείον, ἡ δὲ διοικητικὴ ἐνέργεια ἐνισχυθῆ γενόμερῃ ἐνταυτῷ ἀπλουστερά. Κατ' αὐτοὺς ἡ τραχύτης τῶν ἀρχαίων ἠθῶν ὑπεχώρησε τὸν τόπον εἰς τὴν κομψότητα, τὴν ὅποιαν βλέπομεν διαλάμπουσιν εἰς τὰ συγγράμματα τῶν πλείστων διδασκάλων, αἱ συναλλαγματικαὶ σχέσεις ὑψέθησαν, αἱ δὲ τέχναι καὶ ἐπιστῆμαι βοηθούμεναι παρήγαγον σχεδὸν θαύματα.

Δύο τῶνόντι κυρίως μεγάλοι ἄνδρες φαίνονται εἰς τῶν Βουρβόνων τὴν δυναστείαν· πάντες ὅμως διαπρέπουν κατὰ τὴν πολιτικὴν ἐπιείκειαν καὶ τὴν ἐμφυτον ἀγαθότητα, τὴν ὅποιον οὐτε τῆς νεότητος αἱ παραφοραὶ, οὐτε τοῦ γήρατος ἡ ἀδράνεια οὐδαμῶς οὐδέποτε διέφθειραν. Ἀλλ' ἐκτὸς τοῦ Δ' Ἑρρίκου οὐδεὶς αὐτῶν εἶχε τὴν ἀφέλειαν τοῦ ἠθους τῶν Valois· διότι οὗτοι ἔζων οἰκογενειακῶς μετὰ τοῦ λαοῦ, ἐδέχοντο τοὺς σοφοὺς καὶ λογιῶν εἰς τὰς τραπέζας των, ὅποιαδήποτε ἂν ἦτο ἡ καταγωγὴ των, τοὺς περιποιούντο προσητῶς καὶ κατὰ πάντα ἐφαίνοντο φίλοι μᾶλλον πάντων, ἢ κύριοι. Ὁ Richelieu ὅμως μετέβαλε παντελῶς τὰ πάτρια ταῦτα ἔθιμα· ἐπειδὴ σκοπεύων νὰ περιβάλῃ τὴν Κυβέρνησιν δεσποτικὸν χαρακτῆρα μετεμόρφωσε τὸ ἀπροσποίητον πρὸς τὸν Βασιλέα σέβας εἰς βίαιαν φαινομένην λατρείαν. Δυσκόλως τις ἐπλησίαζε τὸν Βασιλέα, ὥστε διαμένων ὁ λαὸς χωρισμένος αὐτῶν κατήντησε νὰ μὴ τοὺς γνωρίζῃ. Ἐν τούτοις δὲ ὠφελοῦμενοι οἱ ἐχθροὶ διέσπειρον κατ' αὐτῶν γελοιοδυστάτας συκοφαντίας, οἱ δὲ καταχθόνιοι αὐλοκόλακες τοὺς ἐφενάκιζον, δσακίς ἐγένετο λόγος περὶ τῶν εὐχῶν καὶ τῶν ἀπαιτήσεων τοῦ λαοῦ. Ἄν ὁ δέκατος ἔκτος Λουδοβίκος ἦτο γνωστότερος, ἐμελλε νὰ ἐκτιμηθῇ πολὺ περισσώτερον, ἀλλ' αὐτὸς μὲν κατήντα δυσέντευκτος, παρημελήθη δὲ πρό πολλοῦ καὶ ἡ συνάθροισις τῆς Ἐθνικῆς Βουλῆς. Ὅθεν ἡ μὲν ἀντιπλιτεῖσις ἀπέβη στασιώδης, ἡ δὲ εὐπειθεια τῆς συμπολιτευσεως κολακευτικὴ καὶ ἐθειλόδουλος.

Ποῦ εὕρισκετο ἀρὰ γε τότε ἡ καθαρὰ ἀλήθεια; Ἦτο εἰς τὸ στόμα τοῦ μεγάλου Βοσσοῦετ, εἰς τὴν

γλυκύφωνον γλωσσάν του έναρέτου Φανελών, λαλούντος κατά τὸ ἀξίωμα του χαρακτήρος του εἰς τὸν υἱὸν καὶ τὸν ἔγγονον τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ'. Ἀλλὰ πόσον ἦτο ἐπι-σφαλὴς καὶ οἰατρά ἡ θέσις Βασιλέως περικυκλουμένου ὑπὸ κενόδοξων, τρυφηλῶν καὶ διεφθαρμένων, ὡς τὰ κενέβρια, αὐλικῶν, λατρευομένου δὲ ὡς θεοῦ ἔωθεν μέ-χρις ἐσπέρας! Διότι ἐν ᾧ ἡ ἐξουσία ἐγένετο ἡμέραν παρ' ἡμέραν δεσποτικωτέρα, καὶ ἡ μὲν Ἀριστοκρατία ἐξησθενεῖτο ὑπὸ τῆς πολιτικῆς τοῦ Richelieu ὁ δὲ κληρὸς περιωρίζετο ὑπὸ τῶν Βουλευτηρίων· οὕτω δὲ ἐξηλείφοντο τὰ τελευταῖα ὄχυράματα, τὰ ὁποῖα ἀνεχαίτιζον τὴν ἐπίθεσιν τῆς Κυβερνήσεως, ἡ ψευδῶ-νυμος φιλοσοφία καὶ ἡ δυσθεῖα διέσπειρον τὰς ἰδέας τῆς ἐλευθερίας, τῆς ἰσότητος καὶ τοῦ ἐλέγχου τῶν πολιτικῶν πράξεων, ἡ δὲ πρὸς τὴν Δημοκρατίαν κλί-σις ἤξανε ἀκαταπαύστως καὶ βαθμηδὸν ἐγένετο μάλ-λον καταδῆλος, (1) ὅση ἐξηκολούθει κραταιομένη καὶ ἡ δύναμις τῆς Βασιλείας. Ἐκ τῶν ἀλληλομάχων δὲ τούτων διαθέσεων ἐμελλε νὰ προκύψῃ σωτηριώδης τις κρίσις, ἣτις καὶ συνέβη τῶν ἡμερῶν κατὰ τὴν ὠρισμένην παρὰ τῆς Προνοίας ἡμέραν, ὥστε οὔτε ἡ ἀξιοθαύμα-στος ἀρετὴ τοῦ Ις. Λουδοβίκου, οὔτε ἡ ἐνθουσία τῶν πρὸς τὸ ἔθνος εὐεργεσιῶν του ἴσχυσαν νὰ ἀναστειλῶσι τὸν χειμαρρῶν τῶν συμβεβηκότων, ὅσα δύο ἤδη αἰῶ-νες παρεσκέυασαν!

Σοφιστικὴ καὶ εὐλαβὴς ἐπὶ τοῦ ΙΕ'. Λουδοβίκου καὶ τῆς πρὸ αὐτοῦ ἀντιβασιλείας, ἡ ἀντίστασις ἀνεφάνη αἰφνιδίως ἐνεργητικὴ ὡς βίαία ἐπανάστασις ἐπὶ τῆς Συντακτικῆς συνελεύσεως, ἐπίβουλος καὶ ἀμφοτέρω- ἐπὶ τῆς Νομοθετικῆς, φονικὴ δὲ καὶ αἰμώδης ἐπὶ τῆς Συμβατικῆς. Ἐπειτα εἶδομεν ὡς διαρρέοντα ὑπὸ τῶν ἡδονῶν τριοκονταετῆ γέροντα τὸ Διευθυντήριον σκλη- ρὸν ἐνταυτῶ καὶ ἀδύνατον.

Εἰς αὐτὴν τὴν παρακμὴν ἀναφανέντος τοῦ Βονοπάρτου καθ' ὅλην τῆς μεγαλοφυΐας του τὴν ὑπεροχὴν, τὸ Διευ- θυντήριον ὑπέκυψεν εἰς τὸν νικητὴν τῆς Ἰταλίας καὶ τῶν Πυραμίδων, τὸ δὲ στέμμα τῆς ἀειθαλοῦς δάφνης, τὸ ὁποῖον ἔφερον ἐπὶ τοῦ μετώπου κατέπληξε τοὺς ἐναντίους· ἔπειτα αὐτοὶ σχεδὸν τότε οἱ φατριαρχαὶ ἔτεινον εἰς ἰδιόζοντά τινα σκοπὸν ἀντικείμενον ἐκ δια- μέτρου εἰς τὰ μεγαλεπίβολα τῆς Δημοκρατίας φρο- νήματα καὶ σχέδια. Οὕτως ὁ Barras ἐπεθύμει καθ' ἑαυτὸν τῆς Μοναρχίας τὴν ἀποκαταστασιν. Ὁ Sieyes συνειρμολόγει ἀποφωλιόν τι τέρας Κυβερνήσεως ὡς μίγμα καὶ ἀπάνθισμα δῆθεν παντοίων ἑτεροειδῶν πολιτευμάτων· ἄλλοι δὲ πολυφύθοι ἀναζητοῦντες κοίρανον, εἴτε δικτάτορα ἀπέβλεπον εἰς τὸν Μορώ τὸν Jobert καὶ τελευταῖον εἰς τὸν Βονοπάρτην· πάντες ὅμως προσωθημένοι ἐκ τῆς μετεώρου ἐνεστῶσης κα- ταστάσεως ἦσαν πρόθυμοι νὰ τὴν ἀνταλλάξωσιν δημο- θυμαδὸν πρὸς ἄλλην τινα μονιμωτέραν τάξιν πραγ- μάτων, οὐδ' ἐδίσταζον χάριν τούτου νὰ θυσιάσωσι (χρεῖας τυχούσης) καὶ μέρος τι τῶν προνομίων τῆς κομπορρήμονος ἐλευθερίας. Ὅθεν ὁ Βονοπάρτης ὠρε- ληθεῖς ἐκ τῆς τοιαύτης διοικήσεως, κατώρθωσε μὲν

(1) Ἀνεκαθεῖν αἱ παρεκβάσεις τῆς Βασιλείας προητοίμασαν τὴν δημοκρατίαν.

νὰ ἀναγορευθῇ ὑπὸ τῶν πιστῶν φίλων του εἰς τὸ Συ- νέδριον τῶν ἀρχαίων ἀρχηγὸς τῆς ἐνόπλου δυνάμεως, ὕστερον δὲ ἐπὶ λόγῳ ὅτι ἡ ἐθνικὴ Βουλὴ δὲν ἦτο ἀσ- φαλὴς ἐν Παρισίοις, προκάλεσε ψήφισμα μεταβιβά- ζον αὐτὴν εἰς τὸν Saint Cloud. Πάλιν λοιπὸν τὸ Saint Cloud ἦτο προωρισμένον νὰ γείνη ὑπηρετίης τοῦ θαύματος, χρησιμεῖον ὡς θεάτρον ἐπαναστάσεως νέας, ἀλλὰ δραματικωτέρας τῶν προηγουμένων διὰ τὴν δουλοπρέπειαν ἐνταυτῶ τινων βουλευτῶν καὶ τὴν ματαίαν μεγαλαυχίαν τῶν ἄλλων ἐνώπιον μόλις τρια- κονταετοῦς στρατηγῶ.

Τότε εἰς τὸ Συμβούλιον τῶν ἀρχαίων ὁ Πρόεδρος Lemercier κηρύξας ἀρξάμενην τὴν συνεδρίασιν πρό- τεινε τὴν σύστασιν γενικοῦ Συνεδρίου πρὸς σωτηρίαν τῆς πατρίδος. Ἡ γνώμη αὕτη ἐκίνησε μέγαν θόρυ- βον· καὶ ὁ μὲν Δαλφὼν ἐζήτησε νὰ ὁμόσῃσι τὸν ὄρκον τῆς πίστεως ὑπὲρ τοῦ Συντάγματος πάντες οἱ Βουλευταὶ· ὁ δὲ Cornuder ὑπολαβὼν εἶπεν, ὅτι ἀν- διὰ τοῦ Συντάγματος ἐνοῆ ὁ προαγορεύσας τὴν κυ- ριάρχίαν τοῦ ἔθνους, τὴν ἐλευθερίαν, τὴν ἰσότητα καὶ τῶν ἀρχῶν τὴν ἀνεξαρτησίαν, αὐτὸς πρῶτος ὠρ- κίζετο· ἀλλ' ἐνθυμοῦ, προσέθηκεν, ὅτι ἐν ὀνόματι τῆς ἐλευθερίας ταύτης τὸ παράνομον Διευθυντήριον ἐσπού- δατε νὰ δολοφονήσῃ τὴν ἐλευθερίαν. Τότε ὁ Ναπο- λέων ἀνευφημούμενος, εἰσήλθεν εἰς τὸ Βουλευτήριον· ἀλλ' ἔχων καὶ τὰς ἰδέας ἐπὶ συγκεχυμένας καὶ τοὺς λόγους διακεκομμένους, ἐδοκίμασε μόνον νὰ διαμαρ- τυρηθῇ κατὰ τῶν ἐπιθέτων, τὰ ὁποῖα ἤκουεν ἀποδιδό- μενα εἰς αὐτὸν ὡς Κρομβέλλου καὶ τυράννου· ἔπειτα δὲ διαθεσίων αὐτοὺς περὶ τῆς εἰλικρινείας του α' Ἀπέ- ρειξα, εἶπε, διὰ τῶν πραγμάτων πόσον ὑπάρχω ἀφωσιωμένος εἰς τὴν Δημοκρατίαν· διακηρύττω λοιπὸν καὶ κατ' αὐτὴν τὴν περιστάσιν ὅτι ἅμα παρ- ἔλθωσιν οἱ κίνδυνοι, θέλω παραιτηθῆ τῆς ἐκτάκτου ἐξουσίας, τὴν ὅποιαν μὲ περιεβάλετε. » Ἡ πρό- ταξις του αὕτη ἐνεκρίθη διὰ πλειονοψηφίας· ἔκτοτε ὅμως ταραχὴ διηγέρθη ἐν μέσῳ τοῦ Συμβουλίου τῶν πεντακοσίων πλησίον κειμένου· ὁ δὲ πρόεδρος αὐτοῦ Λουκιανὸς Βονοπάρτης ἠδύναται νὰ καθησυχάσῃ τὸν θόρυβον, ἀν καὶ εἶχεν ἱκανὴν τὴν τόλμην καὶ ἐπιμονὴν· διότι πάντες σχεδὸν ἐζήτουν νὰ κηρυχθῇ ἔνοχος ὁ Βο- νοπάρτης καὶ νὰ πέσῃ ἡ κοίρανα (δικτατορία)· ὁ ἀλα- λαγμὸς δὲ οὗτος ἀντήχει παντοῦ. Τότε προσελθὼν εἰς τὴν θύραν ὁ Βονοπάρτης ἐκίνησε νέας καθ' ἑαυτοῦ κραυγὰς. Μακρὰν τὸ ξίφος· μακρὰν οἱ ὀπλοφόροι· ἀνεφώνησαν πανταχόθεν, κάτω ὁ Κοίρανος (Δικτά- τωρ.) Ἐν τῷ μεταξύ τούτῳ ὁ Grandmaison κατώρ- θωσε νὰ ὁμόσῃσι τὸν προειρημένον ὄρκον τῆς πίστεως, ὁ δὲ Bigonet λαβὼν τὸν Βονοπάρτην ἐκ τοῦ λαίμου, τί ποιεῖς, εἶπε, παράβολε ἀνθρωπε; Παραβιάζεις τὸ ἱερὸν τῶν νόμων· φύγε! ὁ δὲ Βονοπάρτης ὠχρίων ὑπ' ἀγανακτήσεως μόλις ἠδύνατο νὰ προσφέρῃ λέξιν· ὅθεν ἐξελθὼν ἀνέβη τὸν ἵππον του· ἀλλ' ὁ Μουράτ τὸν προέ- τρεπεν εἰς ἐκδίκησιν, τότε ἐπαναστρέφας ὁ Βονοπάρ- τής ἐκάλεσε παραχρῆμα εἰς τὰ ἔπλα τοῦς στρατιω- τας (1).

(1) Εἶμαι ὁ θεὸς τοῦ πολέμου, εἶπε πρὸς αὐτοὺς

Τούτων γενομένων ὁ Μουράτ ἐκίνησεν εὐθύς ἐν- τάγμα εἰς τὸν τόπον τῶν συνεδριάσεων μετὰ βήμα- τος ταχέως καὶ τῆς λόγῃς τεινομένης εἰς τὰ ἐμ- προσθεῖ· τοῦτο ἰδόντες οἱ βουλευταὶ ἐπήδησαν ἔξω διὰ τῶν θυρίδων καὶ διεσκορπίσθησαν ὣδε κακίστε, ὁ δὲ Λουκιανὸς βοηθούμενος παρὰ τῶν ἀκολουθῶν του ἐθε- σμοθέτησεν ἐκ τοῦ προχείρου αὐτοσχεδιὸν τι νέον σύνταγμα, τὸ τέταρτον δηλ. ἐντὸς δέκα μόνον ἐτῶν! Οὕτως ὁ Βονοπάρτης διὰ τῆς βίας ἐπανεφέρεν ἡμᾶς εἰς τὰς λαμπρὰς ἡμέρας τοῦ Richelieu! ἀφοῦ διηύ- σαμεν ταιλαιπῶρως ὁμοῦ καὶ εὐκλεῶς ὅλον τὸν μα- κρὸν ἐκείνον δρόμον τῆς ἐπαναστάσεως!

Ἡ ἀπροσδόκητος δεσποτεία αὕτη διετηρήθη ἐπὶ τινα ἔτη· διότι τὸ ἔθνος εἶχεν ἤδη ἀνάγκην ἡσυχίας, ἔπειτα δὲ κατεθαμβώθη ἀπὸ τῆν δόξαν. Ἀλλ' ἅμα ἀπε- δείχθη ὅτι ἡ τόσῳ ἐπιπόθητος αὕτη ἡσυχία ἐκινδύ- νευε καθ' ἑκάστην ἀπὸ παραβόλους ἀτομικῆς κενοδο- ξίας πολέμους καὶ ἀλλεπαλλήλους ἀπογραφὰς, ἀπ' οὗ μάλιστα ἡ ἀστατος τύχη ἐστρεψεν εἰς ἡμᾶς τὰ νῶτα, καθολικὴ σύμπαντος τοῦ ἔθνους θέλησις μετεκάλεσε τὴν ἀρχαίαν τῶν Βουρβῶνων οἰκογένειαν, τῆς ὁποίας ὁ προηγῆς κατὰ κληρονομίαν χαρακτήρ ἠύξησε τὰ δο- θέντα παρὰ τῶν νέων θεσμοθεσιῶν παλύτιμα πλεονε- κτήματα.

Ὁ ΙΗ'. Λουδοβίκος ἐπεφάνη ὡς μεσίτης δύο ἐπο- χῶν, εἴτε ὡς κρίκος συνδέων τὸ ἀρχαῖον καὶ νέον σύστημα, πάντες δὲ εἶχον δικαίαν εἰς τὴν δραστηριό- τητά του πεποιθήσιν ἐνθυμούμενοι πόσον γενναῖοφρων καὶ ἀξιοπρεπὴς ἀνεδείχθη εἰς τὰς μετὰ τοῦ Βονο- πάρτου σχέσεις του. Ὅθεν αἱ ἰδέαι, ὅσας διεκήρυξεν εἰς τὴν συνέλευσιν τῶν προκρίτων, ἐπεδοκιμάσθησαν γενικῶς· διότι ἀπεδείκνυον ὅτι ἤρχετο ἀπηλλαγμένος πάσης κληρονομικῆς ἀντιποιήσεως· ἔδωκε δὲ εἰς τὴν εἰς τὴν Γαλλίαν ὁ ἀγαθὸς αὐτὸς Βασιλεὺς ἀρθένως πάντα τῆς ἐλευθερίας τὰ εἶδη, ἀνεξηθησεκίαν ἀπό- λυτον καὶ δημοσιογραφίαν σχεδὸν ἀνεύθυνον, ἡ τοῦλάχιστοι ἀγνωστον παντελῶς ἕως τότε, ἀναγκάϊαν δὲ καθ' ἡμᾶς, ὅτε ἡ διανοητικὴ ἀναρχία καταλαβοῦ- σα τὸν ἔσχατον ἔθρον μόνον ὑπὸ τῆς συζήτησεως δύναται νὰ κολασθῇ· ὥστε ἐρίσκειμεν τὸ ἀντιφάρ- μακον πλησίον τοῦ δηλητηρίου φυόμενον. Τότε ἀ- νέλαμψεν ἡ χαρὰ καὶ ἡ ἐλπίς, μεριεμένομεν δὲ μέλλον ἀκύμαντον καὶ αὐτὸ ὅπῃρξε πραγματικῶς τοιοῦτο μέχρι τινός· διότι ἡ ὑλικὴ εὐημερία ἔφθασεν ἐπὶ τῆς παλινρθώτου βασιλείας τῶν Βουρβῶνων εἰς ἀπίστευτον περιωπήν· αἱ ἀτομικαὶ ὁμοί· ἀπέχθεται σπανίως ἐκρίζουται. Διὰ τοῦτο ἐνθεν μὲν ἤξανε βαθυμῶς αἱ ἀξιώσεις· ἐνθεν δὲ ἐπετεινετο ἡ ἐπιμονή, ἡ δὲ ἀμυνα ἀντηγωνίζετο γενναίως καὶ καρτερικῶς πρὸς τὴν ἐπίθεσιν· οὕτω δὲ ἡ ἐπανάστασις κατέτρι- γε λαθραίως τὰς βίβλας δετακισχιλιετοῦς δένδρου, ὥ- στε ὁ πρῶτος βίαιος ἀνεμος ἤρκεσε νὰ τὸ βίψῃ κα- τὰ γῆς ταχέως.

Τίς ἐξ ἡμῶν δὲν ἐνθυμεῖται τὸν ἀποφράδα ἐκείνον Ἰουλίον τοῦ 1830! μῆνα φόβων καὶ προβρήσεων ἀπαιτίων καὶ σκληρᾶς πολλῶν προσδοκιῶν ματαιώ- σεως. Πρὸ ὀλίγων ἐπι ἡμερῶν εἶδομεν τὴν βασιλι- κὴν αὐλὴν καθ' ὅλην αὐτῆς τὴν πομπήν· ὁ Δέκατος Κάρλος ὑπέδρετο χαριέντως τὸν βασιλέα τῆς Νε- ἀπόλεως, ὡς ἄλλον δὲ ἀπόγονον τοῦ ΙΔ'. Λουδο- βίκου περιέφερον αὐτὸν εἰς τὰ ἀξιοθέατα καὶ με- γαλοπρεπέστατα τῶν Βασιλείων τῆς Βερσαλλίας ἀν- τικείμενα· αἱ ἀνευρημίαι, ἡ διαλαμπουσα εἰς τὸ πρό- σωπον τοῦ μονάρχου φαιδρότης καὶ γαλήνη, ἡ εὐ- γενὴς ὑπερηφάνεια τῆς χήρας τοῦ δουκὸς τοῦ Berry παρουσιαζούσης εἰς τὴν οἰκογενειάν της τὸ νέον ὑπο- στήριγμα τοῦ στέμματος τῆς Γαλλίας καὶ τέλος ὁ τοσοῦτον ἀρωσιωμένος στρατὸς, ἡ πολυτέλεια τῶν ἀμαξῶν καὶ τῶν ἵππων, οἱ χρυσοστόλιστοι αὐλικοὶ ἡ ἐπιφανεστάτη καὶ πολυἀριθμὸς τοῦ δουκὸς τῆς Αὐρηλίας οἰκογένεια ἀναμιγυρομένη εἰς τὴν κοινὴν ταύτην εὐθυμῖαν, ὁ δούξ τοῦ Νεμούρ, ὅστις καλ- πῶν παρὰ τὸ ὄχημα τοῦ δουκὸς τῶν Βορδιγάλων τὸν ἐχαίρειτίζε στρατιωτικῶς, ὁ δὲ διάδοχος τῆς βασιλείας τῶ ἀνταπεκρίνετο διὰ μειδιάματος, πάν- τα ταῦτα ὡς σημεῖα μεγαλειότητος καὶ δυνάμεως καὶ εὐδαιμονίας ἐφαίνοντο οἰωνοὶ μέλλοντος εὐτυχούς, πολλοὶ μάλιστα καὶ ἐπίστευον σπουδαίως τοῦτο, ὅτε τὸ ἐσπέρας τῆς 27 Ἰουλίου ὁ μακρόθεν ἐρχόμενος βόμβος τοῦ πυροβολισμοῦ ἀντήχησεν εἰς τὸ Σαιν Κλου· τῆ δὲ ἐπαύριον ὁ ἀγὼν κατέστη κρατε- ρώτεροι, ἀνθρωπος ἐλλοχῶντες ὅπισθεν τῶν θυ- ρῶν, ἡ θυρίδων καὶ τῶν κρηπιδομάτων τοῦ ποτα- μοῦ ἐκτόξευον βέλη θανάτου κατὰ τῶν ταγματῶν τοῦ Δεκάτου Καρλόου! καὶ οἱ ἐχθροὶ ἔτρεχον παντοῦ. Τί δ' ἄρα γε συνέβαινε τότε εἰς τὸ Σαιν Κλου; Ἡ κατα- χθόνιος καὶ φίλαυτος αὐλοκολακία ἐνέδρευε πάντοτε ἀποκοιμίζουσα τὸν μονάρχην δι' ἀσφαλείας φαντασιώ- δους καὶ σπυροδίζουσα παντοιοτρόπως νὰ ἀποδείξῃ τὴν ἀληθῆ ταύτην ἐπανάστασιν ὡς ἀξιοκαταφρόνητον ὀχλαγωγῆμα.

Λέγεται δὲ ὅτι διορῶσα τὴν ἀνοήτως, ἡ ἐθελοκάκως ἀμαρουμεμένη ἀλήθειαν ἡ εὐγενὴς μητὴρ τοῦ Δουκὸς τῶν Βορδιγάλων μετεχειρίσθη καὶ τῆς τοσοῦτον εὐαι- σθητοῦ καρδίας της τὴν εὐγλωττίαν καὶ τοῦ λαμπροῦ νοός της τὰς ἐπικαίρους συμβουλὰς διὰ νὰ ἀνοίξῃ τοὺς ἀχλυόεντας ὀφθαλμοὺς, οἱ ὁποῖοι ἔμενον, ἡ καὶ ἠρέσκοντο μάλιστα ἔως εἰς τὸ σκοτῖος. Θέλονται μάλ- ιστα νὰ πληροφορηθῇ ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως καὶ μέχρι πόσου ἐκτεινετο ἡ συμφορὰ ἀέθῃ τῆ 29 εἰς τὸ Troca- dero, κῆπον τοῦ υἱοῦ της, ἐκ τῶν γεωλοφίων τοῦ ὁποίου φαίνεται ὅλη ἡ πόλις τῶν Παρισίων. Ἀλλὰ τί εἶδε πρῶτον; τὴν τρίχρουν σημαίαν τοῦ 1789 ἀνεμιζομένην ἐπὶ τοῦ αἰτώματος τοῦ Κεραμικοῦ (1). Τοῦτο ἰδοῦσα παρευθὺς συνεκάλυψε μὲ τὰς χεῖρας τὸ πρόσωπόν της.

(1) Το πρῶτον ἀνάκτορον τῶν Βασιλείων τῆς Γαλλίας ἐν Παρισίοις λέγεται Κεραμικοῦ, ἢ Gal- λιστί tuilerus· ἴσως διότι εἰς τὸν τόπον τὸν ἦτο τὸ πάλαι κεραμοποιεῖον. Σ. Σ.

φέρω τὸν κεραυτὸν· ἠθέλησαν νὰ μὲ τραυματίσωσιν, ἀλλ' ἡ δόξα μὲ κατέστησεν ἀτρωτον.

Πλήθος κίωνων, στηλών, ἀγγείων καὶ κοσμημάτων ποικίλων ἐξ ὄρειχάλκου, ἀλαβάστρου, πορφυρίτου, ἰάσπιως, σαρδόνυχου, μαλαχίτου, καὶ μαρμάρου παντὸς εἶδους καὶ τόπου καὶ χρώματος.

Ἄλλὰ παντοῦ ἡ υπερβάλλουσα πολυτέλεια ἀποβαίνει κακία, ὃ δὲ καλλωπισμὸς συγκρύπτει τὴν καλλοῆν.

Ἐπειδὴ θέλεις νὰ κρίνω, ἂν ἡ γυνὴ αὕτη ὑπάρχη πραγματικῶς ὡραία, ἀραίρετον ἀπ' αὐτῆς τὰς λεπτοῦρέϊς στηθοδεσμίδας, τὰς πολυπτύχους καὶ στολιδωτὰς ἐσθῆτας, τοὺς ἀνθίνους πέπλους, τὰ ἐκ πολυτίμων λίθων ψέλλια καὶ στρεπτά καὶ ἐνώτια! ἄρες μοι τοῦλάχιστον νὰ τὴν ἰδῶ.

Ἄλλ' ὅμως διὰ μέσου καὶ τῶν παντοίων ὡραϊσμάτων κατὼρθωσα νὰ διακρίνω Κούρτιον κρημιζόμενον.

Τῶντι καὶ ὁ ἦρος καὶ ὁ ἵππος ἔπεσον! ἀποστρέφω τὸ πρόσωπόν μου διὰ νὰ μὴ βλέπω.

Πόσον ὁ κέλῃς οὗτος ἀντίσταται κατὰ τοῦ βάρους, τὸ ὅποιον τὸν παρασύρει! πόσον ἀποτροπιάζεται τὸ χάσμα, ὅπου βιαίως καταφέρεται! ὁ Κούρτιος δὲ τὸ ἀνάπαλιν ἐγκαταλιμπάνεται αὐτοθελῶς, ῥέπει ὀρμητικῶς καὶ βυθίζεται εἰς τὸ βάραθρον! ἀξιοθαύμαστος ἀντίθεσις τῆς ροδουμένης φύσεως καὶ τῆς θριαμβευούσης προαιρέσεως.

Ἄλλ' ἔσως ἀρμύζει μᾶλλον νὰ ἐξετάσωμεν τὴν προτομὴν ταύτην τοῦ Μάρκου Αὐρηλίου.

Ἐκ τῶν χαρακτῆρων καὶ μόνων τούτων δυνάμεθα νὰ γνωρίσωμεν τὴν ψυχὴν καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ μεγάλου αὐτοκράτορος! Ναι, ὁ Μάρκος Αὐρηλίος εἶχε θεαίως τοιοῦτον μελαγχολικὸν ἦθος, ἡγάπα συμπαθητικῶς καὶ πατρικῶς τοὺς ὑπηκόους, ἐγνώριζε δὲ ἄριστα τοὺς ἀνθρώπους.

Τῶντι τὸ φιλοτέχνημα τοῦτο μοι φαίνεται ἐντελὸς κατὰ πάντα ἐξεργασμένον ἢ σμίλην τοῦ ἀγάλματῶσι τοῦ ἐπιτομίου ἐπιτομίου νὰ ἐξεκονίσῃ τὸν Μάρκον Αὐρηλίον, ὁποῖος ἦτο.

Πόσον ἡ ψυχὴ ἐνασμενίζεται βλέπουσα τοὺς χαρακτῆρας τῶν δικαίων καὶ ἀγαθῶν Βασιλέων! μεθύσκειται ἀπὸ τὴν ἡδονὴν τῆς εἰκόνος των, καὶ φαντάζεται ὅτι περισταται πρὸς καιρὸν ἐνώπιον τῶν Θεῶν.

Ἄλλὰ πρέπει νὰ σοὶ ἀναφέρω καὶ περὶ τοῦ διαβοῆτου μονομάχου.

Διὰ μὲν τοῦ Φαρνεσίου Ἡρακλέους (1) ἡ τέχνη εἰδείζε τὴν ἐνδεχομένην τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος ῥωμαλαιότητα διὰ δὲ τοῦ Βοργκεζίου μονομάχου ὅλην τὴν ἀλήθειαν.

Βλέπω ἤδη ὅτι ἐδόθη ἡ πυγμὴ ἀπὸ τὴν χεῖρα τοῦ μονομάχου, βλέπω δὲ καὶ τὸν θάνατον αὐτὸν τοῦ ἀντιπάλου ἀπὸ μόνον τὸ βλέμμα.

Ὅποιαν σορίαν δεικνύει ἡ ἁρμονία τῶν ὀλίγων αὐτῶν γραμμῶν, εἰς τὰς ὁποίας ὅλος οὗτος ὁ μονομάχος περιέχεται τανυσμένος!

Ἄλλὰ καὶ τὸ σύμπλεγμα αὐτὸ τοῦ Ἀπόλλωνος τιμᾶ τὴν εὐφυῖαν τοῦ Bernin.

Ὁ Ἀπόλλων προφθάνει τὴν Δάφνην, αὕτη δὲ μεταβάλλεται παρῆυθις εἰς τὸ δμώνυμον φυτόν! αἱ τρίχες τῆς διακεχυμένης κόμης τῆς ἐγειναν φύλλα, οἱ δάκτυλοι τῶν ἀπαλῶν ποδῶν τῆς ῥίζαι, οἱ τρυφεροὶ βραχιόνες τῆς κλάδοι, τὸ δὲ ὠραῖόν τῆς στηθὸς περιεκαλύφθη ἀπὸ φλοιόν. Ὁ ἄνεμος φαίνεται πνέων εἰς τὴν κόμην τοῦ Ἀπόλλωνος.

Ἐνθυμοῦμαι τὴν παθητικωτάτην ἐκείνην δέησιν, τὴν ὁποίαν ὁ Ὀβιδίος ἀποδίδει εἰς τὸν ἐρωτόληπτον Ἀπόλλωνα. ἌΔάφνη! μὴ τρέχῃς τοῦλάχιστον ἐπὶ τῶν χαλῆκων! φεῦγε ὅπως τὸν βραδύτερον, σκληρὰ! τότε δὲν θέλω Σε διώκει καὶ ἐγὼ τοσοῦτον ταχέως! »

Aspera, qua properas, locasunt. Moderatius oro Cure fugamque inhibe! Moderatius insequaripse()

Νομίζω ὅτι ἀκούω ἐνταῦθα τὴν παράκλησιν ταύτην τοῦ ἀτυχοῦς ἔραστοῦ.

Ἄλλὰ δὲν θέλω πλέον οὔτε νὰ θαυμάζω, οὔτε νὰ παρατηρῶ, οὔτε κἂν νὰ βλέπω ἐξηντλητὴ ἢ εὐαισθησία μου ἀναχωρῶ.

ΤΩ: ΑΥΤΩ.

Ἐκ Ῥώμης.

Ἐισῆλθον χθὲς εἰς τὰ ὑπόγεια κοιμητήρια ἢ μᾶλλον εἰς τὴν Νεκρόπολιν (1) τῆς μονῆς τοῦ ἁγίου

(*) Metam L. I. v. 510.

(1) Catacumbae Λατ. ἢ κρύπται, σπήλαια καὶ ὑπόγεια ἐν εἶδει συρίγγων (μακρυναριῶν), κεῖνται ἐπὶ τῆς Ἀππίας ὁδοῦ, τρεῖς λεύγας ὡς ἐγγίστα μακρὰν τῆς Ῥώμης ἔχουσι πλάτος συνήθως 4—6 ποδῶν, ὕψος δὲ 8—10, ἔκτασιν δὲ μεγάλην ἐκ διαστημάτων ὅμως εὐρίσκονται καὶ μικρὰ τινὰ δωμάτια ὡς φωλεοὶ, ἢ χηραμοὶ ζώων.

Αὐτόθι ἐκρύπτοντο πρὸς καιρὸν οἱ πρῶτοι χριστιανοί, ἢ συνήρχοντο διὰ νὰ προσεύχωνται αὐτόθι δὲ ἔθαπτον καὶ τὰ πτώματα τῶν μαρτυρησάντων.

Οἱ νεκροὶ ἐτωρεύοντο τρεῖς τέσσαρες ἄλλεπαλλήλως κατὰ στίχους εἰς τὰ πλάγια τρυπωμένης τῆς γῆς τῶν πλευρῶν τῆς ὁδοῦ εἰς σχῆμα στρού, ὅστις ἐκλείετο, εἴτε ἐπεπωματίζετο συχνάκις διὰ πλίνθων ὀπτῶν, ἐνίοτε δὲ καὶ διὰ μαρμάρου σπανίως δὲ ἐπ' αὐτῶν φαίνεται καὶ τὸ ὄνομα τοῦ νεκροῦ.

Εἰκάζεται ὅμως ὅτι εἰς τὸν αὐτὸν τοῦτον τόπον ἐθάπτοντο καὶ ἐθνικοί, διότι εὐρίσκονται συχνάκις καὶ ἐπιγραφαὶ τοιούτων.

Ἐξάγονται αὐτόθεν ἀδιακόπως λείψανα νεκρῶν, τὰ ὁποῖα, ἂφ' οὔ ὁ Πάπας ἀναγνωρίσας διὰ τινῶν σημείων, οἷον τοῦ σταυροῦ, τοῦ φοίνικος, τοῦ μονογράμμου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ κτλ. ὅτι ἀνήκουσιν εἰς ἅγιόν τινα, ἐκπέμπονται εἰς τὰς χώρας τῶν λατινίζόντων χριστιανῶν χάριν ἁγιασμοῦ καὶ εὐλαβείας.

Ἐπάρχουσι τοιοῦτοι κρύπται πλατύτεροι καὶ ὑψη-

τὰς ἀρχαιότητας φιλόκαλον ζῆλον καὶ ἔρωτα τοῦ ἀγαθοῦ ἐφόρου τῆς Ἑθνικῆς Βιβλιοθήκης· τί δὲ ἐπραξεν ὑπὲρ αὐτῶν ἴσως διηγηθῶ ἄλλοτε.

(1) Εὐρισκομένου εἰς τὸ παλάτιον Φαρνέζι.

Σεβαστιανῶν ὁ Ἰακωβίνος δὴ γῆς μου εἶταιτο εὐφυῆς καὶ χαρίεις μάλιστα ἄνθρωπος.

Ἀφ' οὔ εἰσεχώρησεν εἰς τὴν πρώτην ὁδὸν τοῦ ἀχανοῦς τούτου ἄντρου, βλέπει, μοι εἶπεν, ἔνθεν καὶ ἔνθεν τοῦ βράχου τούτου τὸν τόπον, ὅπου ἐπισωρεύοντο οἱ νεκροί. Εὐρέθησαν, ὡς λέγεται, ἐπέκεινα τῶν 100,000 πάντες δὲ ἦσαν σώματα μαρτύρων!

Ἴδου τὰ ὄργανα τῶν βασάνων, ἰδου ἄγρια τράπεζαι! ἔνθα ἀγάλμα μαρμάρινον τοῦ ἁγίου Σεβαστιανῶν, ἔργον τοῦ Bernin ἰδου πλῆσιον καὶ συγκαθίσματα (σουλιάσματα). Συμβαίνουσι δὲ ἐκ διαλειμμάτων τῶν αὐτῶν, ὅθεν εὐλαδῶς, ὅσον ἐνεστι, προχωροῦσιν οἱ περιηγηταὶ εἰς τὸ ἐπικίνδυνον τοῦτο ὑπόγειον διότι πολλαίς ξένοι δυστυχεῖς εἰσῆλθον καὶ δὲν ἐξῆλθον πλέον.

Ἄλλὰ καὶ ἀπὸ τεσσαράκοντα ἡδὴ ἔτων νέος τις μετὰ τῆς γυναικὸς του ἐμβῆκεν ὠδηγούμενος ὑπὸ πυρσοφροῦ ἄλλ' ὃ συμφορὰ! Εὐθὺς ὀπισθεν τοῦ κατεκάθησε τὸ στέγασμα καὶ ἐφραξε τὴν ὁδόν. Μετὰ δὲ τὴν ἐσπέραν ζητοῦσι πανταχοῦ τῆς μονῆς τὸν ὠδηγόν, μὴ εὐρίσκοντες δὲ αὐτὸν διευθύνονται καὶ εἰς τὰ ὑπόγεια κοιμητήρια, ὃ τρόμος! ἢ θύρα ἔμενεν ἀνοικτή!

Σπεύδουσι τότε, ἀναπτουσι φῶτα, καταβαίνουσιν, εἰσχωροῦσιν, καὶ βλέπουσι τὸ νέον συγκαθίσμα φωνάζουσι καὶ ἀκούονται ἐπειδὴ διακρίνουσι καθαρῶς τὴν ἀπάντησιν ἄλλὰ πῶς νὰ μετακυλισθῇ ὁ βράχος, νὰ ὑποστηριχθῇ ὁ συμπίπτων θόλος, νὰ ἀνοιχθῇ τέλος πάντων διόδος;

Μετ' ὀλίγον δὲν ἤκούοντο ἄλλο πλέον, εἰμὴ συγκεχυμένοι στεναγμοὶ ἐπειτα ὅμως ἔπαυσαν καὶ αὐτοὶ Προσέχουσιν, ἀκροῶνται πάλιν καὶ πολλαίς, ἄλλ' εἰς μίαν πάντοτε.

Ἐρριξα διηγούμενον τὰ τοιαῦτα τοῦ ὠδηγοῦ μου.

Ὅποια κακὰ ἐπλαττεν ἡ φαντασία μου, συμβαίνοντα ὀπισθεν τοῦ συγκαθισθέντος ἐκείνου χώματος ὅτε τὸ φῶς ἐπλησίαζε νὰ σβεσθῇ! ὅτε ἐντελῶς ἐσβέσθη! ὅτε ἡ γυνὴ (ὡ τὴν ἀθλίαν!) δὲν ἐβλεπε πλέον τὸν ἄνδρα, ὃ δὲ ὠδηγὸς δὲν ἐβλεπε πλέον τὴν ὁδόν! ὅτε τέλος πάντων τὸ σκότος ἐκείνο μετεβλήθη εἰς αἰώνιον τοῦ θανάτου σκότος! καὶ ἀμφότεροι ἐνόησαν ὅτι ἦσαν ζῶντες ἐντὸς τοῦ τάφου!

Ἀκολουθῶν τὸν δρόμον τοῦ ὠδηγοῦ ἀφηγεῖτο τὴν ἱστορίαν τῶν ὑπογείων κοιμητηρίων τούτων ὠμίλει δὲ περὶ αὐτῶν μὲ τῶν προθυμίων, ὥστε εἶταιτο ὁποῖαν εἶχε πεποιθήσιν. Ἐνταῦθα, ἔλεγε, οἱ χριστιανοὶ δικωόμενοι ὑπὸ τῶν Καισάρων, ἤρχοντο πᾶσαν ἐσπέραν, διὰ νὰ τελέσωσι τὰς ἀγιστείας των. Γυναῖκες, παῖδια, γέροντες, πλοῦσιοι καὶ πτωχοὶ ἅπαντες ἐπεκαλοῦντο τὸν Θεὸν εἰς τοῦτον τὸν τόπον.

Ἐνταῦθα ἡ δέησις, τὴν ὁποίαν ἤρχιζε σεβάσιμος τις ἱερεὺς, ἐκτεινομένη ἀπ' ἀκροῦ εἰς ἀκροῦ ἀνέβαινε

πρὸς τὸν Θεόν. Ὅποια ἀξιοθαύμαστος συμφωνία τῶν καρδιῶν δεομένων! Συχνάκις οἱ πιστοὶ κατ' αὐτὸν τὸν καιρὸν τῆς θρησκευτικῆς καταλύξεως ἐφέρον εἰς τὸ μέσον τῆς δημηγύρεως τὰ πτώματα τῶν κατατομηθέντων ἀδελφῶν! Δὲν ἀνεστέναζον ὅμως τότε, οὔτ' ἐκλαῖον, οὔτε ἐμέμφοιο τὴν τύχην, καὶ αὐταὶ αἱ μητέρες! ἀλλ' ἐξηκολούθουν τὴν προσευχὴν μετὰ συντριβῆς.

Αἶφνης δὲ κατὰ τινὰ ἐσπέραν προσευχόμενοι ἀκούουσι μέγαν θόρυβον, βλέπουσι δὲ συγχρόνως καὶ μεγάλην λαμπρῆν. Ἦσαν λόχος ἀσπλάγγων στρατιωτῶν, οἵτινες ἀνιχνεύοντες κατῶρθωσαν τελευταίον νὰ ἀνακαλύψωσι τὸ ὑπόγειον. Εἰσεπήδησαν δὲ ὡς θηρία ἄγρια καὶ ἐφραζον ἀρείδως πανταχόθεν, ἐπειδὴ οἱ χριστιανοὶ ἐπέκλυτον τὸν ἀρχενα μεγαλοφύχως! μόνου δὲ γυναικὸς τινος καὶ παιδία ἐφυγον ἄλλ' οἱ βάρβαροι δῆμοι τρέχουσι καὶ αὐτῶν κατόπιν, φέροντες ἀνά χεῖρας τὸν αἰδηρὸν καὶ τὸ πῦρ, καὶ φονεύουσιν ἀπηνῶς τοὺς προστυχόντας, ἕως οὔ ἐπεκράτησε πανταχοῦ σιωπὴ βαθυτάτη, ἧτις κατεφόβισε καὶ αὐτοὺς ὅθεν ἐξεληθόντες κατεπάκτωσαν διὰ παντὸς τὸν ἀπέραντον αὐτὸν τῆς χριστιανωσύνης τάφον.

Ἄλλ' ἡ εὐσέβεια τῶν πιστῶν μετεκίνησε καὶ τὰ νέα ἐμφράγματα, ἦνοιξε πάλιν τὴν εἴσοδον, καὶ εἰσελθούσα συνέλεξε πάντα τὰ ὀστᾶ καὶ πᾶσαν τὴν κόπιν τῶν μαρτύρων ἐκείνων.

Ἀφ' οὔ ἐφθάσαμεν μέχρι τινὸς ἐστάθη ὁ ὠδηγός μου, ἐγὼ δ' ἐλυπήθη διότι ἐπεθύμουν, εἰ δυνατόν, νὰ ῥίψω εἰς τοὺς ἱεροὺς ἐκείνους καὶ παναρχαίους κευθμῶνας δύο τρεῖς ἀκτίνας τοῦ ὠχρίωντος φωτός, τὸ ὅποιον μὲ ὠδήγησεν ἕως τότε.

Καθίσας ἐπειτα ἐπὶ τινος πέτρας ἐφανταζόμενος τὸ ἀνήλιον ἐκείνο σκότος. Καὶ μέχρι τοῦδε ἐπι ἀρέσκομαι ἐρχόμενος συχνάκις νὰ δοκιμάζω καὶ πρὸ τῆς εἰμαρμένης ὥρας τὴν νύκτα, τὴν ἐρημίαν καὶ τὸν παγετὸν τοῦ θανάτου.

ΤΩ: ΑΥΤΩ.

Ἐκ Ῥώμης.

Καταλιπὼν σήμερον τὰ ἀγάλματα, τοὺς πίνακας, τὰ παλάτια καὶ τοὺς δελείστους, ἤλθον πάλιν εἰς τοὺς κήπους τῆς ἀγροικίας Βοργκεζίου διὰ νὰ ἀναπαυθῶ ἀπὸ τὸν θαυμασμόν καὶ τὴν ἐκστασιν.

Πρὸ τριῶν ἡδὴ ὥρων συγχοινωνῶ μετὰ τῆς φύσεως εἰς τοὺς κήπους τούτους.

Πρὸ ὀλίγου δὲ μόνον διέβη ἔμπροσθέν μου ὠραιότατες ἀγέλη ἐλάφων περιπλανωμένων, ὡς ἐγὼ, ἐντὸς τοῦ περιβόλου τούτου. Μόλις δὲ με εἶδον ἐστάθησαν ἄπασαι καὶ ἔστρεψαν πρὸς ἐμὲ τὰς χαριέσσας των κεφαλὰς, ἐπειτα ἐπαναλαβοῦσαι τὸν δρόμον μοι ἔδειξαν πόσον ἦσαν λεπτοὶ καὶ ὠκεῖς οἱ πόδες των, διότι ἔτρεχον ἐπὶ τῆς χλόης καὶ τῶν ἀνθέων χωρὶς ν' ἀφίνωσιν ἴχνος (1).

(1) « Ἀκρων ἐπ' ἀνθερίων ἔβα, οὐδὲ κατέκλα. » Τὴν εἰκόνα ταύτην τοῦ Ἑλληνος ποιητοῦ μίμηθις ὁ Βιργίλιος ζωγραφεῖ ἀεροδρομοῦσαν τὴν ὠραιὰν Καμίλλην του.

λότεροι τῶν ἀνωτέρω, ἔχοντες ἐνίοτε καὶ παρεκκλήσια καὶ ἀλλαχοῦ, οἷον εἰς τὴν Νεάπολιν, τὸ Βυζάντιον, τοὺς Παρισίους κτλ. μάλιστα δὲ εἰς τὴν ἄνω Αἴγυπτον ὑπερμεγέθεις καὶ νεκρῶν πλήρεις.

Ἄναβας ἐπειτα ἐπί τινος γεωλοφίας εἶδον ὄλην τὴν πεδιάδα τῆς Ῥώμης. Πῶς νὰ μὴ θαυμάσω τὴν ἔνωσην ὄλων τῶν εἰδῶν τῆς γεωργίας, τὴν ἀντίθεσιν πάντων τῶν χρωμάτων, τὸ μίγμα πλήθους καλυδῶν καὶ πόργων, τὸ ἔαρ λήγον, τὸ δὲ θέρος ἀρχόμενον; Αἱ ἀπόψεις αὐταί, ὅπου ἡ γῆ φρίνεται συνδυαζομένη μετὰ τοῦ οὐρανοῦ, τὰ θεάματα ἐκεῖνα, τὰ ὅποια παρήλαστον ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμήν, ὁ ὑποκύανος γνόφος σκιάζων τὰ πρανῆ τῶν ὀρέων, ἡ λευκαυγὴς χιὼν σκεπάζουσα τὴν κορυφὴν των, ἐν μέσῳ δὲ τούτων πάντων πεῦκαι καὶ πιτυες καὶ αἰγίρειοι καὶ κυπάρισσοι ἐκ τῶν τάφων καὶ τῶν πεπτωκότων ὑδραγωγείων ἀνεγειρόμενοι καὶ διακόπτουσαι τὸν ὄριζοντα, ταῦτα πάντα ἐξέπληττον τὴν φαντασίαν μου.

Ἀγαπῶ ὅμως κατ' ἐξοχὴν τὸν ἔρημικὸν λειμῶνα, ὅπου ἤδη κἀθημαι μόνος ἔχων πλησίον μου χαρτίον καὶ κάλαμον, τὸν αἰθριώτατον οὐρανὸν ὑπερκεφαλῆς ἔνθεν δὲ καὶ ἔνθεν τὰ ἀθηρότατα καὶ βαθυχρώτατα ἐνταυτῷ δεινύλλια, ἐν ᾧ ἐκ τοῦ στίφους των πρασί-νων τούτων συμπλεγμάτων ἐξερχόμενος πορφυροῦς στύλος φέρει ἐπὶ τῆς κορυφῆς του ἀγάλματα λαμπροτάτου μαρμάρου.

Οὐχὶ δὲ ποῦ μακρὰν μου βλέπω μίαν Ἀφροδίτην, ἕνα Ἀπόλλωνα καὶ ἕνα Φαῦνον, ἐν μέσῳ δὲ τῶν μύρτων καὶ τῶν βόωνων διακρίνω κρυπτόμενον καὶ τὸν Ἐρωτα.

Ἄλλ' ὁποῖος ψιθυρισμὸς ἀκούεται εἰς τὴν περικυκλούσαν με σιωπὴν! αὐτὴ προέρχεται βεβαίως ἀπὸ τὴν θελκτικωτάτην ἑαρινὴν συμφωνίαν τῶν ἀηδῶνων, αἱ ὁποῖαι ἐκφέρουσι τὰ τελευταῖα των μελωδήματα, τῶν περιστερῶν, αἱ ὁποῖαι ἐπισφραγίζουσι τοῦς τελευταίους των ἀσπασμούς, τῶν φευγόντων τὴν ἐπαπειλοῦσαν νύκτα πτηνῶν, τῶν ἀποχωριζομένων ἀπὸ τὰ ἀθη ζεφύρων, τέλος, τῶν πανταχόθεν ἀναδρυνόντων καὶ κελαρυζόντων ἐπὶ τῆς πόας ναμάτων.

Διατὶ νὰ μὴ δύνωμαι νὰ ἴδω κατ' αὐτὴν τὴν στιγμήν ἐμπροσθέν μου ἅπαντα τὰ παιδιά μου παρακολουθούμενα ὑπὸ τῆς ἐρασμίας μητρός των ἀξίας νὰ σεμνύνηται κατ' αὐτὰ, ὅσον καὶ κατὰ τὰς ἀρετάς της! ἤθελε πληροῦσθαι ἡ καρδίκα μου ἀπὸ φωνὰς εὐδαιμονίας καὶ ἀγαλλιᾶσεως!

Ὅποιαν εὐφροσύνην ἐμελλον νὰ αἰσθάνωμαι βλέπων τὸν Ἰάκωβον, τὴν Εὐφημίαν, τὸν Νικόλαον, τὴν Ἐλένην, τὴν Κλεαρέτην καὶ τὸν Κλεισίαν νὰ τρέχωσιν εἰς τὰ λιβάδια ταῦτα, νὰ πατώσιν πηδῶντα ἐναμίλλως τὴν χλοερὰν πόαν, νὰ βυθίζωνται εἰς τὰ σκιάσματα καὶ νὰ παίζωσιν, εἰς τὰ ἀθη, καθὼς οἱ ζέφυροι!

Ἦθελον λάβει τότε πρὸς καιρὸν μετ' ἐμοῦ τὸν Ἰάκωβον, καὶ ὀδηγῶν αὐτὸν ἐκεῖ κάτω ὑπὸ τὰς αἴθλα λείας δάφνας ἐνώπιον τῶν ἀνδριάντων τοῦ Βρούτου, τοῦ Κἄτωνος καὶ τοῦ Κικέρωνος, ἤθελον ἐπιχειρήσει νὰ ἐξάψω τὴν ψυχὴν του, διηγούμενος τὰ γενναῖα φρονήματα καὶ τὰς ἀρετάς τῶν μεγάλων ἐκεῖνων ἀνδρῶν!

Πῶς δειρεύομαι! ἀπέχουσιν ἀπ' ἐμοῦ μυριάδας σταδίων, καὶ πολλοὶ μῆνες, ἴσως δὲ καὶ ἔτη δλόκληρα μᾶς διαχωρίζουσιν! ἐνδέχεται μάλιστα νὰ μὴ ἐνταμῶ θῶμεν πλέον εἰμὴ εἰς τὰ ἀμφιλαρῆ ἄλση τῶν Ἡλυσίων

πεδίων, ἀν οὕτως ἀπεράσισεν ἡ Μοῖρα, ὡς ὄργανον μεταχειριζομένη τὴν κακίαν τῶν ἀνθρώπων.

Ἄλλὰ προβαίνει ἤδη ἡ νύξ καὶ μόνον μία φωτὸς ἀκτῆς μοὶ ὑπολείπεται εἰς ἐπὶ τῆς κορυφῆς αὐτοῦ τοῦ ὀβελίσκου δέλιαιος ἐγὼ! καὶ αὐτὴ ἰδοῦ ἀποθνήσκει καὶ ἐκλείπει εἰς τὸ πρόσωπον τῆς Ἀφροδίτης ταύτης.

Ἐξάκουστε ἐπαυλῆς Βοργκέζη, ἄλλοι ἔχουσιν ἴσως νὰ διηγηθῶσι τῆς ἀρχιτεκτονικῆς σου τὴν κομψότητα, τῶν μαρμάρων καὶ ἀλαβάζων καὶ ὀρειχάλκων σου τὴν πολυτέλειαν, τῶν δὲ εἰκόνων σου τὴν ἀπαράμιλλον ζωηρότητα· ἀλλ' ἐγὼ θέλω ἀναφέρει πάντοτε τὰ δένδρα, τὴν χλόην, τὰ ὕδατα, τὰ πτηνά, τὰς περιστεράς, τὰς ἀγέλας τῶν ἐλάφων καὶ τῶν δορκάδων, πρὸ πάντων ὁμῶς τὴν σιωπὴν καὶ τὴν ἠρεμίαν τῶν ἔρημικῶν κήπων σου.

Ποθεινοτάτη καὶ ἐπέραστέ ἡτυχία, καθὼς διαμείνης διαρκῶς εἰς τὸν εὐρύχωρον τοῦτον τόπον, κατοίκησον καὶ εἰς τὴν ψυχὴν μου! ἀκολουθεῖ μοι ἐν μέσῳ τῶν παθῶν τῆς κοινωνίας, τῶν παντοίων κακῶν, τὰ ὅποια ὑποφέρουσι οἱ ἐντὸς αὐτῆς διάγοντες, καὶ τῶν δεινῶν, ὅσα προξενούσι δωρεὰν εἰς ἄλλους! μάκρυνον ἀπ' ἐμοῦ τὰς θλίψεις, αἱ ὁποῖαι βασανίζουσιν ἀκαταπαύστως τὸν κρίνοντα τοῦς ἀπαταιῶνας ἀνθρώπους, τὸ παλίντροπον τῶν πραγμάτων, τὴν πρόσκαιρον ζωὴν καὶ τὸν ἐπιεικέ-μενον θάνατον.

ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ.

Ἐ Ῥώμης.

Ἡ ἐπαυλῆς τοῦ Ἀδριανοῦ περιλαμβάνει δέκα τοῦλάχιστον μίλια ἐμβαδὸν εἰς τοὺς πρόποδας τῶν βουνῶν τοῦ Τιβούρου· αὐτόθι δὲ ὁ αὐτοκράτωρ Ἀδριανὸς περὶ ἑλθὼν ἐπὶ δέκα ἔτη τὰς διαφόρους χώρας τοῦ Ῥωμαϊκοῦ βασιλείου, δηλ. τὴν οἰκουμένην ὄλην ἐμιμήθη πάντα τὰ ἀξιοθέατα αὐτῶν μνημεῖα. Ὅθεν ὀδεύων ὁ περιηγητῆς ἅπαντ' ἐνταῦθα μὲν τὸ Λύκειον, ἐκεῖ δὲ τὴν Ἀκαδημίαν, περαιτέρω δὲ τὸ Πρωτανεῖον· καὶ ἐπὶ μὲν τῆς πεδιάδος τὴν Στοῶν, εἰς δὲ τὰ πρανῆ τινὸς λόφου τὰ τέμνη τῆς Θεσσαλίας· ἀλλαχόθι δὲ βλανεῖα καὶ βιβλιοθήκας καὶ ναυμαχεῖα καὶ θέατρα καὶ ζωγρεῖα· ἀλλὰ καὶ τὰ Ἡλύσια προσέτι αὐτὰ πεδία καθὼς καὶ αὐτὸν τὸν Ἄδην.

Ὁ δὲ οἶκος τοῦ αὐτοκράτορος διέπρεπεν ἐν μέσῳ τῶν παντοίων καὶ παντοδαπῶν τούτων μνημείων, ἀγλαῖσμα τῆς ἀρχιτεκτονικῆς, ἀξίον νὰ φέρῃ τὸν κύριον τοῦ γνωστοῦ τότε κόσμου.

Ἐκεῖ ὁ Ἀδριανὸς διήλθεν ἐπὶ δλόκληρα ἔτη ἀπολαύων τῶν ἀγαθῶν τῆς φύσεως καὶ τῆς τέχνης, κολλάζων δὲ δι' αὐτῶν τὰς φροντίδας τῆς ἀπεράντου μοναρχίας, καὶ ἐκ διαλειμμάτων ἀνακουφίζων τὴν φιλοσοφικὴν κεφαλὴν του ἀπὸ τὸ στέμμα τῆς οἰκουμένης.

Ὅλη ἡ ζωὴ κατὰ τοὺς φιλοσοφικούς του ὑπολογισμούς περιωρίσθη συνοπτικῶς εἰς μόνον τὰ ἑπτὰ ταῦτα ἔτη! Πόσον βραχεῖα ὑπάρχει ἡ ἀληθὴς ζωὴ!

Ἡ μεγαλουργὸς δύναμις καὶ θέλησις τῶν Ῥωμαίων οὐδὲν κατώρθωσε τοσοῦτῳ μέγα, ὅσῳ φαίνεται ἡ ἐπαυλῆς τοῦ Ἀδριανοῦ· διότι ἀπέβαινε τῷ ὄντι ὡς ἀπάνθισμα τῶν αἰώνων, τῶν τεχνῶν καὶ τῆς ὑψηλοῦς ὄλης.

ΕΙΜΑΡΜΕΝΗΣ ΠΑΙΓΝΙΑ

ΔΙΗΓΗΜΑ

Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.

(Συνέχεια, ἰδὲ Τεῦχος ΙΒ΄.)

Γ΄.

Φαντάζομαι ὅτε ὁ Ἀδριανὸς εἰς τὸν μέγαν ἐκεῖνον χῶρον περιστοιχούμενος ἀπὸ τεχνίτας φιλοσόφους καὶ ποιητὰς ἔλεγεν εἰς αὐτούς. α Κατασκευάσατέ μοι ἐνταῦθα τὸ Λύκειον, ἐκεῖ δὲ τὴν Στοῶν καὶ ἀπωτέρω τὸν ναὸν τοῦ Κανώπου. Εἰς τὸν αὐλῶνα τοῦτον θέλω τὰ Ἡλύσια πεδία· λάβετε χρυσὸν, ὅσον θέλετε, ἐν ἔτος ὡς προθεσμῖν καὶ πενήτην χιλιάδας ἀνδραπόδων ὡς ἐργατὰς!

Ἄλλ' εἰς ποῖαν καταστροφὴν ἔφθασεν ἐπειτα αὐτόθι ἡ βαρβαρότης!

Ἄδυνατῶ νὰ παραστήσω πῶς διετέθη, κατὰ τὴν πρώην θέαν τοῦ τόπου τούτου, ὅτε δηλ. δυστυχῆς τις χωρικός, φύλαξ τοῦ περιβόλου μοὶ ἤνοιξεν ἐξ ἡμιστίας σεσηπυῖαν ξυλίνην θύραν. Ἐπὶ τρεῖς δλοκλήρους ὥρας προέβαινον περίλυπος καὶ μόνος διὰ μέσου τῶν χόρτων, τῶν ἀκανθῶν καὶ τῶν τριβόλων· ἐπάτου παντοῦ συντρίμματα τῶν γλυπτικῶν ἀριστουργημάτων, καὶ ἐρείπια τῆς ἀρχιτεκτονικῆς, ἕως οὗ διήλθον ἅπασαν σχεδὸν τὴν ἔρημον.

Ὁ Καρακάλλας, οἱ Ἴταλοὶ καὶ ὁ Χρόνος οὕτε τοῦ Λυκείου, οὕτε τῆς Στοῶς, οὕτε τῆς Ἀκαδημίας ἐρείσθησαν· ἀλλ' ἐξήλειψαν ὡς καὶ τὰ ἀμυδρότατα αὐτῶν ἴχνη.

Ἐπειτα προπάθησα νὰ ἐρευνησω τὰ ὑπολειπόμενα ὅσα ὁπωσοῦν ἐγνωρίζοντο, ἔπεισαν δὲ εἰς τοῦτο, ὡς ἀ· ἐκινδύνεον νὰ ἐκλείψωσι τῆ ἐπαύριον, ἢ ὡς ἀν ὁ Καρακάλλας ἐμελλε νὰ ἀναζήτησιν κατὰ τὴν νύκτα ἐκεῖνην. Ὅποιαν δὲ χαρὰν ἤσθα ὁμῆν ὅτε μετὰ τῶν φρυγῶν καὶ ὑπὸ τινος κιστῶν, ἢ θάμνον διέκρινον τεμάχιόν τινος κίονος.

Ἐπορευομένη, ἰστάμην, ἔτρεχον ἀλληλοδιαδόχως, οὕτε ἐβαρυνόμην νὰ παρατηρῶ τὴν ἰσοειδῆ χροίαν τῶν λειψάνων ἐκεῖνων διεσκορπισμένων ὑπὸ κυανοῦν εὐρανόθι ἐπὶ διηνητισμένου τάπητος.

Ἠθέλησα προσέτι νὰ ἐπισκεφθῶ καὶ τοὺς ἑκατὸν θαλάμους, ὅπου ἐνηυλίζοντο (ἐστάθμευον) οἱ Πραιτωριανοὶ φύλακες. Συκῆ εἰσεχώρησεν ὑποκάτω τοῦ θόλου τινὸς τῶν δωματίων τούτων ἐκτείνουσα ἕνα τῶν κλάδων της, αἱ δὲ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου εἰσδύουσαι διὰ τοῦ τοίχου ὠριμαζον συντόμως τοὺς καρπούς της, εἰς τὰ περίξ δὲ ἤκουον βόμβον μελισσῶν.

Ἄλλ' ἤδη ἐγένετο ὄψια· ὁ δὲ ἥλιος μετ' ὀλίγον ἔδμε· προχωρῶν δὲ εἰς τὰ ἄγρια φυτὰ ἀπήνησεν καὶ θηριοτροφεῖον πλησίον τοῦ καταπίπτοντος ναοῦ τοῦ Διός.

Ἀνεπαύθη αὐτόθι ἐπὶ πεύκης, ἤκουσα ἀντικρῦ τῆς καλύβης, ὅπου ἐβρυχάτο ποτε ὁ λέων, ψάλλουσαν τότε τὴν ἀηδῶνα, ἢ δὲ φωνή της ἐφαίνετο συνοδευομένη καὶ ἀπὸ τὸν ψιθυρισμὸν τινὸς βείθρου διαχεομένου εἰς τὴν πόαν.

Ἦκουον λοιπὸν ἐναλλάξ τὸ βείθρον, τὴν ἀηδῶνα καὶ τὴν σιωπὴν! πόσον ἡδύνομην! Ἄλλὰ τέλος εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἔρημίαν ἡ νύξ καὶ μὲ ἐδίωξεν.

Ἀπὸ τὰς ὀλίγας ταύτας λέξεις, καὶ τὸν εἰλικρινῆ καὶ ἀδόλον τῆς λαλιᾶς της τόνον, ἐγνωρίσα δι· ἡ συνοδοιπόρος μου ἦτον μαθήτρια Παρθεναγωγείου, ἐπιτρέπουσα κατὰ τὰς διακοπὰς εἰς τὴν πατρίδα της. Ἄλλ' ἀν ἡ ὁμιλία της ἐφανερόνε μεγάλην ἀφέλειαν καὶ ἀγνωσίαν πλήρη τοῦ ἀθλίου τούτου βιβλίου τὸ ὅποτον ποτὲ χωρὶς πυρετῶν καὶ χωρὶς κίνδυνον δὲν ἀναγινώσκεται, καὶ καλεῖται ἀνθρώπινος βίος, καὶ ὅμως ὑπὸ τὴν παρθενικὴν ἐκεῖνην δειλίαν ἀνεκαλύπτετο ἦθος εὐτόλμον καὶ σχεδὸν ῥιψοκίνδυνον· καὶ εἰς τὸ βλέμμα ἐκεῖνο, τὸ φοβεύμενον ἀκόμη νὰ προσηλωθῆ που, διεκρίνοντο τὸσαῦτα σπέρματα πυρός καὶ πάθους, ὡστε ἤσθάνθη ὅτι, ἀν τὸ εὐμορφον αὐτὸ ἀγαλμάτιον δὲν ἦτον ἀκόμη νεανίς, δὲν ἦτον ὅμως οὕτε παιδίον πλέον.

Ἄ! ἀν ἤμην ἐλεύθερος, ἀν δὲν εἶχα δεθῆ με μιστην ὑπόσχεσιν· ἀν ὅτι μ' ἔφεραν εἰς τὴν ἄμαξαν ταύτην δὲν ἦτον ὁ μελειώμενος γάμος μου! . . . Ἄλλ' εἶχα ὑπόνοι ἐρωτευθῆ πρὸς τὴν νεάν ταύτην; Νομίζω ναι, ὅσον ἀν φανῆ τοῦτο ἀπίθανον. Τοῦλάχιστον ὑπὸ τινὰ τὴν ἐποψιν, διότι πολλὰ καὶ ποικίλα εἶναι τὰ εἶδη τοῦ ἔρωτος. Ὁ ἔρως — ὁ πλήρης καὶ τέλειος ἔρως — σύγκεται ἀπὸ πέντε ἢ ἐξ τοῦλάχιστον ἔρωτας· ἔρωτες εἶναι ἀναμφίβολως τόσοι, ὅσοι εἶναι καὶ αἱ ἐπὶ τοῦ ἐρωμένου προσώπου χάριτες καὶ ἐντέλειαι, ἴσως δὲ καὶ ἐλλείψεις.

Τὴν ἡγάπων εἰς τὴν νεάν ταύτην; Τὴν μορφήν της πρώτων, ἐπειτα τὴν εἰλικρινείαν, τὴν ἀθωότητά της, βλάς τὰς ἀποφατικὰς τῆς ἀγνοίας της ἀρετάς, ὅσας δὲν ἔχει πλέον ἢ ἀπαξ ἐραυθεῖσα γυνή, ὅσας δὲν ἔχουν, φεῦ! πλέον τόσαι καὶ τόσαι ἀπὸ τὰ σχολεῖα ἐξερχόμεναι νεανίδες. Ἐληγημόνησα καὶ ἄλλο αὐτῆς θέλητρον· τὴν συγκυρίαν, τὸ παράξενον τῆς ἀπαντήσεως καὶ τὸ νόστιμον τοῦ ἀπηγορευμένου καρποῦ· διότι ἤμην ἤδη ἐγγαμος, ἢ σχεδὸν ἐγγαμος, καὶ μετὰ τῶν ἡμῶν ἐφαίνετο ὑπάρχουσα ἀβυσσος.

Βεβαίως καὶ ἀναντιρρήτως, ἰδέα τις χαμερπῆς καὶ ἄτιμος δὲν ἐμβαίνειν εἰς τὸν νοῦν μου. Τί ἤθελα λοιπόν; Οὐτ' ἐγὼ δὲν ἤξευρα. Ἦμην εἰς κατήφορον τόσον ταχύν καὶ ὀλισθηρόν, ὡστε εὐρέθην κάτω χωρὶς νὰ τὸ νοήσω, καὶ χωρὶς ποσῶς νὰ ἔχω σκοπὸν ν' ἀπομακρυνθῶ τῆς κορυφῆς. Δὲν ἐσυλλογίσθη λοιπὸν ὅτι καλὴ ἦτον ἡ εὐακίρια καὶ ἔπρεπε νὰ ὠφελθῶ, ἀλλ' ἐπραξα ὡς νὰ τὸ ἐσυλλογίσθη. Τοιαύτη εἶναι ἡ ἰστορία πάσης ἀδυναμίας καὶ παντὸς σφάλματος.

Οἱ ἵπποι ἐπροχώρουν βραδίως, δυσχερῆς καὶ ἀνά-
της ἦτον ὁ δρόμος. Τινὲς τῶν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἢ εἰς
τὸ ὄπισθεν τῆς ἀμάξης κλειψία καθήμενων εἶχαν κα-
ταβῆ, καὶ ἐβάδιζαν ἐμπροσθεν αὐτῆς, οἱ μὲν δεδεμένους
μὲ μαντίλιον ἔχοντες τὰς κεφαλὰς, οἱ δὲ ἐνδεδυμένοι
τοὺς μανδύας των, ὅλοι προσπαθοῦντες νὰ ἐξαιμα-
διάσουν ὅπως καλῆτερα ἡδύναντο, καὶ ἐκπέμποντες
ἐμπροσθέν των τῆς ταχείας πνοῆς των τὸν ἀτμὸν,
ἀναβάνοντα σπειροειδῶς εἰς τὸν οὐρανὸν ὡς καπνὸν
κατάλευκον.

Ὀλίγον ὀπισθεν καὶ θάρως περιπατῶν, ὁ καλὸς
μου γείτων ἐπάσχιζε νὰ γεμίσει καὶ ν' ἀνάψῃ τὴν
ἀγαπητὴν του καπνοσύριγγα, μηδὲ μὲν συλλογισθῆναι
ὅτι ἡ ἀπουσία του ἐπέφερε τὸν παραμικρὸν εἰς τὴν
θυγατέρα του κίνδυνον. Ὅσον ἀνῆναι μακρὸς ὁ εἰς
τὸν δρόμον μας ἀνὴρ, καὶ μὲ ὅσῃ ἀν τὸν ἀνα-
βαίνομεν βραδύτητα — ἐκτός ἀν θελήσωμεν νὰ στα-
ματήσωμεν — εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ φθάσωμεν τὸ
τέρμα του· τοῦτο συλλογισθεὶς, ἐπροθυμοποιήθη νὰ
ὠφελῆθῃ ἀπὸ τὰς χαρισθείσας εἰς ἡμᾶς ὀλίγας στιγ-
μάς, τοῦλάχιστον πρὸς ἀπλὴν δοκιμὴν κατὰ πρῶτον·
διότι πρέπει πάντοτε ν' ἀρχίζωμεν ἀπὸ καί.

Ἄλλ' ἐδῶ ἐγεννᾶτο ἡ ἀμνηχανία.
Καὶ διὰ τοὺς εὐφυσίαι καὶ διὰ τοὺς ἀνοήτους, τὸ
πρῶτον βῆμα εἶναι τὸ δύσκολον· εἰς τὸν ἔρωτα ἰδίως
ἡ ἀρχὴ εἶναι τὸ πᾶν, διότι, ἀφοῦ ἀπαξ ὁ πάγος συν-
τριβῆ, οἱ ἐρασταὶ φιλοτιμοῦνται ποῖος πρῶτος νὰ εὐ-
κολύη τὸν ἄλλον, καὶ τοῦ καθαρίτη τὸν δρόμον.

Ἄπ' τὸ μάθημά μου ὄλο, τὴν ἀρχὴν καλὰ γνωρίζω.
Τὸν στίχον τοῦτον εἶπεν ὁ Μικρογιάννης, καὶ κατὰ
τοῦτο ὁ Μικρογιάννης ἦτον μέγας ἄνθρωπος. Πόσα
τῶντι θαυμάσια ποιήματα ἔρωτος καὶ πάθους δὲν
ἀπέτυχαν δι' ἔλλειψιν προσιμίου, δι' ἔλλειψιν τῆς σα-
τανικῆς ταύτης ἀρχῆς, τῆς ὁποίας ὡσεπιτοπολὺ λιμ-
βάνουν τὸν τόπον αἱ περὶ θροῦνης καὶ ζέστης ὀμιλίαι!
Καὶ τοῦτο, μὰ τὴν ἀλήθειαν, συνέθη καὶ τότε· μήν-
ῆξέυρων τί νὰ εἰπῶ, ἄρχιστα νὰ λαλῶ περὶ τοῦ καιροῦ.

— Λαμπρὸν ἡμέραν θὰ ἔχωμεν σήμερον, εἶπα.
— Ὅμιχλη πολλὴ εἶναι, εἶπεν ἡ νεᾶνις κυταζουσα
τὴν ἐμπροσθεν αὐτῆς ἀπλωμένην ὀθόνην τῶν λευκῶν
τῆς γῆς ἀναθυμιάσεων.

— Ὡ! μὴ σὰς μέλη, καὶ ἐντός ὀλίγου ὁ ἥλιος
θὰ τὴν διασκορπίσῃ ὡς ἐκ θαύματος.
— Καιρὸς εἶναι θίβια διὰ τὰς ὡραίας ἡμέρας·
ἐμῆκε σχεδὸν ὁ Μάιος, καὶ πάντοτε βροχὴ καὶ ψυχὸς
ὡς τὸν χειμῶνα· δὲν ὑπορέεται.

— Μισεῖτε λοιπὸν τὸν χειμῶνα· ὡστόσον ἔχει, νο-
μίζω, καὶ αὐτὸς τα καλὰ του.

— Δὲν γνωρίζω, ἐγὼ τοῦλάχιστον, τί καλὰ ἔχει.
— Καλὲ, τί λέγετε, κυρία μου; Τὸν χειμῶνα
ἔχομεν τὰς συναναστροφὰς, τοὺς χοροὺς, τὰ θέατρα.

— Μάλιστα, δι' ὅσους χορεύουν καὶ διασκεδάζουν·
ἀλλὰ διὰ τοὺς ἄλλους;

— Δὲν ἐχορεύσατε αὐτὸν τὸν χειμῶνα;

— Ὡ! μάλιστα, κύριε. Ἐχόρευσα, καὶ συχνὰ
μάλιστα... Ἀλλὰ; γυναῖκες μὲ γυναῖκας, ἐνοιοῖται
δὲν εἶναι πολὺ διασκεδαστικόν.

— Πῶς! μόνον γυναῖκες!

— Μάλιστα, κύριε. Εἰς τὸ μοναστήριον νεοὶ δὲν
ἐμβαίνουν. Τὰ μεγαλύτερα κοράσια εἶχαν τὴν θέσιν
τῶν ἀνδρῶν· ἀλλὰ δὲν εἶναι τὸ ἴδιον.

Ἄπορῶ πῶς δὲν ἐξεκαρδίσθη γελῶν.
— Μολαταῦτα, ἠκολούθησε σοβαρῶς, ἐλπίζω ν'
ἀποζημιωθῶ τὸ ἐρχόμενον ἔτος.

Ἄρχισα τότε νὰ προσέχω ν' ἀποζημιωθῆ, θὰ εἰπῇ,
τὸν ἐρχόμενον χειμῶνα νὰ υπάγῃ εἰς τὰς συνανα-
στροφὰς, εἰς τὰ θέατρα, εἰς τοὺς χοροὺς· νὰ χορεύῃ
καθ' ἡμέραν· ἐν ἐνὶ λόγῳ, νὰ πράττῃ μέχρι κόρου, τι
πρότερον μὲ πολλὴν τῆς θλίψιν τῆς ἦτον ἀπηγορευμένον.
Ἀλλὰ τότε, δὲν ἔπρεπε νὰ ἦναι εἰς τὸ μοναστήριον.
Ἐτελείωσεν ἄρα γε ἡ μαθητεία τῆς; Οὕτως ἔπρεπε
νὰ ἦναι, μολοντί εἶχεν ἀκόμη μικρὰ τινα πράγματα
νὰ μάθῃ· ἀλλὰ τὰ μικρὰ ταῦτα δὲν τὰ διδάσκει τὸ
μοναστήριον.

Ὅτ' ἐμβαίνα διὰ τοῦτο εἰς ἄλλεπαλλήλους ἐρωτήσεις,
ἀν δὲν τὸ ἐνόμιζα περιτόν· διότι εἶχε τοῦλάχιστον
τόσην ἐπιθυμίαν νὰ λαλῇ, ὅσην ἐγὼ νὰ μανθάνω. Ὅθεν
καὶ περιωρίσθη εἰς τὸ ἔργον τοῦ ἀκρατοῦ.

— Μὲ ὑπανδρεύουν, ἐπρόσθεσεν ἡ νεᾶνις, νεύουσα
χαμαὶ τοὺς ὀφθαλμούς.

Τὸ μὲ ὑπανδρεύουν τοῦτο ἦτον περιεκτικώτερον
δλοκλήρου βραφωδίας.

Μὲ ὑπανδρεύουν, δηλαδή· δὲν εἶμαι πλέον κορά-
σιον καθὼς ἐχθές· εἶμαι ἀκόμη κόρη, πλὴν ὑπομονὴ·
θὰ μὲ εἰποῦν κυρίαν ἐντός ὀλίγου· θὰ ἔχω καζιμίριον
καὶ σύζυγον νὰ δείξω.

Μὲ ὑπανδρεύουν — δηλαδή μετ' ὀλίγον θὰ περιπατῶ
μὲ τὴν κεφαλὴν ὀρθῆν, ἀν καὶ σήμερον νεύω χαμαὶ
τοὺς ὀφθαλμούς ὡς παρθένος· δὲν θὰ ὑπακούω πλέον
εἰς διδασκάλους καὶ ὑποδιδασκάλους, οὔτε καὶ εἰς
αὐτὸν τὸν πατέρα μου· θὰ λέγω καὶ ἐγὼ· θέλω.

Μὲ ὑπανδρεύουν — δηλαδή μετ' ὀλίγον θὰ ἦμαι
κάτι τι ὡς βασίλισσα, δεχομένη σεβασμούς καὶ προ-
κυνήσεις πανταχόθεν· θὰ ἔχω ὀλόγουρά μου ἄλλους
μὲν λέγοντας ὅτι εἶμαι ὡραία, ἄλλους δὲ ὅτι εἶμαι
εὐφρῆς, καὶ κολακεύοντάς με μυριοτρόπως. Ἔως τῶρα
μόλις μ' ἐκύτταζαν· εἰς τὸ ἐξῆς θὰ ἦμαι τὸ κέντρον
τόσων βλεμμάτων, τόσων φροντίδων, τόσων περιποιή-
σεων. Ἐν ἐνὶ λόγῳ, ἀπὸ τοῦδε θὰ ἔχουν νὰ κάμουν
μ' ἐμέ.

Μὲ ὑπανδρεύουν — ἔπρεπεν ἀκόμη νὰ σημαίνῃ
ἐχθές, δὲν ἠγάπων κανένα· σήμερον ἀγαπῶμαι καὶ
ἀγαπῶ! Ὁ ἔρωτος εἰς ἐμέ δὲν διήγειρε κανμίαν ἰδέαν,
καὶ σήμερον καταλαμβάνω τί σημαίνει ἡ μαγικὴ αὐτὴ
λέξις ἀγαπῶ! Ἐχθές, ἐζῶν διὰ τὸν ἑαυτὸν μου·
εἰς τὸ ἐξῆς θὰ ζῶ πρὸ πάντων δι' ἄλλον ὅστις ἔχει τὴν
ζωὴν μου, ἔχει ὅλα ὅσα ἀνήκουν εἰς ἐμέ, τοὺς λογι-
σμούς μου, τὴν ἡλικίαν μου! Ἰδοὺ διατί εἶμαι ὑπερή-
φανος, καὶ διατί εἶμαι εὐτυχεσττέρα ἀκόμη παρότι
εἶμαι ὑπερήφανος!

Ἄλλ' εἰς τὰς διεφθαρμένας μας κοινωνίας, μεταξὺ
δέκα παρθένων ὑπανδρευομένων, αἱ ἐννέα πᾶν ἄλλο
συλλογίζονται παρὰ τὸν νυμφευόμενον αὐτὰς σύζυγον.
Ὁ σύζυγος παριστάνει τὴν ἐλευθερίαν, τὴν πολυτέ-
λειαν, ὅλας τῆς τύχης καὶ τῆς ματαιότητος τὰς ἀπο-
λαύσεις. Ἀποβλέπουν λοιπὸν εἰς τὸν γάμον ἀφρημένως,

ὡς εἰς ἀντικατοπτρισμὸν ἀπατηλὸν, τὸν ὁποῖον ἡ
νεανική των φαντασία βλέπει μὲ προκατειλημμένους
εὐνοϊκῶς ὀφθαλμούς. Ὁ καλῆτερος λοιπὸν σύζυγος
εἶναι ἐκεῖνος ὅστις εὐκολύνει περισσότερο τὴν πολυ-
τελῆ ταύτην καὶ ἐπιδεικτικὴν εὐημερίαν, πλήρη θελ-
γῆρων εἰς τὴν φαντασίαν διὰ τὸν ἔως τότε λιτὸν εἰς
τὸ ἔσωτερικόν τῆς οἰκογενείας βίον. Ποῖα δὲ τὰ
ἐπακόλουθα τῶν παραδόξων τούτων ἰδεῶν, ἀς τὸ
παρλεῖψωμεν.

Μὲ ὑπανδρεύουν, εἶπεν ἡ κυρία Πιπίνα. Δὲν ἠθέ-
λησ'· λοιπὸν καὶ ἐγὼ νὰ φανῶ ὀλιγώτερον μεταδοτικός.

— Καὶ ἐμὲ ὡσαύτως, εἶπα.
— Καὶ σὰς, κύριε;
— Ναί, κατὰ δυστυχίαν, κυρία μου.

Τὸ κατὰ δυστυχίαν δὲν παρετηρήθη· ἤκουσε
μόνον τὸ ἄλλο. Ἐκεῖνο τὸ καὶ ἐμὲ ὡσαύτως ἔφθασε
νὰ μὲ κάμῃ νὰ διατρέξω εἰς ἐν δεύτερον λεπτόν πολ-
λῶν ἡμερῶν δρόμον πλησίον τῆς παιδίσκης ταύτης,
ἧτις ἐβρίσθη τότε ἐπάνω μου γλυκὺ καὶ φιλικὸν σχεδὸν
βλέμμα· τὴν αἰφνιδίαν αὐτὴν συμπάθειαν ἐχρεώστουν
βεβαίως εἰς τὴν θέσιν τοῦ μελλονύμφου. Πόσον ἤρμο-
ζεν ὅμως εἰς ἐμέ τότε ὅτι ὑπήγαινα νὰ νυμφευθῶ!

Ἀναμφιβόλως, ἀξίωσιν δὲν εἶχα νὰ ἐκτοπίσω τὸν
ἀντερρατὴν μου, καὶ νὰ καταλάβω θέσιν τὴν ὁποίαν ἡ
συνθήκη τῆς κυρίας Σωφρονίας δὲν μ' ἐπέτρεπεν οὔτε
κἂν νὰ φαντασθῶ. Μολαταῦτα, εἶχα ἀποφασίσει νὰ
προχωρήσω, χωρὶς νὰ συλλογισθῶ ποῦ ἡδύναμην νὰ
φθάσω. Πιστεύω κάποτε εἰς τὸ πεπρωμένον· λέγω
ὅτι ἐκεῖ μόνον φθάνομεν ὅπου εἶναι γεγραμμένον· δι-
πρέπει νὰ φθάσωμεν, ὅτι καὶ ἀν πάθωμεν λαμβά-
νοντες ταύτην μάλλον ἢ ἐκείνην τὴν διεύθυνσιν· ὅθεν
πρὸς τί νὰ στενοχωρῶμεθα, πρὸς τί νὰ συλλογισθῶ-
μεθα, πρὸς τί νὰ προβλέπωμεν; Τὸ φέρον ἀς μᾶς
φέρῃ· κάπου θὰ φθάσωμεν.

— Γρήγορα; . . . μὲ ἠρώτησε δειλῶς καὶ περιέρ-
γως συνάμα.

— Μόλις φθάσω· διὰ τοῦτο καὶ μόνον ὑπάγω.

— Καὶ ἐγὼ ὡσαύτως, εἶπε τότε καὶ αὐτή.

— Ἀλλὰ σεὶς τοῦλάχιστον, κυρία μου, ἐσυμβου-
λεύθητε τὴν κλίσιν τῆς καρδίας σας· . . . τὸν γνωρι-
ζετε βεβαίως τὸν κύριον σύζυγόν σας· ἐνῶ ἐγὼ. . . .

— Ἐνῶ σεὶς, κύριε;

— Δὲν γνωρίζω κἂν τὴν μνηστῆν μου.

— Καὶ ἐγὼ ὡσαύτως.

— Πῶς! κυρία μου, καὶ σεὶς . . .

Ἡ ἀμαξία ἐστάθη· εἶχαμεν φθάσει εἰς τὴν κορυφὴν·

Πρὶν λάβω καιρὸν νὰ τελειώσω τὴν φράσιν μου, ὁ
πατὴρ ἐπρόβαλεν εἰς τὴν θυρίδα τὸ παχὺ του πρόσω-
πον, καὶ κατέλαβε τὴν θέσιν τοῦ πλησίον τῆς θυγατρὸς
του. Τί ἀτυχία!

Ὅτι προεῖπα ἐγένετο. Ἡ ὀμίχλη διεσκεδάζετο
ὀλίγον καὶ ὀλίγον ἀπὸ τὰς λαμπράς τοῦ ἡλίου ἀκ-
τῖνας· ἐντός μιᾶς ἢ δύο ὥρῶν θὰ εἶχαμεν ζέστην
ἀνυπόφορον. Ἡ νεᾶνις ἐξετύλιξε τὴν κεφαλὴν τῆς, καὶ,
ἐξάγουσα μικρὸν κάτοπτρον, ἀρχίζε νὰ διυλίζῃ μὲ τὸ
ἐν τῶν κτενίων τῆς τοὺς πίπτοντας ἐπὶ τῶν ὤμων
τῆς μακροὺς καὶ ξανθοὺς πλοκάμους. Κόπος, ἀταξία
ἢ πλέον ἀφρόντιστος, κόμη ἀμελῶς διεσπαρμένη, ἐν-

δύματα κατατετριμμένα, ὅλα ἀρμόζουν εἰς ταύτην τὴν
ἡλικίαν. Καὶ τὸ θαῦμα τοῦτο τῆς νεότητος καὶ τῆς
καλλονῆς ἐμελλεν, αὐριον ἢ μεθαύριον, νὰ γείνη κα-
τάκτημα μαθητοῦ τινος ἐργαστηρίου, καὶ οὕτω νὰ
μεταμορφωθῆ ὁ ἄγγελος εἰς κοινὴν πωλήτριαν. Ὡ-
λύπη! ὦ αἴτιχος! ὦ καταδίκη!

Καὶ εἰς τὸ κακὸν καὶ εἰς τὸ καλόν, δὲν ἀρκεῖ ἡ
θέλησις, χρειάζεται δύναμις· καὶ ἐδῶ ἡ περίστασις
ἦτον ἀκανθώδης. Ἐκαμὰ οὐσιώδη ἀνακάλυψιν· ἤξευρα
ὅτι ἡ ὑπανδρεία τῆς κυρίας Πιπίνας δὲν ἐγένετο κατ'
ἐκλογὴν καὶ συγκατάθεσιν τῆς, ὅτι δὲν ἦτον οὔτε
ἔρωτος οὔτε κλίσις εἰς τὸ μέσον, ὅτι, ἐν ἐνὶ λόγῳ, ὁ
ἐχθρὸς τὸν ὁποῖον ἔλεγα νὰ νικήσω δὲν ἦτον, αὐτὸς
καθ' ἑαυτὸν, λίαν ἀξιόφοβος· τὸ περιστατικόν τοῦτο
ἦτον βεβαίως ἀξίον λόγου, διότι τὸ φρούριον θὰ ἦτον
ἀπόρθητον, ἀν ὁ μελλονύμφος ἦτον ἐπίσης εἰς τὴν
νύμφην ὡς καὶ εἰς τὸν πανθέρων ἀρεττός. Καὶ μολα-
ταῦτα, τὸ ἔργον μου ἦτον ὄχι ὀλίγον δυσχερὲς· ἔπρεπε
νὰ λυθῶ συγχρόνως ἀπὸ τὰ δεσμὰ μὲ τὰ ὁποῖα ἡ
καλοκαγαθία τῆς φιλάτης θείας μου μὲ εἶχε δέσει,
καὶ συγχρόνως νὰ ἐλύσω μέχρι δεσμῶν τὴν καρδίαν
θυγατρὸς πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν τοῦ πατρὸς τῆς,
χωρὶς ἄλλο μέσον παρὰ τὴν εὐγλωττίαν μόνην τῶν
ὀμμάτων, καὶ τοῦτο ἐντός εικοσιτεσσάρων ὥρῶν. Ἄς
προχωρήσω, εἶπα ὡστόσον, καὶ ὁ Θεὸς βοηθός. Ἡ-
δύναμην δὲ κάλλιστα νὰ ἐπικαλεσθῶ τὴν θεῖαν βοή-
θειαν, διότι, ἀν ὄχι ἄλλο, ἀπάτη καὶ διαφθορά δὲν
ἐμβαίνειν εἰς τὸν σκοπὸν μου.

Ἡ νεᾶνις, ἀφοῦ ἔθεσεν εἰς τάξιν καὶ ἀρμονίαν τὴν
κουματίζουσαν κόμην τῆς, ἐρευνοῦσα τὸν σάκκον τῆς
ἐξῆγαγε κύλινδρον χαρτίων, τὰ ὁποῖα ἀπὸ τὴν ὄλιαν
εἰδικὴν μορφήν των ἐγνώρισα ὅτι ἦσαν ἐπιφυλλίδες
ἐφημερίδων. Νὰ σὰς εἰπῶ τίνας ἐφημερίδας, εἶναι
ἀδύνατον, διότι μόνον τὸ κάτω πάτωμα εἶχε μείνει,
τὸ εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τῆς φιλολογίας διωρισμένον, καὶ
προσιτόν ἐπίσης καὶ εἰς μεγάλους καὶ μικροὺς νόμους,
καὶ εἰς μεγάλα καὶ μικρὰ θαλάμια.

Φαίνεται ἐκ τούτων ὅτι ἀναγινώσκονται μυθιστορίαι
εἰς τὰ σχολεῖα καὶ μοναστήρια, κρυφίως ἴτως, ἀλλ'
ὡς τῶσιν ἀναγινώσκονται, ἐνῶ ἔπρεπε μὲ πᾶσαν αὐ-
στηρότητα νὰ ἐμποδίζωνται.

Δὲ ἐμὲ, καλὸν ἦτον ὅτι τὸ ἔμαθα· ἡ ἀνακάλυψις
αὕτη ὕψωσε κατὰ εἴκοσι τοῖς ἑκατὸν τὰς μετοχὰς μου·
κέρδος ἀξιόλογον! Ἀνάγκη ἦτον ἐν τούτοις ν' ἀρ-
χίσω τὸ ἔργον μου. Καιρὸν εἶχα νὰ μελετήσω ἐν
ἀνέσει τὸ σχέδιόν μου, διότι ἡ φίλη ἐβυθίσθη εἰς τὴν
ἀνάγνωσιν μὲ τὸσαύτην προσοχὴν καὶ λαίμαργίαν,
ὥστε, ἐκτός τῶν ὑπὸ τοῦς ὀφθαλμούς τῆς τριῶν πυ-
κνοτάτων στηλῶν, ἔλεγεσ ὅτι κόσμος ἄλλος δι' αὐτὴν
δὲν ὑπῆρχε.

Κατ' ἀρχὰς συνέλαβη τὴν ἰδέαν ν' ἀρχίσω τὴν πο-
λιορκίαν, ἐμβαίνων εἰς ὀμίλιαν μὲ τὸν πατέρα, σύνθητες
εἰς παρομοίας περιστάσεις στρατήγημα. Ἡ ἀνοικτὴ δὲ
καὶ ἀδόλος φυσιογνωμονία τοῦ ὑπέσχετο πληρεστάτην ἐκ
μέρους τοῦ ὑποδοχῆν. Ἀλλὰ παρητήθη εὐθύς τοῦ
μέσου τούτου τῆς ἐφόδου, διότι τὸ ἐβιῶρητα ὄλιαν
μάταιον ὁ καλὸς ἄνθρωπος εἶχε ἔψει τὸν λόγον του,
καὶ, ὅσην ἀν τοῦ ἐνέπεικα συμπάθειαν μὲ τὰς θωπείας

μου. δὲν ἦτον δυνατὸν νὰ ἐλπίσω ἀνατροπὴν συμφωνίας ἐγγύς οὗσης νὰ ἐκτελεσθῆ.

Ἐνῷ λοιπὸν ἐσκεπτόμην περὶ ἄλλου τρόπου ἐφόδου, ἡ ἀμαξία ἐτρέφε καὶ ὁ καιρὸς συγχρόνως· καὶ, καθὼς ἐγὼ ἐβιάζην, ἦτον φόβος πολὺς μὴ με καταλάβῃ τὸ τέλος τοῦ ταξιδίου τόσον δλίγον προχωρημένον, ὅσον ἤμην εἰς τὴν ἀρχήν. Ὅθεν ἀρχίζω πλέον νὰ καταφρονῶ τὸν ἑαυτὸν μου διὰ τὴν ἄγονον ὄλως φαντασίαν μου, ὅταν ἡ ἀμαξία ἐσταματήσῃ εἰς σταθμὸν τινα ὅπου ἐπρεπε νὰ μεινωμεν ἐν τέταρτον τῆς ὄρας.

Ἀμέσως τότε ἐνεφανίσθη εἰς τὴν θυρίδα τῆς ἀμαξίας ὑπηρετῆς πανδοχείου, προσκαλῶν τοὺς ὁδοπόρους νὰ καταβῶν, καὶ νὰ προγευθῶν καφὲν μὲ γάλα, καὶ ἄλλα τινὰ φαγητὰ πρόχειρα.

— Ἀκοῦς ἐκεῖ, ἀκοῦς ἐκεῖ, πῶς δὲν ἐρχόμεθα ἐξεφώνησεν ὁ κατὰ προσδοκίαν πενθερός μου. Ἐλα, Πιπίνα μου, γρήγορα· μόλις ἔχομεν καιρὸν νὰ βοηθῶμεν δλίγον καφὲν· δὲν ἔχομεν βέβαια σκοπὸν νὰ πέρασωμεν ἐδῶ τὴν νύκτα.

— Εὐχαριστῶ, πάτερ μου, ἀπεκρίθη ἡ νεάνις, χωρὶς νὰ σηκώσῃ καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀπὸ τὴν ἀγαπητὴν τῆς ἐπιφυλλίδα· δὲν πεινώ παντάπασιν.

— Καλὴ, καλὴ, τί λέγεις; καφὲν, καλὴ, μὲ γάλα ζεσταμένον. . .

— Εὐχαριστῶ, πάτερ μου· εἶναι πολλὰ πρῶτ' ἀκόμη.

— Ὅπως θέλῃς· τόσῳ χειρότερα διὰ σὲ ἂν ὕστερα πεινάσῃς· ποῖος σοῦ πταίει;

Καί, ταῦτα λέγων, ἔθετε τὸν ἕνα πόδα καὶ μετὰ ταῦτα τὸν ἄλλον εἰς τὸ ὀποπόδιον τῆς ἀμαξίας, ὡστε ἐντὸς δλίγου ἐπάτησε καὶ με τοὺς δύο τὴν γῆν.

Εἶχα μωζοχθῆ εἰς τὴν γωνίαν μου ὡστε νὰ φαίνωμαι τὸ πλέον ἄκακον ζῶον τοῦ κόσμου. Ἀλλὰ καὶ δὲν ἦτον ἀνάγκη τοσούτων προφυλαξέων, διότι ἀνύποπτος ἦτον ὁ γενναῖος, οὔτε συνέλαβε καὶ τὴν ιδέαν ὅτι ἦτον φρονιμώτερον καὶ εὐσχημότερον νὰ προσκαλέσῃ τὴν θυγατέρα του νὰ τὸν συνοδεύσῃ.

Ὁ πανδοχεὺς μ' ἐπροσκάλεσεν ἐπίσης νὰ καταβῶ καὶ νὰ τὸν συνοδεύω εἰς τὴν τράπεζαν τῶν ξένων· ἀλλὰ, καὶ εἰκοσιτέσσαρας ὥρας ἂν ἤμην νηστικός, δὲν θ' ἄρινα τὴν θέσιν μου εἰς παρομοίαν στιγμὴν.

Δ΄.

— Λοιπὸν, κύριε, μοῦ εἶπε μετὰ μικρὰν παύσιν στραφεῖσα αἵφνης πρὸς ἐμέ, ἐσηματίσατε βέβαια εἰς τὴν ιδέαν σας τὴν εἰκόνα τῆς νέας τὴν ὅποιαν θὰ νυμφευθῆτε; Εἶναι ὡραία, ἐν πρώτοις;

— Ὡ! ἄγγελος!

— Μαλλίαν μαῦρα;

— Ὅχι, μαλλίαν ξανθὰ ὡς τὰ ἐδικὰ σας.

— Ἄ! κύριε, τὰ μαῦρα εἶναι ὡραιότερα.

— Δὲν τὸ φρονῶ.

— Καὶ οἱ γαλανοὶ ὀφθαλμοί, τότε;

— Ναί, οἱ μεγάλοι γαλανοὶ ὀφθαλμοί, ὡς οἱ βλέποντές με ταύτην τὴν στιγμὴν.

Ἐχοκίνισεν.

— Ἀλλὰ, κύριε, δὲν πρόκειται περὶ ἐμοῦ.

— Καὶ ἂν, κατὰ μίαν τῶν ἀνηκούστων ἐκείνων περιστάσεων τὰς ὁποίας δὲν θέλομεν νὰ πιστεύωμεν, ὡμοιάσετε κατὰ πάντα μὲ τὴν σύζυγόν μου;

— Ἄν εἰς ἄλλην· παρὰ παίδιον εἶχα ταῦτα. Θὰ μ' ἐπερίπαιξε· ἀλλ' εἶχα νὰ καμῶ μὲ ἀθῶαν ὀλωσδιόλου, καὶ τὸ πρᾶγμα ἀλλάζει.

— Τὴν εἶπατε ὁμῶς πολὺ ὡραίαν;

— Μήπως ἠκατήθη;

— Ἡ κυρία Πιπίνα ἐκοκίνισε καὶ πάλιν.

— Τότε λοιπὸν, κύριε, μοῦ εἶπε μὲ πονηρίαν ἦτις μοῦ ἔδωκε πολλὰ καλὴν ιδέαν περὶ τῆς εὐρυίας τῆς, ἂν τότε εὐκόλα ἦναι κἀνίς ἄγγελος ὡραιότητος, δὲν ἤξεύρω διατί θὰ λυπηθῆτε, ἀφοῦ πληθὺν τοιοῦτων ἀγγέλων ἤμπορεῖτε ν' ἀπαντήσετε.

Ἀπεκρίνετο δὲ οὕτως ὡς εἰς ἄπλοῦν φιλοφρόνημα, διότι δὲν εἶχε τὴν παραμικρὰν ιδέαν τοῦ κυρίου σκοποῦ πρὸς τὸν ὁποῖον πασαμίᾳ τῶν φρασεῶν μου ἔτεινεν· ἐπρεπε λοιπὸν νὰ ἐξηγηθῶ σαφέστερον.

— Ὁ Θεὸς νὰ δώσῃ ἅ ἀπεκρίθη.

Ἐγείνε καὶ δευτέρα παύσις, καὶ νέα σιωπὴ.

— Κύριε, ἐπανέλαβεν ὡς σκεπτομένη, ἄρ' ἔγωγε οἱ νυμφευόμενοι ἄνδρες σχηματίζουν ὡς ὑμεῖς μὲ τὴν φαντασίαν τῶν εἰκόνα τινὰ, τὴν ὅποιαν ἡ μέλλουσα σύζυγός των πρέπει νὰ ὁμοιάσῃ, ἄλλως δὲν τὴν ἀγαποῦν;

Ἡ νεάνις, χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζῃ, διευκόλυνε τὴν μελετωμένην τῆς ὁμιλίας μου σειρὰν· ἐπρεπε λοιπὸν νὰ ὄρηθηθῶ. Δὲν ἐπρόκειτο νὰ εἰπῶ ἀλήθειαν, ἀλλὰ νὰ ἐπιτύχω ἐπειτα τὸ τέλος· νομιμοποιεῖ πάντοτε τὰ μέσα.

Ἀπεκρίθη λοιπὸν καταφατικῶς μὲ τὴν μεγαλητέραν ἀνατιγυντίαν.

— Ἄν ἦναι τοῦτο, ἤκολούθησε, καὶ ἐκεῖνος ἐπλασεῖν ἰδανικὴν εἰκόνα.

— Ποῖος;

— Ὁ μέλλον νυμφίος μου, κύριε, ἀνυπομότως πως ἀπεκρίθη.

— Ἄ! ναί, τὸ εἶχα λησμονήσει.

— Πολὺ καλὰ, κύριε· ἂν ἔρθεσε νὰ σχεδιάσῃ καὶ αὐτὸς καθὼς ὑμεῖς τοιαύτην εἰκόνα, καὶ δὲν θέλῃ νὰ κάμῃ κάμμιναν πρὸς χάριν μου συγκατάβασι, πρέπει νὰ ἀπελπισθῶ ὅτι θὰ μ' ἀγαπήσῃ ποτὲ ὁ σύζυγός μου. Εἶναι ἀλήθεια;

— Καλὴ, ὅχι δὲ, κυρία μου. . .

— Ὡ! μὴ ζητῆς νὰ μὲ παρηγορήσῃς. Ὁ σύζυγός μου δὲν θα μ' ἀγαπήσῃ ποτέ· διότι πῶς εἶναι δυνατόν νὰ ὁμοιάζω ἀπαρράλληλως μὲ τὴν εἰκόνα τῆς φαντασίας του;

— Ἄ! ἂν σὰς εἶχεν ἰδεῖ.

— Ἀλλὰ δὲν μὲ εἶδε. Καὶ ὁ πατὴρ μου ὁ ἴδιος δὲν τὸν εἶδε ποτέ.

— Πῶς! οὔτε ὁ πατὴρ σας;

— Ὅχι, κύριε· τὸ συνοικέσιον ἐσυμφωνήθη μεταξὺ συγγενῶν. Ὁ πατὴρ μου εἶναι πλούσιος, μοῦ δίδει πολλὴν προίκα. Ὁ νέος καὶ τῶρα ἔχει ἱκανὴν περιουσίαν, ὡς φαίνεται, καὶ κληρονομίαν ἐλπίζει μεγάλην· περισσότερον δὲν ἐχρειάζεται διὰ τὸν πατέρα μου. Ἄς εἶχε τοῦλάχιστον πληροφόρηθῆ ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς

περὶ τοῦ ἰδανικοῦ μέρους τῆς μνηστρίας μου! ἦτον τὸ μικρότερον πρᾶγμα, δὲν εἶναι ἀλήθεια;

— Ἀναμφιβόλως.

— Ἄν ἠγνορίζε τοῦτο, θὰ ἤξευρε πῶς νὰ φερθῆ, καὶ θὰ ἔκρινεν ἂν μοῦ ἤρμοζε τοιοῦτος σύζυγός· τῶρα ὅμως φοβοῦμαι μὴ ζήσω δυστυχῆς τὸ ὑπόλοιπον τῶν ἡμερῶν μου· διότι θὰ ἤμην βέβαια δυστυχῆς ἂν καταλάβω ὅτι δὲν μ' ἀγαπᾷ.

— Καὶ νομίζετε ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ μόνος σκοπὸς τὸν ὁποῖον ἔχετε νὰ φοβηθῆτε;

— Καὶ μικρὸν οὐ φαίνεται τοῦτο, ὡς θέλετε καὶ ἄλλο.

— Ἀλλὰ, κυρία μου, λέγετε νὰ σὰς ἀγαπήσῃ ὁ σύζυγός σας· τοῦτο σημαίνει, ἂν δὲν ἀπατώμαι, ὅτι αἰσθηθεῖτε εἰς τὸν ἑαυτὸν σας τὴν θελήσιν, τὴν ἀνάγκην νὰ τοῦ ἀνταποδώσῃτε τὰ ἴσα.

— Καὶ εἶχετε περὶ τούτου ἀμφιβολίαν, κύριε;

— Παραδεχομαι ὅτι σὰς εὐρίσκει ἀπαράλλακτον μὲ τὴν ὁποίαν ἐπλασεν εἰκόνα· ποῖος σὰς βεβαιώνει ὅτι θὰ ἦσθε διατεθειμένη νὰ τοῦ ἀνταποδώσετε κλίσιν ἀντὶ κλίσσεως, ὅτι θὰ τὸν ἀγαπήσετε τέλος πάντων; ἢ μπορεῖ νὰ μὴ ἦναι ὡραῖος, νὰ μὴ ἦναι εὐφυής· ἢ ἤμπερ νὰ ἦναι καὶ νὰ μὴ σὰς ἀρέσῃ, διότι ἡ συμπύκνωση δὲν ἐπιβάλλεται.

— Ὡ! κύριε, μὲ τρομάζειτε! Καλὴ, εἶναι ἀληθὲς τοῦτο! ἤμπερ νὰ μὴ τὸν ἀγαπῶ! Καὶ ἂν ἐγὼ δὲν τὸν ἀγαπῶ καὶ αὐτὸς μὲ ἀγαπᾷ, εἶναι ἀκόμη χειρότερον παρὰ νὰ μὴ ἀγαπᾷ καὶ ἐμεῖς τὸν ἄλλον! . . . Καὶ ἐγὼ νὲ μὴ τὸ ὑποπτεύω, καὶ νὰ ἤμην εὐτυχῆς σχεδόν· διότι, χωρὶς νὰ γνωρίζω τὸ διατί, ἡ ιδέα μόνῃ τῆς ὑπανδρείας μ' ἐκολλάκευεν. Ἀλλὰ πῶς νὰ μαρτυρῶσθε ὅλα ταῦτα!

Τὴ στιγμὴν ταύτην ἐκείσαμεν τὴν βιαστικὴν τοῦ ἀ. ἀζηλάτου φωνῆν, ἐπιπλήττωσε τὴν βραδύτητα τῶν ὁδοπόρων.

Ἡ συνομιλία ἔπρεπε νὰ διακοπῆ ἐδῶ, εἰς τὸ ὄρα ὅστερον τῆς μέρας. Μετὰ ταῦτα ἠτοιμαζόμεν ν' ἀποκρίθω καὶ κατὰ νὰ προσθίσω, ὅταν ἡ μικρὰ ἐσπευσσε νὰ θέσῃ τὸν δακτύλον εἰς τὸ στόμα τῆς, λέγουσα ταχέως:

— Ἰδοὺ ὁ πατὴρ μου.

Καὶ ἀληθῶς ὁ πατὴρ ἔβριξε τὴν κεφαλὴν του εἰς τὴν θυρίδα, καὶ μετ' ὀλίγον κατέλαβε τὴν γωνίαν ταυ.

Ἡ θυγατέρα του ἐπρόλαβε ν' ἀπάτῃ τὰς ἐφημερίδας, τὰς ὁποίας ὁ μεταξὺ ἡμῶν διάλογος τὴν εἶχε κάμει νὰ λησμονήσῃ ὀλωσδιόλου. Τότε ὁμῶς, αἱ δραματικαὶ ἐκείναι καὶ συγκινητικαὶ τῆς νεανικῆς φαντασίας τῆς σελίδες εἶχαν χάσει ὅλον τὸν γοητευμα, διότι ὠχραὶ ἐφαίνοντο ἀπέναντι τῆς πολὺ πλέον ἐνδιαφερούσης αὐτὴν ἀληθείας· ἐπρόκειτο περὶ ὀλοκλήρου τοῦ μέλλοντος αὐτῆς, ὅθεν πᾶς ἄλλος λογισμὸς ἐτιώπα.

Τὸ ἔλεον τοῦτο πλάσμα ἐφαίνετο ὅτι μοῦ ἐδίδεν ἡ ἴδια τὰ μέτα νὰ θριαμβεύσω εἰς πάλιν, καθ' ἣν μόνος ἐγὼ ἤλθην ἐναπλος! Μὴ ἔχων ἄλλο τι πρὸς τὸ παρὸν νὰ πράξω, ἀρχίζω νὰ τὴν παραμονεύω, ἐρευνῶν ἐπὶ τῆς εἰλικρινεῦς καὶ εὐκινήτου μορφῆς τῆς τὰς ἐνατυπώσεις τῶν ἰσχυρίων μου εἰσγηγῆσαι. Ἠδυνά-

περὶ τοῦ ἰδανικοῦ μέρους τῆς μνηστρίας μου! ἦτον τὸ μικρότερον πρᾶγμα, δὲν εἶναι ἀλήθεια; — Ἀναμφιβόλως. — Ἄν ἠγνορίζε τοῦτο, θὰ ἤξευρε πῶς νὰ φερθῆ, καὶ θὰ ἔκρινεν ἂν μοῦ ἤρμοζε τοιοῦτος σύζυγός· τῶρα ὅμως φοβοῦμαι μὴ ζήσω δυστυχῆς τὸ ὑπόλοιπον τῶν ἡμερῶν μου· διότι θὰ ἤμην βέβαια δυστυχῆς ἂν καταλάβω ὅτι δὲν μ' ἀγαπᾷ. — Καὶ νομίζετε ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ μόνος σκοπὸς τὸν ὁποῖον ἔχετε νὰ φοβηθῆτε; — Καὶ μικρὸν οὐ φαίνεται τοῦτο, ὡς θέλετε καὶ ἄλλο. — Ἀλλὰ, κυρία μου, λέγετε νὰ σὰς ἀγαπήσῃ ὁ σύζυγός σας· τοῦτο σημαίνει, ἂν δὲν ἀπατώμαι, ὅτι αἰσθηθεῖτε εἰς τὸν ἑαυτὸν σας τὴν θελήσιν, τὴν ἀνάγκην νὰ τοῦ ἀνταποδώσῃτε τὰ ἴσα. — Καὶ εἶχετε περὶ τούτου ἀμφιβολίαν, κύριε; — Παραδεχομαι ὅτι σὰς εὐρίσκει ἀπαράλλακτον μὲ τὴν ὁποίαν ἐπλασεν εἰκόνα· ποῖος σὰς βεβαιώνει ὅτι θὰ ἦσθε διατεθειμένη νὰ τοῦ ἀνταποδώσετε κλίσιν ἀντὶ κλίσσεως, ὅτι θὰ τὸν ἀγαπήσετε τέλος πάντων; ἢ μπορεῖ νὰ μὴ ἦναι ὡραῖος, νὰ μὴ ἦναι εὐφυής· ἢ ἤμπερ νὰ ἦναι καὶ νὰ μὴ σὰς ἀρέσῃ, διότι ἡ συμπύκνωση δὲν ἐπιβάλλεται. — Ὡ! κύριε, μὲ τρομάζειτε! Καλὴ, εἶναι ἀληθὲς τοῦτο! ἤμπερ νὰ μὴ τὸν ἀγαπῶ! Καὶ ἂν ἐγὼ δὲν τὸν ἀγαπῶ καὶ αὐτὸς μὲ ἀγαπᾷ, εἶναι ἀκόμη χειρότερον παρὰ νὰ μὴ ἀγαπᾷ καὶ ἐμεῖς τὸν ἄλλον! . . . Καὶ ἐγὼ νὲ μὴ τὸ ὑποπτεύω, καὶ νὰ ἤμην εὐτυχῆς σχεδόν· διότι, χωρὶς νὰ γνωρίζω τὸ διατί, ἡ ιδέα μόνῃ τῆς ὑπανδρείας μ' ἐκολλάκευεν. Ἀλλὰ πῶς νὰ μαρτυρῶσθε ὅλα ταῦτα! Τὴ στιγμὴν ταύτην ἐκείσαμεν τὴν βιαστικὴν τοῦ ἀ. ἀζηλάτου φωνῆν, ἐπιπλήττωσε τὴν βραδύτητα τῶν ὁδοπόρων. Ἡ συνομιλία ἔπρεπε νὰ διακοπῆ ἐδῶ, εἰς τὸ ὄρα ὅστερον τῆς μέρας. Μετὰ ταῦτα ἠτοιμαζόμεν ν' ἀποκρίθω καὶ κατὰ νὰ προσθίσω, ὅταν ἡ μικρὰ ἐσπευσσε νὰ θέσῃ τὸν δακτύλον εἰς τὸ στόμα τῆς, λέγουσα ταχέως: — Ἰδοὺ ὁ πατὴρ μου. Καὶ ἀληθῶς ὁ πατὴρ ἔβριξε τὴν κεφαλὴν του εἰς τὴν θυρίδα, καὶ μετ' ὀλίγον κατέλαβε τὴν γωνίαν ταυ. Ἡ θυγατέρα του ἐπρόλαβε ν' ἀπάτῃ τὰς ἐφημερίδας, τὰς ὁποίας ὁ μεταξὺ ἡμῶν διάλογος τὴν εἶχε κάμει νὰ λησμονήσῃ ὀλωσδιόλου. Τότε ὁμῶς, αἱ δραματικαὶ ἐκείναι καὶ συγκινητικαὶ τῆς νεανικῆς φαντασίας τῆς σελίδες εἶχαν χάσει ὅλον τὸν γοητευμα, διότι ὠχραὶ ἐφαίνοντο ἀπέναντι τῆς πολὺ πλέον ἐνδιαφερούσης αὐτὴν ἀληθείας· ἐπρόκειτο περὶ ὀλοκλήρου τοῦ μέλλοντος αὐτῆς, ὅθεν πᾶς ἄλλος λογισμὸς ἐτιώπα. Τὸ ἔλεον τοῦτο πλάσμα ἐφαίνετο ὅτι μοῦ ἐδίδεν ἡ ἴδια τὰ μέτα νὰ θριαμβεύσω εἰς πάλιν, καθ' ἣν μόνος ἐγὼ ἤλθην ἐναπλος! Μὴ ἔχων ἄλλο τι πρὸς τὸ παρὸν νὰ πράξω, ἀρχίζω νὰ τὴν παραμονεύω, ἐρευνῶν ἐπὶ τῆς εἰλικρινεῦς καὶ εὐκινήτου μορφῆς τῆς τὰς ἐνατυπώσεις τῶν ἰσχυρίων μου εἰσγηγῆσαι. Ἠδυνά-

εἰργάζετο εἰς τὴν μονότονον κίνησιν τῆς ἀμαξίας, ἦτις ἐτρέφεν ὀρηκτικῶς ἐπὶ τῆς πλήρους κοινορτοῦ καὶ ἐμαλῆς ὁδοῦ. Μετὰ δύο ἢ τρεῖς τοιαύτας συνομιλίας ὁ σκοπὸς μου ἐπετύγγανεν.

Ἐν τούτοις, διακόπτουσα ἐνίστε τοὺς διαλογισμοὺς τῆς, ἐστρεφε πρὸς ἐμέ βλέμμα προδίδον ὅλην τὴν ἐσωτερικὴν ταραχὴν τῆς. Πολλάκις ὁ πατὴρ τῆς ἐπάσχηζε νὰ τὴν ἀποσπασῇ ἀπὸ τὴν κατηφῆ σιωπὴν τῆς· ἀλλ' αὐτὴ ἀπεκρίνετο μόνον διὰ τῶν ξηρῶν λέξεων καὶ καὶ ὅχι, καὶ πάλιν ἐδουβίζετο εἰς τὴν αὐτὴν ἀφωνίαν. Κωφοὶ καὶ ἀλαλοὶ λοιπὸν ἐταξειδεύσαμεν μέχρι τῆς Β. . . ὅπου ἡ ἀμαξία στέκεται μίαν περίπου ὥραν.

Τὴν φορὰν ταύτην, ἡ νεάνις κατέβη ὁμοῦ μὲ τὸν πατέρα τῆς, καὶ ἐμβήκεν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τοῦ Λευκοῦ Ἴππου.

Φαντάζεσθε ἴτως ὅτι ἐσπευσα καὶ ἐγὼ ν' ἀκολουθήσω τὴν ἐρωμένην μου, καὶ πᾶν μέσον νὰ μεταχειρισθῶ ὡστε νὰ καθίσω εἰς τὴν τράπεζαν πλησίον τῆς; Παντάπασιν. Εἶδα ἀπέναντι τοῦ Λευκοῦ Ἴππου ἀθλιὸν τι πανδοχεῖον οἰκονομικὸν (ὡς ἔλεγεν ἡ ἐπιγραφή του), ὅπου εἰσέβρευσαν ὅλοι οἱ εἰς τὸ ὀπισθεν καὶ τὸ ἐπάνω τῆς ἀμαξίας μέρος καθήμενοι, καὶ τούτους ἀκολουθήσα, ἐκάθησα ἐμπροσθεν τραπέζης προβληματικῆς καθαρῆς, τῆς ὁποίας ἡ δαπάνη μόλις ἐφθανε τὸ τρίτημόριον τῆς ἠτοιμασμένης εἰς τὸ ἀντικεῖ τῆς ὁδοῦ μέρος. Ποῖος δὲ λογῆς συνδαιτυμόνας εἶχα, εὐκόλως ἐννοεῖται.

Ῥουαρός ὑπηρετῆς ἦλθε πρὸς ἐμέ.

— Τί ὀρίζεσθε, κύριε; Ἐχομεν βραστὸν ἀξιόλογον, μαλαρόνι, ὄρνιθα παραγεμιστήν, ψιτὸν μὲ γεώμηλα. . .

— Κοιθύλιον, μελάνην καὶ χαρτίον εἰς τὴν στιγμὴν. Ὁ τάλας ἐκεῖνος μ' ἐκύτταξεν ἐχθαμβός. Ἄξ ὄλογος καταναλωτῆς, θὰ εἶπε καθ' ἑαυτόν. Ἐπῆγε μολεταῦτα νὰ φέρῃ τὰ διαταχθέντα.

Ἐπανήλθε δὲ μετ' ὀλίγον φέρων κοιθύλιον μὲν χονδρόν ὡς τὸν μέσον τῶν δακτύλων του, μελανοδοχεῖον δὲ τὸ ὁποῖον βορβοροδοχεῖον ἠδύνατο προσφύσσειν νὰ ὀνομασθῆ, καὶ χάρτην εἰς τυλίγματα παντοπόλου μᾶλλον ἢ εἰς γραφῆν ἐπιστολῶν κατάλληλων. Ἀλλὰ, παρὰ τὴν ἀνομβρίαν, προτιμότερα ἢ χάλασα, κατὰ τὴν παροιμίαν. Τὰ ἐδέχθη λοιπόν.

— Τώρα, τί ἄλλο ἐπιθυμεῖ ὁ κύριος;

— Ὅ, τι θέλεις, ἀπεκρίθη, ἀνοίγων τὴν ἀκρὰν τοῦ κοιθυλίου μὲ τὸ δούχιον.

— Ἐπιθυμεῖ μίαν καλὴν σοῦπαν ὁ κύριος;

— Ἔστω μία καλὴ σοῦπα.

— Ἀμέσως.

Ἐννοεῖται ὅτι ὁ μόνος τρόπος ν' ἀπαλλαγῶ τοῦ κακοδαίμονος τούτου ἦτον ἡ τυφλὴ παραδοχὴ τῆς αροτάσεώς του. Ἀπαλλαγθεὶς, ἄρχισα νὰ γράφω ταχέως τὴν ἐξῆς ἐπιστολήν.

• Κυρία μου!

• Ὅχι ἡ τυφλὴ τύχη, ἀλλ' ἡ πρόνοια τοῦ Ἰψίφου ῥυδίκησε ν' ἀπαντηθῶμεν, χωρὶς νὰ ζητήσῃ ὁ εἰς τὸν

άλλον, χωρίς να γνωρίζωμεθα, καθ' ἣν στιγμήν ἐμίλαμεν να κρημισθῶμεν κατωκέφαλα εἰς τὸ βάραθρον τρομεροῦ καὶ ἀπηλπισμένου μέλλοντος. Μήπως ἦβέλητε νὰ σωθῶμεν ἀμοιβαίως, ἐμποδίζουσα οὕτω τὴν ἀπόλειαν ἀμφοτέρων; Ἐγὼ βαδίζω εἰς γάμον τὸν ὁποῖον τὰ προαισθητά μου ἀποκρούουν ὑμεῖς ἀφίνετε τὸ μοναστήριον, καὶ τρέχετε νὰ νυμφευθῆτε ποῖον; ἄνδρα τὸν ὁποῖον ποτὲ δὲν εἶδατε, τὸν ὁποῖον δὲν ἀγαπᾶτε ἀκόμη, τὸν ὁποῖον δὲν θ' ἀγαπήσετε ἴσως ποτέ! ἡ συνομιλία μας, ἂν καὶ βραχεῖα, μ' ἐφώτισε πολὺ τὸν γάμον εἰς τὸν ὁποῖον τόσον ἀπερισκέπτως συνήεσα, τὸν ὀλέθριον τοῦτον γάμον τὸν διαλύω, ἀπὸ τὴν στιγμήν ταύτην, ὁποιαδήποτε καὶ ἂν ἦναι τῆς ἀποφάσεώς μου αἱ συνέπειαι. Θέλω ν' ἀγαπῶ τὴν σύζυγόν μου καὶ ν' ἀγαπῶμαι παρ' αὐτῆς.

« Σὰς ἔλεγα πρὸ ὀλίγου ὅτι εἶχα τὴν λυπηρὰν πεποίθησιν ὅτι δὲν θὰ δυνηθῶ ν' ἀγαπήσω ἐκείνην, τὴν ὁποῖαν ἐντοῦτοις ἔτρεχα νὰ νυμφευθῶ. Μὲ ἠρωτήσατε, καὶ οὗτος ἀπεκρίθη ὅτι ἡ σχεδὸν βεβαιότης μου αὕτη προήρχετο ἐκ τοῦ ὅτι θεωρῶ ἀδύνατον νὰ ὁμοιάζῃ ἡ μνηστῆ μου τὴν ἀμεταβλήτην δι' ἐμὲ εἰκόνα τῆς ἰδανικῆς ἐρωμένης μου. Ἦτον αὕτη μία τῶν αἰτιῶν, ἀλλ' ὄχι ἡ μόνη ἔχω καὶ ἄλλην ἰσχυροτέραν, κυρία μου, καὶ αὕτη εἶναι ὅτι τὸ ἰδανικὸν τοῦτο πρόσωπον, τὸ πρὸ πολλῶν ἐτῶν παρὼν εἰς τὴν φαντασίαν μου, τὸ ἤυρα τελοσπάντων! Ἀλλ' εἶμαι διὰ τοῦτο εὐτυχέστερος; Ἄλλοίμονον! τὸ ἐνύπνιον τοῦτο, τὸ μεταβληθὲν εἰς ἀλήθειαν, μόλις τὸ εἶδα καὶ πέπρωται νὰ τὸ στερηθῶ. Ὑπανδρεύεται καὶ αὕτη, ἡ μᾶλλον τὴν ὑπανδρεύουν, καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας θὰ τὴν ἔχη, ἄλλος, ἄνθρωπος ξένος, ἀγνωρίστος, ἀγροῖκος ἴσως τὰ ἦθη, ἀγεννῆς ἴσως τὴν καρδίαν, βεβαίως δὲ μὴ ἀγαπῶν αὐτὴν ὅπως ἐγὼ ἐμελλὰ νὰ τὴν ἀγαπήσω.

« Α! ἂν μὲ ἠγάπα καθὼς τὴν ἀγαπῶ, ἂν ἡ κλίσις ἦτον ἀμοιβαία, τότε δὲν θὰ ἔλειπεν ἡ ἐλπίς· διότι, ὅσον καὶ ἂν ἦναι νέα, ὅσον ἀδύνατος, ὅσον εὐπειθὴς, ἡ νεᾶνις ἢ ἔχουσα τὸν ἔρωτα εἰς τὴν καρδίαν, ἔχει καὶ τὴν δύναμιν νὰ προστατεύσῃ τὸν ἔρωτα τοῦτον καὶ νὰ διατηρηθῆ δι' αὐτόν. Ἀλλ' ὅτι μὲ εἶδεν, ὅτι βραχεῖαι τινες φράσεις ἀντηλλάχθησαν μεταξύ ἡμῶν, εἶναι τοῦτο τὸ μόνον πλεονέκτημα κατὰ τὸ ὁποῖον ὑπερέχω τοῦ ἀντιζήλου μου, καὶ ὁ ἴδιος ἐνώω ὅτι τοῦτο μόνον δὲν ἀρκεῖ. Ἐστὼ! ἂς μὴν ἦναι πλέον λόγος περὶ ἐμοῦ· δὲν ἔχω κἀνὲν δικαίωμα, κἀνένα τίτλον ἰσχυρόν ἀπαρνοῦμαι πᾶν συμφέρον προσωπικόν, καὶ περὶ αὐτῆς μόνης ἐνασχολοῦμαι. Ἄς ἀγνοῇ ὅτι ὑπάρχει εἰς τὸν κόσμον ἄνθρωπος θέλων ν' ἀφιερῶσθαι εἰς αὐτὴν τὴν ζωὴν του· ἀλλ' ἂς φροντίσῃ ἡ ἰδία περὶ αὐτῆς, καὶ ἂς μὴ προχωρήσῃ βῆμα πλέον εἰς τὴν ὁποῖαν ὤθεϊται ὁδόν. Ἄς κόμη καθὼς ἐγὼ, ἂς εἰπῆ ὄχι, καὶ μετὰ τὸ ἀσπασθῆν παρ' αὐτῆς καί, διότι εἶναι καιρὸς ἀκόμη.

« Ἀλλοίμονον! εἶχε καὶ κἀτι ἄλλο καλῆτερον νὰ εἰπῆ, καὶ τὸ κἀτι ἄλλο τοῦτο ἔκρεπεν εἰς ἐμὲ νὰ τὸ εἰπῆ. Ἐνοεῖτε τί σημαίνει ἡ ἀσαφὴς αὕτη φράσις, τὴν ὁποῖαν σαφέστερον νὰ εἰπῶ δὲν τολμῶ; Ὡ! ἂν δὲν ἀπρητήθημεν κατὰ τυφλὴν τύχην—ἂν, καθὼς εἰλικρινῶς πιστεύω, δάκτυλος τοῦ Θεοῦ ἐνήργησε— δὲν

ἔκρεπε τάχα νὰ τελειώσωμεν τὸ ἔργον τῆς θείας Βουλῆς, καὶ νὰ ὑπακούσωμεν εἰς τὸ θεῖον πρόσταγμα τῆς; » Ἀναγνώσατε τὸ παρὼν, κυρία μου, καὶ ἀναγνώσατέ το, ἂν ἦναι δυνατόν, μὲ τὴν καρδίαν σας· καὶ, ἂν μὲ θεωρήσετε τολμηρὸν, καταδικάσατε τὴν σοβαρότητα καὶ τὸ κατεπίγον τῶν περιστάσεων, αἵτινες εἶναι ἀνώτεροι ἡμῶν καὶ μ' ἐβίασαν νὰ σὰς γράψω. »

Τοιαύτην ἄραγε ἔκρεπε νὰ γράψω ἐπιστολὴν εἰς τοιαύτης ἡλικίας κόρη; Ἀλλὰ δὲν ἦτον δυνατόν νὰ μὴ ἔχω τὴν συνείδησιν τοῦ παραδόξου, τοῦλάχιστον, τῆς τοιαύτης μου ἀποφάσεως. Ἡσθάνθη ὅτι ἔρωτος τόσον ταχέως γεννηθεὶς ἦτον ἐπόμενον νὰ φανῆ ὑπόπτος, καὶ ἔκρεπε νὰ προφυλαχθῶ κατὰ τοῦ διαταγμοῦ καὶ τῆς ἀπιστίας.

Εἶχα ὅμως ἄδικον εἰς τὴν ἡλικίαν τῆς νέας ταύτης, ἡ πείρα τοῦ βίου δὲν ἦλθεν ἀκόμη νὰ παχύσῃ τὴν εἰς ὅλα ἐκτεινομένην ἐμπιστοσύνην· ὁ διαταγμὸς εἰσχωρεῖ ἀργότερα εἰς τὴν καρδίαν τῆς γυναικὸς, ἀραῦ πραγματικῶς γνωρίσῃ τὴν ἀπάτην. Ἐπειτα, εἶναι καὶ πλάναι τινές τόσον γλυκεῖαι, ὥστε καὶ ἡ πλέον ὑπόπτος γυνὴ εὐρίσκει δι' αὐτὰς πίστιν. Διὰ τὴν δὲ ἡ νεᾶνις αὕτη νὰ μὴ πιστεύσῃ τοὺς λόγους μου; Ἦτον ὠραία, καὶ τοῦτο, μὲ ὄλην τῆς τὴν ἀπλότητα, τὸ ἤξευρε καλὰ μήπως χρειάζεται ἄλλο τι εἰς τὸ νὰ ἐλκύσῃ ἡ γυνὴ τὸν ἔρωτα;

Μόλις ἠγγίσα τὴν σούπαν καὶ ἄλλα δύο ἢ τρία φαγητά, τὰ ὁποῖα εἶχε φέρει προθύμως ὁ πανδοχεὺς. Ἐδίπλωσα τὴν ἐπιστολήν μου, ἐπλήρωσα ὅ,τι μοῦ ἐζήτησε, καὶ ἐξῆλθα. Ἡ ἄμαξα ἐπερίμενε· οἱ ἴπποι εἶχαν ζευχθῆ· οἱ συνοδοιπόροι μου ἀνέβαιναν ἔφθασα ἐγκαίρως τὸ σημεῖον τῆς ἀναχωρήσεως ἐδίδετο.

Εἶδα τὴν νεᾶν συνοδοιπόρον μου κυττάζουσαν περὶ αὐτὴν, ὡς ζητοῦσάν τινα ἢ πράγμα τι. Τελοσπάντων οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς ἀπήνησαν τοὺς ὀφθαλμούς μου, καὶ ἠλλάξαν διεύθυνσιν, ὡς οἱ κλέπται ὅταν ἀκούουν, ὀλίγα βήματα πλησίον των, τὸν ἦχον τῶν ὑποδημάτων τοῦ χωροφύλακος. Ἐμὲ ἄραγε ἐσυλλογίζετο; ἐμὲ ἐζήτηε ὁ ἀνήτυχος ἐκεῖνος ὀφθαλμὸς;

Ἀπὸ τὸ ἠδονικὸν σκίρτημα τῆς καρδίας μου εἰς τὸ μικρὸν τοῦτο περιστατικόν, ἐπέισθη περὶ τῆς ἀληθείας τοῦ ἔρωτός μου. Τὴν ἠγάπων λοιπόν; Τόσω καλῆτερα! δὲν ἐψεύσθη ἄρα εἰς τὴν ἐπιστολήν μου ἐτρώθη ἄρα πρῶτος· τοῦτο ἐμελλε νὰ μαρτυρηθῇ ὑπὲρ τῆς ἀθωότητός μου εἰς ὅσα εἶχα ἤδη ἐπιχειρήσει, καὶ εἰς ὅσα νὰ ἐπιχειρήσω ἐσκόπευα, ἂν καὶ, κατὰ τὴν γνώμην τῶν αὐστηρῶν, τὸ πάθος, ὡς καὶ ἡ μέθη, δὲν ἰσχύει ὡς δικαιολογία ἐνώπιον τοῦ νόμου! Ἐκαθήσταμεν.

Εἶχα εὐρεῖ τὰς ἐπιφυλλίδας τῆς νεᾶνιδος εἰς τὴν θέσιν μου καὶ τὰς ἐπῆρα. Ἐθεσα ἐπιδεικτικῶς μετὰ τῶν αὐτῶν τὴν ἐπιστολήν μου, καὶ τὰς ἔδωκα, λαβὼν εἰς ἀμοιβὴν ἐρασιμώτατον εὐχαριστίας μειδίαιμα.

Εἶχα λάβει ἀφορμὴν νὰ παρατηρήσω πρᾶγμα ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἠδυνάμην νὰ ὠφεληθῶ ἦτον δὲ τὸ ἐξῆς· ὁ καλὸς πατήρ εἶχε ἐκ φύσεως δραστηριότητα, ἀποκρούουσαν τὴν μακρὰν ἀπραξίαν· ἦτον ἐκ τῶν χαρᾶκτικῶν ἐκεῖνων οἷτινες, μετὰ τὸ εὐνεργεῖν καὶ τῶ κοιμᾶσθαι, δὲν ἀφίνουν διάστημα διὰ τὴν σκέψιν, διὸ

Ε.

τὴν σύννοιαν, καθὼς οἱ ποιητικοὶ καὶ θεωρητικοὶ διοργανισμοί. Ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἐζήτησεν ὁμιλίαν, ἀλλ' ἀπαντήσας πρόσωπα κατηρῆ καὶ σιωπηρὰ, ἀπηλπίστη καὶ εἶχεν ἀποκοιμηθῆ, ὡς εἶδαμεν· ἐστοχάσθη λοιπὸν ὅτι, ἂν δὲν τοῦ ἐδίδα παραμικρὰν συνομιλίαν ἀφορμὴν, θὰ ἔκλειε καὶ πάλιν τοὺς ὀφθαλμούς καί, πρὸς χάριν μας, θὰ ἐκοιμᾶτο ἐκ νέου. Καὶ δὲν ἐλάνθασα· μετὰ δέκα λεπτά, ἡ μουσικὴ— ἤξεύρετε ποῖα μουσικὴ— ἄρχισεν.

Ἡ νεᾶνις μ' ἐκύτταξε μειδιῶσα.
— Ὅτι τὸν ἐξυπνήσω, μοῦ εἶπε· μᾶς κωφαίνει.
— Μὴ, διὰ τὸν Θεόν! ἀπεκρίθη ζωνηρῶς· εἶναι μεγάλη σκληρότης·

Ἔπῃκουσε, καὶ ἐσεβάσθη τὸν πατρικὸν ὕπνον. Ἐκράτει εἰς τὴν χεῖρα τὰς ἐφημερίδας· τὰ φλογερά μου βλέμματα τὴν ἐστοχοῦρου, μὲ ὄλην τῆς τὴν ἀθωότητα· ἐγνώρισε τὸ διπλωμένον ὡς σημεῖον μέρος τῆς σελίδος, ὅπου εἶχε διακόψει τὴν ἀνάγνωσιν, καὶ ἐπανελάβεν αὐτὴν. Τοῦτο καὶ ἐγὼ ἤθελα.

Χαλαρὰ ἦτον ἡ ἐνωσις τῶν φύλλων, καὶ ἡ εἰς αὐτὰ κρυπτομένη ἐπιστολή μου δὲν ἠδύνατο νὰ σταθῇ πολλὴν ὥραν εἰς τὴν θέσιν τῆς. Καὶ ἀληθῶς, ἡμίσειαν στήλην δὲν εἶχεν ἀναγνώσει, καὶ ἡ ἐπιστολή ἐπεσαν εἰς τὰ γόνατά τῆς.

Ἐκπλαγείσα, ἔλαβεν εἰς χεῖρας τὸ χαρτίον, καὶ τὸ ἐγύρισε καὶ τὸ ἐξεναγύρισεν ἱκανὴν ὥραν. Καλὰ καὶ δὲν τὴν ἐσφράγισα, διότι, μὴ γνωρίζουσα τί ἦτον, δυσκόλως θ' ἀπεράσιζε νὰ τὴν ἐσφραγίσῃ. Τῆς εἶχαν δανεισθῆ αἱ ἐπιφυλλίδες ἀπὸ συμμαθήτριά τινος ἴσως, καὶ ὑπέθεσεν ὅτι ἦτον ἀσχοπὸν τι ἐγγραφὸν εἰς τὴν φίλην τῆς ἀνῆκον· ὅθεν τὸ ἐξεδίπλωσε, μακρὰν τοῦ νὰ περιμένῃ ὅ,τι περίειχεν.

Ἄμα διεξελεθούσα τοὺς τρεῖς πρώτους στίχους, δὲν ἐδίστασεν ὅτι ἡ ἐπιστολή διευθύνετο πρὸς αὐτήν, καὶ ὅτι ὁ γράψας ἤμην ἐγὼ. Διεκόπη λοιπόν, καὶ ἐστράφη πρὸς ἐμὲ, ὡς ἐρωτῶσά με τί τοῦτο ἐσήμαινε.

Ἐκυψα εἰς τὸ ὠτίον τῆς, καί, μὲ φωνὴν ἰκετικὴν, τῆς εἶπα·
— Σὰς παρακαλῶ, ἀναγνώσατε.

Ἡ ἀρχὴ τῆς ἐπιστολῆς εἶναι σύντομος ἐποψὶς τῆς καταστάσεως ἀμφοτέρων ἡμῶν, καὶ σύνοψις τρόπον τινὰ τῆς ἐκ διαλειμμάτων προτέρας μεταξύ ἡμῶν συνομιλίας. Περὶ τὰ μέσα ἐξηγοῦμαι καλῆτερα, καὶ ἀρχίζω νὰ γίνωμαι σαφής. Ἀλλὰ τέλος, ὅσην ἂν δεικνύω αὐταπάρησιν καὶ ἀφιλοκέρδειαν, τὸ δεύτερον ἦμισυ τῆς ἐπιστολῆς περιέχει ἰδέας τινὰς, αἵτινες δὲν ἀποβλέπουσι μόνον τὸ ἀπειλούμενον μέλλον τῆς νέας, τὸ μέλλον τοῦτο εἰς τὸ ὁποῖον δὲν ἐκρύπτετο ἡ ἐπιθυμία μου τοῦ νὰ λάβω τινὰ μετοχὴν.

Ἀναγινωσκόμενη κατ' ἰδίαν, μακρὰν πρὸ πάντων τοῦ γράψαντος, ἡ ἐπιστολή αὕτη δὲν εἶχε τι προσβλητικόν. Ἀλλ' εἶδατε ποτε ἐραστὴν, ἀναγκάζοντα τὴν ἐρωμένην του ν' ἀναγνώσῃ, παρόντος αὐτοῦ, τὸ πρῶτον ἐρωτικόν του γραμμάτιον; Γυνὴ φιλάρεσκος βεβαίως θὰ τὰ ἔχανε· γυνὴ ἀπλοϊκὴ ἠδύνατο μόνον νὰ ἐξέλθῃ θαρραλέως τοῦ ἀγῶνος. Λέγω ἀπλοϊκὴ, διότι, εἰς παρομοίαν περιστάσει, ἀπαιτεῖται ἰδίως ἐπλότης καὶ ἀφέλεια· ἡ δὲ πολλὴ νοημοσύνη φέρει ἀμηχανίαν.

Ἀνέγνωσεν ἡ κυρία Πιπίνα μέχρι τέλους τὴν ἐπιστολήν μου, ἐκοκκίνισε πολὺ περὶ τὰ μέσα, ἀλλὰ δὲν διεκόπη. Ἐπειτα τὴν ἐδίπλωσε καὶ μοῦ τὴν ἔδωκε. Δὲν ἤθελε νὰ δεῖξῃ μὲ τοῦτο οὔτε ὀργὴν, οὔτε περιφρόνησιν· μόνον ἐσωτερικῆς τῆς φωνῆς τῆς ἔλεγεν ὅτι δὲν ἔκρεπε νὰ φυλάξῃ ταύτην τὴν ἐπιστολήν. Ἡ πατήρην κατ' ἀρχάς περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς· ἐνόμισα ὅτι ἐθώρησεν ἀπαραίτητον νὰ δεῖξῃ ἀγανάκτησιν, καὶ νὰ προσποιηθῆ ὅτι προσεβλήθη.

— Ὡ! κυρία μου! ἐψιθύρισα στεναζῶν ὡς ἐραστής παραγνωριζόμενος καὶ ἀποβαλλόμενος.
— Καλὲ, λαβετέ τὴν, μοῦ εἶπε· αὐτὸ μᾶς χρειάζεται, νὰ τὴν ἰδῆ ὁ πατήρ μου.

Ἡ φράσις αὕτη, ὡς ἦτον ἐπόμενον, μ' ἐνεθάρρυνεν. Ἐλαβα τὴν ἐπιστολήν.
— Κυρία μου, τῆς εἶπα μὲ φωνὴν τῆς ὁποίας ἡ συκίνησις δὲν εἶχε τι προσποιητόν· ἀνεγνώσατε τὴν ἐπιστολήν μου· ἐπέισθητε, ἐλπίζω, ὅτι ἐνδιαφέρομαι ὑπὲρ ὑμῶν χωρὶς ποσῶς νὰ λείψω ἀπὸ τὸ ἀπαιτούμενον σέβας. Δέχεσθε φιλίαν ἧτις, ἂν καὶ χθὲς λαβοῦσα ἀρχὴν, θὰ ἦναι, οὗτος ὁμύω, πλήρης ἀφοσιώσεως; . . . Μὴν ἀποποιήσθε· ἴσως ποτὲ δὲν θὰ λάβετε εἰς τὴν ζωὴν σας πλειοτέραν ἀνάγκην ὁδηγοῦ καὶ φίλου.

— Κύριε . . . ἐτραύλιζεν ἡ ἄκακος νεᾶνις καταπλαγείσα καὶ συκινηθεῖσα συνάμα ἐκ τῶν μεγάλων τούτων φράσεων, αἵτινες ἦλθαν ἀφ' ἑαυτῶν εἰς τὰ ἅκρα τῶν χειλέων μου.
— Λέγετε, τί θὰ κάμετε; ἠκολούθησα μὲ τὴν αὐτὴν ἀφέλειαν.
— Καὶ τί θέλετε νὰ κάμω; ἀπεκρίθη κυττάζουσά με κατὰ πρόσωπον.

— Ὑπακούετε; συγκατατίθεσθε εἰς τὴν ὁποῖαν οὗτος προτείνουν ὑπανδρίαν; . . .
— Ἀλλ' ἠμπορῶ πλέον, κύριε, νὰ εἰπῶ ὅτι δὲν συγκατατίθεμαι . . . ἐνῶ ὅλα ἐτελειώσαν, ὅλαι αἱ ἐτοιμασίαι ἐγείναν, καὶ μόνον ἡ παρουσία μου περιμένεται; . . .

— Αὐτὴν μόνον τὴν ἐνοστασιν ἔχετε;
— Ἀλλοίμονον! κύριε, καὶ τοῦτο μόνον δὲν ἀρκεῖ;
— Φρονεῖτε;
— Καὶ σεῖς, κύριε;
— Ἐγὼ; βλέπετε ὅτι φρονῶ ὀλίγον διαφορετικὰ· διότι, ἂν καὶ εἰς τὴν αὐτὴν περίστασιν, ἂν καὶ τὸν λόγον μου ἐπίσης ἔδωκα, καὶ μὲ περιμένουν ἀδιστακτικῶς, ἀποφασίζω νὰ διατηρήσω τὴν ἐλευθερίαν μου, νὰ μὴ τὴν ἀλλάξω, θέλω νὰ εἰπῶ, παρὰ μὲ δεσμὰ χιλιᾶκις γλυκύτερα καὶ αὐτῆς τῆς ἐλευθερίας.
— Ὡ! ὑμεῖς, κύριε, ὑμεῖς εἰστε ἀνὴρ.
— Μάλιστα διότι εἰστε γυνή, ἡ ἀδυσσος εἶναι βαθυτέρα, καὶ ὁ κίνδυνος μεγαλῆτερος, ἂν δὲν ἔχετε τὴν ἀναγκαίαν τόλμην νὰ τὸν προλάβετε. Ὁ ἀνὴρ, ἂν ἦναι δυστυχὴς εἰς τὰ οἰκιακά του, δὲν μῆνει πάντοτε ἐντὸς τῆς οἰκίας· ἡ γυνὴ δὲ μῆνει, καὶ μῆνει ὡς εἰς δεσμοτήριον αἰώνιον, καταδικασθεῖσα εἰς βασάνους καὶ μαρτύρια ἀτελεύτητα. Ὁ δυστυχὴς ἀνὴρ

κατὰ τὸ ἤμισυ μόνον ἤμπορεῖ νὰ θεωρηθῇ δυστυχῆς. ὅταν ὅμως ἡ ὑπανάστας γυνὴ ἦναι δυστυχῆς, ἡ δυστυχία τῆς εἶναι πλήρης καὶ ἀνεπανόρθωτος!

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τὴν ἐφόβιζα, οἱ δὲ λόγοι μου ἔφεραν τὸ ἐπιθυμητὸν ἀποτέλεσμα. Ἐτρόμαξεν ἡ μικρὰ διὰ τὴν περιμένονταν αὐτὴν δυστυχίαν, διότι ἡ ζωνρὰ φαντασία τῆς ἐδέχθη προθύμως ὡς ἀναποφεύκτους ὄλας τὰς θλιθεράς ὑποθέσεις, ὅσας ἀνηλεῶς ἐξέθεσα ἐνώπιόν τῆς.

— Ἄναμφιβόλως, ἀναμφιβόλως, ἐψιθύριτε μὲ ἠλωιωμένη φωνήν, βλέπω ὅτι θὰ δυστυχίσω

Ἄλλὰ μήπως βλέπω καὶ τὸ μέσον τῆς θεραπείας;

— Ὑποθέτετε λοιπὸν ὅτι ὁ κύριος πατήρ σας;

— Ὁ πατήρ μου; ἂν ἤξευρε μόνον ὅτι τοιοῦτό τι διαλογίζομαι! . . . κακὸς δὲν εἶναι καὶ πολὺ μὲ ἀγαπᾷ, ἀλλὰ νομίζω ὅτι θὰ μ' ἐφόνευεν!

— Εἶναι δυνατόν!

— Ἐπειτα, ἔδωκε τὸν λόγον σου, καὶ δὲν εἶναι ἄνθρωπος; νὰ τὸν ἀνακαλέσῃ, καὶ ἂν ἀκόμη πεισθῇ ὅτι ὁ γάμος οὗτος θὰ μὲ καταστήσῃ διὰ βίου δυστυχῆ.

— Τρομερὸν πρᾶγμα! εἶπα στεναζών.

Ἐστέναξε δὲ καὶ ἡ κόρη στεναγμὸν ἀθυμίας καὶ θλιθεράς ὑπομονῆς, ὅστις παντάπασι δὲν μ' ἠγαρήστησε. διότι ἐπανάστασιν ἤθελα καὶ ὄχι ὑποταγήν.

— Λοιπὸν, ἀνέλαβα μετὰ μικρὰν παύσιν, θὰ ὑπακούσετε;

Μ' ἐκύτταξεν ἀτενῶς.

— Νομίζετε ὅτι ἡμπορεῖ νὰ γείνη ἄλλῶς; Λέγετε, γνωρίζετε κανέν μέσον νὰ ὑποχρεωθῇ ὁ πατήρ μου ν' ἀλλάξῃ γνώμην, νὰ θελήσῃ νὰ διαλύσῃ τὸ συνοικέσιον τοῦτο; λέγετε, γνωρίζετε κανέν τοιοῦτο μέσον;

— Ἰσως, ἀπεκρίθην παραδόξως ἀνασκιρτήσας.

— Ὡ! λέγετε, λέγετε, εἶπεν ὀρμητικῶς τί πρέπει νὰ κάμω;

Δύσκολος ἦτον τότε ἡ θέσις μου. ἠγγίζα εἰς τὸν σκοπὸν. ἀλλὰ τὸ δυσχερέστερον καὶ ὀλισθηρότερον διήμα ἦτον τὸ τελευταῖον.

Ὅθεν ἐδίστασα νὰ προφέρω τὸν ὀριστικὸν λόγον. Ἐπρεπεν ὥστ' ὅσον νὰ λαλήσω, ὁ καιρὸς καὶ ἡ νεάνις μ' ἐβίαζαν. Ἐμελλε νὰ ὑπακούσω, ὅταν παρ' ἐλπίδα ὁ πατήρ ἐξύπνησε, καὶ οὕτω διεκόπη, εἰς τὸ ὠραιότερόν τῆς μέρος, ἡ σειρά τῆς ὀμιλίας μας. Τρίτην ἤδη φορὰν συνέβαινε τὸ τοιοῦτο, καθὼς εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τινῶν ἐπιφυλλίδων, αἵτινες παύουν ὅταν πάντῃ ἄλλοι περιμένωμεν τοῦ δράματος τὴν λύσιν, καὶ μᾶς παραπέμπουν ἀνηλεῶς εἰς τὸ ἐπόμενον φύλλον. Καὶ ὅμως ἠὐχαριστήθη σχεδὸν διὰ τὴν ἄκαιρον ταύτην διακοπήν, ἥτις ἀπεμάκρυνε τὴν στιγμήν χωρὶς νὰ μεταβάλῃ τὴν θέσιν, ἂν μολαυτὰ δὲν τὴν ἔχειροτέρευε. Δυσανασχετοῦσα εἶδε τοῦτο ἡ νεάνις. Δὲν ἦτον δυνατόν νὰ κοιμηθῇ πέντε λεπτὰ ἀκόμη ὁ φίλυπος ἐκεῖνος! Ἀνθρώποι τινες εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ὄλα τὰ κάμουν παράκαιρα.

Καὶ αὐτὴ μὲν ἔλαβε πάλιν εἰς χεῖρας τὰς ἐφημερίδας τῆς, ἐγὼ δὲ ἐκόλλησα τὴν παρσίαν μου εἰς τὸ εἶρησιν τῆς ἀμάξης, καὶ ἐχαμήλωσα τὰ βλέφαρα, ὡς ἄνθρωπος ἐτοιμαζόμενος νὰ κοιμηθῇ. Διὰ τοῦ διπλοῦ τούτου στρατηγήματος καὶ τῆς ἐπιμόνου ἀφωρίας,

ἠλπίζετο ὅτι καὶ ἐκεῖνος θὰ ἐπανελάμβανε τὴν μουσικήν του. Ἄλλ' ἡ ἐλπίς μας ἐματαιώθη: ὁ φίλος εἶχε χορτάσει τὸν ὕπνον, καὶ φόβος ἦτον μήπως τὸ λοιπὸν τοῦ ταξιδίου ἐμελλε νὰ γείνη μὲ ἀνοιχτοὺς ὀφθαλμούς.

Καιρὸς ἀστειμοῦ δὲν ἦτον. ἐπέκειτο ναυάγιον ἐντὸς τοῦ λιμένος.

Ὅλον τὸ δειλινὸν καὶ τὸ ἐσπέρας ἐμέταμεν προσδοκῶντες εὐτυχῆς τι περιστατικόν, ἱκανὸν νὰ μᾶς ἀπαλλάξῃ τοῦ ἀκουσίου τούτου Κερσέρου.

Περὶ τὴν ἐνδεκάτην ὡραν ἐβόσταμεν εἰς Ἀ ὅπου ἔπρεπε νὰ δειπνήσωμεν.

Εἶχα φάγει πολλὰ ὀλίγον, ὡς ἐθυμεισθε, καὶ ὁμολογῶ μὲ ἐντροπήν μου ὅτι δὲν ἤμην δλωσδιόλου χωρὶς ὄρεξιν.

Ἐκάθησα εἰς τὴν τράπεζαν ἀπέναντι τῆς νεάνιδος, ἥτις ἰδοῦσά με ἐξεπλάγη. Καθὼς τὸ προλαβὸν γεῦμα, ἐνόμιζεν ἴσως ὅτι καὶ τότε θ' ἀρίερον τὸν καιρὸν μου εἰς τὴν σύνταξιν νεᾶς ἐπιστολῆς.

Εἶναι γνωστὴ ἡ προσφώνησις τοῦ δημάρχου ἐκείνου πρὸς τὸν Δ. Ἐβρίτικον, προσφέροντος τὰς κλείδας τῆς πόλεως. «Μεγαλειότατε, δὲν ἐκάνονοβολήσαμεν διὰ τριάκοντα ὄνω αἰτίας» ἡ πρώτη εἶναι ὅτι μᾶς ἐλείπαν τὰ κανόνια. » Ἐγὼ εἶχα ὄνω αἰτίας εἰς τὸ νὰ μὴ γράψω νεᾶν ἐπιστολήν. δηλαδὴ τριάκοντα ὀλιγώτερον ἀπὸ τὰς τοῦ δημάρχου, πλὴν ἰσχυρὰς ἐπίσης. Ἡ πρώτη εἶναι, ὡς ἐν παρόδῳ τὸ ἀνέφερα, ὅτι μὲ εἶχε κυριεύσει πείνα διαβολικὴ ἢ δευτέρα καὶ ὑψηλοτέρας τάξεως, ὅτι ἡ νεᾶ αὕτη ἐπιστολή θὰ ἦτον ἀπλῆ ἐπανάληψις καὶ παράφρασις τῆς πρεσβυτέρας ἀδελφῆς τῆς, καὶ ἐπομένως δὲν θὰ ἐπροχώρουν δι' αὐτῆς περισσότερον αἰ ὑποθέσεις μου. μάλιστα, ἦτον πιθανὸν καὶ νὰ ὀπισθοδρομήσουν.

Ἐπειτα, πότε ἐμελλε ν' ἀναγνώσθῃ ἡ δευτερότοκος αὕτη ἐπιστολή; τότε βεβαίως ὄχι, διότι ἦτον πλέον σκότος, καὶ θὰ ἐχάνοντο πέντε ἢ ἕξ ὥραι πολῦτιμοι! καὶ τὴν αὐγὴν ἀκόμη, ποῖος ἠγγυάτο ὅτι θὰ εὕρισκεν ὡς ἐχθὲς καιρὸν ἢ νεᾶ νὰ τὴν ἀναγνώσῃ, χωρὶς νὰ γεννηθῇ κίνδυνος μὴν ἰδῆ καὶ ὑποπτύσῃ τι ὁ πατήρ τῆς;

Ἐραγα ὅσον ὀλιγώτερον ἠδυνήθη, πάντοτε ὅμως πολὺ διὰ τὴν θέσιν μου. Ἄδεται ὅτι οἱ ἐρωτόληπτοι τρέφονται μὲ μόνον τὸν ἀέρα. εἰς τὴν παράδοξον ταύτην δίαιταν ἐγὼ ποτὲ δὲν ὑπεβλήθη, ἂν καὶ πολλὰκις ἐρωτευθεῖς. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἔτρωγα διὰ νὰ ζῶ, δὲν ἔζων διὰ νὰ τρώω. Ἄλλ' ἐπὶ τὸ προκείμενον ἐπαπέλωμεν.

Ἀδυνατῶν νὰ λαλήσω μετὰ τῆς φίλης, ἐβρίπτα πρὸς αὐτὴν συχνάκις τὰ ἐκφραστικὰ ἐκεῖνα βλέμματα, ὅσα οἱ παντὸς εἶδους συνένοχοι ἱεροκυριῶς ἀνταλλάσσουν. ἐκείνη δὲ, ὄχι μόνον δὲν τὰ ἀπέφραγεν, ἀλλὰ καὶ ἀνταπεκρίνετο μὲ ὄλην τὴν αὐθάδειαν τῆς ἀπονηρεύτου ἀθωότητος. διότι μ' ἐβλεπεν. ὄχι ὡς ἱραστήν, ἀλλ' ὡς ἀντιπρόσωπον τῆς θείας Προνοίας. Εἰς τὰ βλέμματα αὐτῆς ἐν τούτοις διεκρίνοντο δυσανασχετικὰ καὶ πείσμα. ἐνόησα ὅτι, ἂν καὶ μοῦ ἐπέστρεψε τὴν πρώτην ἐπιστολήν, ἐπερίμενε δευτέραν, καὶ ὠργίζετο κατ' ἐμοῦ διότι δὲν τὴν ἐμάντευσα. Ἄλλ' ὑπεκρίθη ὅτι μὲ διέφραγεν ἢ ἐκφρασεῖ

τῆς δυσανασχετικῆς ταύτης, ἢ τοῦλάχιστον ἡ αἰτία αὐτῆς. καὶ ἐξηκολούθουν γενναίως τὰν διὰ τῶν ὀφθαλμῶν πόλεμον, ἐνωσίου ἡνιχάσθημεν νὰ λύσωμεν τὴν πολιορκίαν. Περὶ τὸ μεσονύκτιον ἀνέθημεν εἰς τὴν ἀμάξαν.

Κατέλαβα πονηρῶς τὴν θέσιν μου πρῶτος, θέλων νὰ λαβῶ τὴν εὐχαρίστησιν νὰ ἐκτείνω τὴν δεξιάν πρὸς τὴν ἱραστὴν συνοδοικορον μου. Ἄλλὰ τὴν εὐχαρίστησιν ταύτην ἐπέπρωτο νὰ τὴν ἀγοράσω ὀλίγον ἀκριβὰ. διότι ὁ κατὰ προσδοκίαν πενθερὸς μου, ἀναβὰς πρῶτος, ἐπύκτηεν ἀνηλεῶς τὸν πόδα μου, καὶ ὀλίγον ἐπέψε νὰ μοῦ συντρίψῃ τοὺς δακτύλους. Ἐπέφερα δὲ σιωπῶν τὸ ἄλλο, φυλάττων τὴν εὐαγγελικὴν ἐντολήν τὴν λέγουσαν «ὅστις σὲ βράζει ἐπὶ τὴν δεξιάν σιαγόνα (γράφε α ὅστις σὲ πατήσῃ ἐπὶ τὸν δεξιὸν πόδα), στρέψον αὐτῷ κτλ.» Ἡθελον ἔπειτα ἡ σειρά τῆς νεᾶς ἔπειτα τὴν χεῖρα, ἔθεσεν εὐτόλμως τὴν ἐδικήν τῆς, καὶ ἐπήδησεν ὡς στρυθίον. Ἡ θέσις, ἡ ὥρα, τὸ σκότος μ' ἐσυγχώρουν νὰ θλίψω τοῦ πεντε λεπτορουῖ, δακτύλους τῆς, οἵτινες ἀνταπέδωκαν τότε θλίψιν διὰ θλίψους. Τοῦτο καὶ μόνον ἔφραγε νὰ μοῦ ἀφαιρέσῃ τὸ λογικόν, ἂν εὖς τότε τὸ εἶχα σώων. Τὴν στιγμήν ἐκείνην ὠρικήτην ὄραον φρικτότερον τοῦ τῆς στιγμῆς, ὅτι ἡ νεάνις αὕτη, καὶ τὸν πατέρα τῆς καὶ τὴν μητέρα τῆς καὶ τοὺς συγγενεῖς τῆς ὄλοις μέχρι δεκάτου βαθμοῦ — καὶ τοῦ μνηστῆρός τῆς αὐτοῦ περιεχομένου πρὸ παντὸς ἄλλου — ἂν ἐμελλε νὰ φονεύσω, δὲν θὰ ἐλάμβανεν ἄλλον παρ' ἐμὲ σύζυγον διὰ τὴν ἀπόκτησιν αὐτῆς ἢ μὴν ἐπιδεκτικὸς πάσης ἀφροσύνης, πάσης παρατόλμου ἐπιχειρήσεως, ἐν τιμῇ καὶ κατὰ γράμμα.

Ἐν τούτοις, ἐξάρων εἰς τὴν γωνίαν μου, ἀνυπομόμως καὶ ἀνησύχως παραμονεύων τὸν παχὺν συνοδοικόρον μου. Τί δὲ ἐζήτην τότε παρ' αὐτοῦ; Τίποτε δύσκολον, τίποτε ὀχληρόν, τίποτε ἐπιβλαβὲς. τίποτε ἄλλο, παρὰ νὰ κοιμηθῇ ἐν ἀνέσει. νὰ κοιμηθῇ ὡς σκύμνος, νὰ κοιμηθῇ ὡς λέων, νὰ κοιμηθῇ τὸν ὕπνον τοῦ δικαίου, καὶ ὄλας ἐνὶ λόγῳ τὰς περὶ ὕπνου παραδεγεμένας εὐρήμους φράσεις. Καὶ τῶντι ἡ ὥρα εἶχεν ἔλθει, καὶ τί ἄλλο καλῆτερον ἠδύνατο νὰ κάμῃ, ἀροῦ ἢ συναναστροφὴν μᾶς ἕως τότε δὲν ἐπροσῴλαττεν ἀκούωντας ἀπὸ τοῦς δυναχας τῆς ἀηδίας. Ἄλλ' αἱ πολλὰι προκαταβολαὶ τὰς ὁποίας γενναίως φερόμενος, ὁ Μορριῦς τοῦ εἶχεν ἤδη δώσει, κατέστησαν προβληματικὸν ἂν εἶχέ τι νὰ λάβῃ πρὸς ἐξόφλησιν. Θί ἤρχετο λοιπὸν, ἢ δὲν θὰ ἤρχετο ὁ ὕπνος; That is the question, κατὰ τὸν Σακσπῆρον.

Ἡμίσεια ὥρα — ὥρα ἀπέραντος — παρῆλθεν ἐν μέσῳ τῶν φόβων τούτων. Ἐκινεῖτο καὶ ἐυστρέφετο πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως, ὡς ἄνθρωπος ζητῶν τὴν καλῆτεραν πρὸς τὸν ὕπνον θέσιν. ἀλλὰ δὲν ἀπεκοιμᾶτο. Τὸ πρᾶγμα κατήνησεν ἀνυπόφορον. δὲν ἤξεύρω τί θὰ ἐγένετο, ἂν ἡ ἐλπίς δὲν μ' ἐκράτει εἰς ἀνησύχην καὶ ὑπομονήν. Ἡκούσθη τέλος χασμούρισμα, ἱκανὸν ν' ἀναστήσῃ νεκρὸν μετὰ ὄνω δευτέρα λεπτὰ νεῶν χασμούρισμα, καὶ μετ' ὀλίγον τρίτον. Ἦσαν τὰ τελευταῖα πυροβολήματα, πρὶν καταβιάσῃ τὴν σημαίαν. Ἐσκέφθη τότε ὅτι μόλις μοῦ ἔμενε καιρὸς νὰ συλλογισθῶ τί ἔπρεπε νὰ εἰπῶ καὶ τί νὰ πράξω. (ἀκολουθεῖ.)

ΑΠΟΛΕΒΙΘΩΜΕΝΑ ΟΣΤΑ ΠΡΟΚΑΤΑΚΑΥΣΜΑΙΩΝ ΖΩΩΝ ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΡΘΡΟΥΣ.

Ἐκ τῆς ἐν τῷ τελευταίῳ τεύχει αὐτοσυχεῖδος συνόψεως τῶν μεταβολῶν τῆς γῆς ἀποδεικνύεται ὅτι ὅσα μέχρι τοῦδε ἀνεκαλύφθησαν προκατακλυσιμῶν ζώων, ὡς οἱ παλαιότερας καὶ μακρότερες, ὄρακτὰ ὄρα εὐρίσκοντο τεθαμμένα εἰς πολὺ βάθος ἐπὶ τῆς γῆς καὶ πάλιν οὐγὶ παντοῦ, ἀλλὰ συνηθῶς περὶ τὰς ἐκβολὰς τῶν ποταμῶν, ἢ εἰς ἀὐλάδας καὶ χαράματα βουνῶν, ποτὲ δὲ ἐπὶ τῶν βράχων αὐτῶν, ἢ ὄραχων. Ἄλλ' εἰς τὰ ὄρα εὐρίσκονται τοῦναντίον λείψανα θαλασσίων ζώων, μάλιστα δὲ κογγυλίων, σημαίνει ὅτι οἱ ἐκτενεῖς πετωθεῖς οὗτοι ὄρακοι ἦσαν ἄλλοτε ὑποβρύχιοι, ἀνωψώθησαν δὲ ὑπερανῶ τῆς θαλάσσης κατόπιν μεγάλων σεισμῶν, οἱ ὅποιοι συνοδεύουσι τὰς ἠραιστειοῦς ἐκρήξεις.

Καὶ διὰ μόνον τὴν γεωλογικὴν ταύτην παρατήρησιν δυνάμεθα δικαίως νὰ ἀμοιβάλλωμεν, ἂν τὰ θεωρηθῆντα ὡς προκατακλυσιμῶν ὄρα ἐπὶ τοῦ ὄρου Ὁρθρου, ἀηδὸν μᾶλλον εἰς ζῶα, ἢ εἰς τὰ τότε συνήθη ἐνίοτε κλίμα τῆς φύσεως, ὅποια εὐρίσκοντο ποταμῶν.

Ἄλλ' ἀνατιθέμεν τὴν περὶ τούτου ἐπιστημονικὴν ἐρευναν εἰς σοφοῦς ἐμπειροπαράγοντας, λυπομεθα ὅτι ἡ μικρὰ γεωλογικὴ ἡμῶν διατριβὴ παρεμορφώθη περὶ τὰ τέλη ἐπὶ τῆς στοιχειοθεσίας ὄθεν μετατοπίσθησιν ὀλοκλήρου τελίδος τὰ πραγματὰ ἐκφέρονται πρῶτιστα, ἢ δὲ ἔνοια τοῦ λόγου ἀποβαίνει ἀνακόλουθος.

Ἐπειδὴ δὲ ἀρκοῦσι πάντοτε αἱ ἐλλείψεις τῆς συγγραφῆς, νομίζομεν ἀναγκαῖον νὰ διορθώσωμεν ἐνταῦθα, καθὼς καὶ ἄλλοτε ἄλλοῦ, τὰς τῆς τυπώσεως, ἀποκαθιστῶντας τοὺς παραγράφους εἰς τὴν φυσικὴν αὐτῶν τάξιν.

- Σελ. 281 Ἡ εὐφορία τῆς γῆς ὀργώτης κτλ.
- » 282 Ποταμίς ἢ ἀμάθεια
- » — Ἄλλὰ τοιοῦτοι τερατώδεις
- » — Ὁ Ἡρόδοτος ἱστορεῖ
- » — Ὁ Πausanias ἀναφέρει
- » — Ἐπὶ Τιβερίου αὐτοκράτορος
- » — Ὁ Φλέγων συγγραφεὺς
- » — Ὁ νέος Φιλόστρατος
- » — Ὁ Σερτώριος ἐκπορθήσας
- » — Ὁ Σκαῦρος μετεκόμισεν
- » — Ὁ Πλίνιος διηγείται
- » — Καταβαλλομένων τῶν θεμελίων
- » — Τέλος ἀπὸ τὸν ΙΑ. αἰῶνα
- » — Τὸ ἱερώτατον τῶν βιβλίων
- » 281 Τῷ 1577 εἰς τὴν ῥίζαν
- » — Ὁ σοφὸς Ἰησοῦτης
- » — Ἐπὶ δὲ Λουδοβίκου XIII
- » — Ἐν γένει φαίνεται
- » — Ἄλλ' ἀνθρώπων ὄρα
- » — Ὁ Σκαλλαντάνης

- Σελ. 181 'Ο Άγγλος περιηγητής
 » — 'Αλλ' ὡς ἀναμφισβητήτως
 » — 'Ανευρέθησαν ὁμοίως
 » — Κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους
 » — Οἱ φυσιολόγοι δισχυρίζονται
 » — 'Αλλ' εὐρήθη, εἶπαν
 » — Ὑπερον εἰς τὸν νομὸν
 » — Ὡσαύτως δὲ παρατηρήθησαν
 » — Εἰς τὸ σπήλαιον τοῦ Poudres
 » — Εἰς τὸ τοῦ Mialet
 » — 'Ο Schmerling Liège εὐρήκε
 » 282 Ἐπειτα ὁ Charles Morin καθηγητῆς κλ.
 » 279 σχόλ. 9. (ὁ αὐτὸς) ἀντί (ὁ αὐτὸς Lyell.)
 » 280 ἐγγὺς ὁ πλησίον ἀντί ἡ πλησίον

ΔΕΚΑΜΕΝΟΗΜΕΡΙΣ.

ΕΣΩΤΕΡΙΚΑ.

'Η Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς ἐπληθύνθη ἐκ τῆς Γερμανίας τῆ 21 Ὀκτωβρίου περὶ τὴν ὁγδόην ὥραν τῆς νυκτός.

— Τὸ ζήτημα τῆς διαδοχῆς ἐνασχολεῖ πρὸ τριῶν ἡδὴ μηνῶν τὴν Ἑλληνικὴν δημοσιογραφίαν· διότι τὸ ἐν Λονδίῳ Συμβούλιον τῶν προσταϊδῶν δυνάμεων ἐνασχολεῖται, ὡς φαίνεται, εἰς αὐτὸ σπουδαίως· ὅθεν ἕκαστος προμαντεύει μακρόθεν τὸ μέλλον κατὰ τὸ πρῆμα τῶν πολιτικῶν παθῶν, ἢ φρονημάτων του.

'Η περὶ τῆς αὐτῆς ἐδωκεν ἀφορμὴν εἰς ἡμᾶς νὰ σκερδῶμεν μέχρι τίνος ἡ ἀτεκνία πρέπει νὰ θεωρηται ὀριστικὴ καὶ νὰ ἀπελπίζη ἀναζητήσαντες δὲ εὐρήκαμεν εἰς πληθὺς παραδείγματα γυναικῶν, αἱ ὁποῖαι μετὰ πάμπολλα ἔτη ἀνεδείχθησαν ἀπροσδοκῆτως μητέρες, ὥστε δικαίως ἐθαυμάσαμεν πόσον διάζεται ὁ ἄνθρωπος ἐν ᾧ ἡ φύσις ἐνίοτε· βαδίζει βραδέως. Ἄλλὰ τὸ σημειωδέστατον αὐτῶν παρέχει μάλιστα ἡ πάμπορος ἱστορία τῆς Γαλλίας· διότι ὁ μέγας αὐτὸς ΙΑ'. Λουδοβίκος ἐγενήθη μετὰ 23 ὀλόκληρα ἔτη στειρώσεως (!) τῆς μητρὸς του Ἀννης τῆς ἐξ Αὐτρίας. Περιεργότερον δ' εἶτι φαίνεται ὅτι εἰς διάστημα 200 ἐτῶν καὶ ἐπέκεινα ἡ Γαλλία δὲν εἶδεν οὔτε ἓνα υἱὸν Βασιλέως ὡς ἄμσον κληρονόμον καὶ διάδοχον. Οὕτως ὁ ΙΕ'. Λουδοβίκος δὲν ἦτο υἱὸς τοῦ ΙΑ. Λουδοβίκου, ὁ ΙΣΤ. δὲν ἦτο οὐτ' αὐτὸς υἱὸς τοῦ ΙΕ. Λουδοβίκου· ὁ δὲ ΙΖ. Λουδοβίκος υἱὸς τοῦ ΙΣΤ. δὲν ἐβασίλευσεν.

'Ἐπειτα ὁ Ναπολέων ἐβασίλευσε μὲν, ἀλλ' οὐχὶ ὡς υἱὸς βασιλέως· ἀπέκτησε δὲ υἱὸν, ὅστις δὲν ἤξιώθη νὰ ἀναβῆ τὸν θρόνον· ὁ ΙΗ. Λουδοβίκος δὲν ἦτο υἱὸς βασιλέως· ὁ μετ' αὐτὸν Κάρολος ἦτο ἀδελφὸς μόνον βασιλέων· ὁ υἱὸς του δὲν ἐβασίλευσεν ὁ δὲ Φίλιππος ἐβασίλευσεν, ἀλλὰ δὲν ἦτο υἱὸς βασιλέως.

'Αν βασιλεύση δὲ ἤδη, ὡς εἰροτολογεῖται, ὁ Λουδοβίκος Ναπολέων, πρέπει νὰ τὸν τιμῶμεν οὐχὶ μόνον ὡς ἐκλεκτὸν τοῦ λαοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς τύχης· διότι φαίνεται προωρισμένος νὰ ἐπαναφέρῃ τὴν διαδοχὴν εἰς τὸν φυσικὸν αὐτῆς δρόμον, ἐκ τοῦ ὁποῖου ἀπεπλανήθη ὡς

ἀτακτος κομήτης εἰς τόσας κατὰ σειρὰν γενεὰς, πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον συμβαίνει ἴσως συχνότερον, ἀλλὰ παρέρχεται ἀνεξερεύνητον.

ΛΙΟΝ. — Ἀναιρεῖ τὴν ἑβδομάδα ἀρνηθεῖσαν ἐπισημῶς ὅτι συνεκροτήθη συμβούλιον ἐν Λονδίῳ σκοπεύμενον περὶ τοῦ διαδοχικοῦ ζητήματος.

— Μεταφράζει τὴν βιογραφίαν τοῦ ὑπουργοῦ τῆς παιδείας Κ. Βλάχου ἐκ τῆς Γαλλικῆς ἑβδομάδος, τῆς ὁποίας τὸ ἄρθρον ἐπιγράφεται ὁ πολιτικὸς ἀνὴρ (ὁ ἄνθρωπος τοῦ Κράτους) συνοδευόμενον καὶ ὑπὸ τῆς εἰκόνας αὐτοῦ.

— Ἀναφέρει ὅτι ἡ συμβᾶτα καταγίγῃ τὴν νύκτα τῆς 14—15 Ὀκτωβρίου διήρκεσε τρεῖς ὥρας, ἐξεβρίζωσεν αἰωνιαῖα δένδρα, ἐβρίφη κατ' ἐδάφους ἓνα τῶν κίωνων τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς, ἐκρήμισεν οἰκίας, συνέτριψεν ἕλους καὶ κεράμους, κατέσεισε πάσας τὰς οἰκίας, ἐβύθισε λέμβους, ἐβλάψεν, ἢ ἐκάθισε πλοῖα, καὶ τῆς Κυβερνήσεως αὐτῆς μίαν Κορβέταν· ἐπνίξε 17 ἄνθρωπους εἰς αὐτὸν τὸν λιμένα τοῦ Πειραιῶς, κατεπλημύρισε ὅλην τὴν προκουμαίαν, ὅπου ἐπελάγιζε τὸ ὕδωρ, ἐξετάθη δὲ καὶ εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ τὴν Εὐβοίαν, ἀλλὰ δὲν κατήντησε μέχρι τοῦ λιμένος τῆς Σύρου.

— Μέμφεται τὴν Κυβέρνησιν ὡς παραβλέπουσαν τὸν Καίριμον, ὅστις σκανδαλίζει καὶ διαφθείρει μάλιστα πολλὰς ἀπειροκάκους ψυχὰς, διότι καὶ ἐσχάτως εἶτι ἐφθασαν ἐξ Ἀγγλίας κίβωτια βιβλίων τοῦ δυνάμου θεοσεβισμού.

— Τὴν νύκτα τῆς 6—7 ἐξύπνησαν ἔντρομοι οἱ Χῆροι κατὰ συνέπειαν σφοδροῦ σεισμοῦ.

— Ἐχειροτονήθη ἀρχιεπίσκοπος Εὐβοίας ὁ ἀρχιμαν. Κ. Καμπάνης, Καλαμῶν ὁ Κ. Προκόπιος Γεωργιάδης, Νάξου καὶ Πάρου ὁ Κ. Παρθένιος Ἄκυλας, Θηβῶν καὶ Λεβαθίας ὁ Κ. Ἀθράμιος Γεωργίου, Φωκίδος ὁ Κ. Ἰωσήφ Διστομίτης, Μαντινείας ὁ Κ. Θεοφάνης Σιαυτιεύς.

ΑΘΗΝΑ. — Ὄνειδίζει τοὺς Βουλευτὰς ἐπιψηφίσαντας τὸ περὶ μεταθέσεως, ἢ ἐκτοπισμοῦ τῶν ἐν ἀδείᾳ στρατιωτικῶν, ὡς καὶ φαλαγγιδῶν, δρακοντείου νόμου, κατὰ τὸν ὁποῖον ἠγόρευσεν ἰσχυρῶς καὶ λογικῶς ἐνταυτῷ ὁ Κ. Χουρμούζης ἐπιλογιζόμενος διὰ τῶν ἐξῆς· « Ἄβυσσος τοῦ Κυρίου τὰ κρίματα· ἡ φίλη πατρίς μας διήλθε καὶ ἄλλοτε ἡμέρας θλίψεως καὶ ἀπελπισίας, οὐχ' ἦντο ὅμως ὁ Θεὸς δὲν τὴν ἐγκατέλειπε, οὔτε σήμερον θέλει τὴν ἐγκαταλείψει. »

— Τῆ 14 Ὀκτωβρίου κατέπλευσεν εἰς Πειραιᾶ Ἄγγλικὸν ἀιμόπλου κομίζον νέας διακονώσεις περὶ τοῦ ζητήματος τῆς διαδοχῆς.

— Τῆ 20 ἐφθασε δι' ἐπίτηδες ναυλωθέντος ἀιμοκινήτου ἐκ Τεργέστης Ἀγγλικὸς ταχυδρόμος πρὸς τὸν Ἀγγλον πρέσβυν Κ. Οὐάης. Λέγεται δὲ ὅτι ἔφερε τὴν ἀπόφασιν τῶν δυνάμεων, ὅτι τὸ Σύνταγμα θέλει εἶναι ἀδιάσειστον, ὁ δὲ διάδοχος πάντοτε τοῦ ἀνατολικοῦ δόγματος. Προσκαλεῖται δὲ ἡ Ἑλλ. Κυβέρνησις νὰ διατάξῃ τὸν ἐν Λονδίῳ τακτικὸν πρέσβυν τῆς, ἢ νὰ πέμψῃ ἐκτακτον, ὅστις νὰ παρευρεθῆ εἰς τὴν συζήτησιν τοῦ θέματος τῆς διαδοχῆς καὶ νὰ συνοπογράξῃ τὴν γενησομένην περὶ αὐτοῦ συνθήκην. Κατὰ συνέπειαν

τούτων ἐδόθησαν αἱ ἀναγκαῖαι ὁδηγίαι εἰς τὸν Κ. Τρι-
 κούπη διὰ νὰ ὑπερασπιθῆ τὸ διαβούλευμα τοῦ Πατρι-
 κικοῦ οἴκου.

ΕΛΠΙΣ. — Βιογραφεῖ κατὰ τὸ ἄρθρον τοῦ Κ. Ἀργυροπούλου τὸν μακαρίτην Κυριακὸν Δομινάνδον ὡς μύστη τῆς φιλικῆς ἑταιρίας, ὡς καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου διδάξαντα αὐτόθι ἐπί τινα ἔτη τὴν φυσικὴν ἱστορίαν καὶ ὡς ἐφημεριδογράφον τῆς ὀρθοφρονοῦσης ἀντιπολιτευσεως.

Ἀνασκευάζει τὴν ἐφημερίδα τῆς Αὐγούστης προσποιουμένην ὅτι ἀγνοεῖ τὰ περὶ διαδοχῆς λεγόμενα καὶ αἰτιωμένην τὴν Ῥωσίαν καθότι διαβουλεύεται δῆθεν τὸν ἀποκλεισμὸν τῆς Παυαρικῆς δυναστείας.

— Σήμερον 20 Ὀκτωβρίου ἐφθασεν ἐκτακτος ταχυδρόμος δι' ἀιμοκινήτου ναυλωθέντος ἐξεπίτηδες ἐκ Τεργέστης φέρων γράμματα πρὸς τὸν Ἀγγλον πρέσβυν δι' αὐτοῦ δὲ καὶ τοῦ Κ. Τρικούπη πρὸς τὸν ὑπουργὸν τῶν ἐξωτερικῶν. Ἄμα οὗτος ἔλαβε ταῦτα ὑπῆγεν εἰς τὴν αὐλὴν, ἔπειτα δὲ ἦλθεν εἰς ἐντευξιν αὐτοῦ ὁ πρέσβυς τῆς Ἀγγλίας, ὅστις παρηγγέλη, ὡς λέγεται, νὰ γνωστοποιήσῃ πρὸς τὴν Ἑλλ. Κυβέρνησιν ὅτι ὑπάρχοντος ἐν Λονδίῳ ὑπὸ διάσκεψιν τοῦ περὶ διαδοχῆς ζητήματος εἶναι καλὸν νὰ μὴ γενῆ οἰκδήποτε ἐπίσημος ἐν Ἀθῆναις χρῆσις τῆς οἰκογενειακῆς συνθήκης τῆς 1. Ὀκτωβρίου, καὶ ὅτι ἂν ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις φέρῃ τὸ ζήτημα ἐνώπιον τῶν Βουλῶν θέλουσι διαμαρτυρηθῆ οἱ πρέσβεις τῶν τριῶν δυνάμεων.

ΕΣΩΤΕΡΙΚΑ

ΓΑΛΛΙΑ.

'Ἰκανὰ δημοτικὰ συμβούλια παρεκινήθησαν παρὰ τῶν νομαρχῶν νὰ ζητήσωσι τὴν αὐτοκρατορίαν. Παντοῦ σχεδὸν τῆς ὁδοποιίας τοῦ ἀνευρημομένου ὁ Ναπολέων παρὰ τοῦ λαοῦ καὶ τῶν τοπικῶν ἀρχῶν ἤκουε καὶ τοῦ αὐτοκράτορος τὸ προσήγορμα εἰς αὐτὸν ἀποδιδόμενον. Ἰδιαιτέρως ὅμως κατὰ τοῦτο τὸν ἐκολάκευεν ὁ πρόεδρος δημ. Συμβουλίου εἰς τὸν νομὸν τῶν κατωτέρων Πυρηναίων κόμης Ségur Δαγγεσῶ, γνωρίζομενος ὡς φίλος τοῦ Ναπολ. Διότι αὐτὸς ὑπερπάντα ἄλλον τὸν ἠγάπησε νὰ ὑποχωρήσῃ τέλος πάντων εἰς τὴν θέλησιν τοῦ λαοῦ, ὅστις ἀπεφάσιζεν ἄλλοτε τὴν Δημοκρατίαν, καθὼς ἤδη ἀποφασίζει διὰ τὸ συμφέρον του καὶ τὴν αὐτοκρατορίαν ὡς κυριάρχης. Ἀλλὰ δημοκρατία καὶ αὐτοκρατορία δὲν ἀντιβαίνουν. Ἐφερε δὲ ὡς ἀπόδειξιν ὁ εἰρημένος καὶ τὰ σωζόμενα αὐτὰ εἰσεῖται νομίσματα ἐκ τῶν πρώτων ἐτῶν τῆς ἐκατονταετηρίδος ταῦτης, διότι φέρονται ἐνθεν μὲν τὴν δημοκρατίαν, ἐνθεν δὲ τοῦ Ναπολέοντος τὸ ὄνομα ὡς αὐτοκράτορος. Ὁ δὲ Ναπολέων ἀπαντῶν εἶπε μεταξὺ τῶν ἄλλων, ὅτι δὲν θέλει εἶναι εὐτυχῆς πρὶν ἰδῆ καὶ κατορθώσῃ τὴν συμφιλίωσιν τῶν κομμάτων ἑλῶν καὶ τῶν ἐξοριστῶν τὴν καθοδόν.

'Ἐκ τῶν τοιούτων προσφωνήσεων ἐνθαβρυνόμενος δῆθεν

ὁ Πρ. Ναπολέων ἀπήντησεν εἰς τὸν Πρόεδ. τοῦ Ἐμποροδικίου Βορδιγάλων καὶ ἐξέφρασε τὰς περὶ αὐτοκρατορίας ἰδέας του, εἶπε δὲ ὅτι ὡς μὴ ἀνήκων εἰς τὸ σύστημα τῶν ιδεολόγων, ἤξιώθη τῆς πίστεως καὶ ἀγάπης τοῦ ἔθνους· διὰ τοῦτο ἡ Γαλλία φαίνεται ἐπανερχομένη εἰς τὴν αὐτοκρατορίαν, ἡ ὁποία δὲν πρέπει νὰ φοβίζῃ ὡς πολέμου σύνθημα, διότι σημαίνει εἰρήνην καὶ συμβιβάζεται μὲ τὴν ὑλικὴν καὶ ἠθικὴν πρόοδον τοῦ ἔθνους· καὶ ἡ μὲν δόξα κληρονομεῖται, οὐχὶ δὲ καὶ ὁ πόλεμος· ἂν δὲ ποτε ἀναγκασθῆ νὰ βασιλεύσῃ σκοπεύει νὰ ἐπιχειρῇ καὶ αὐτὸς, ὡς ὁ θεὸς του κατακτήσει, ἄλλου ὅμως εἶδους, τὴν συνδιαλλαγὴν δηλ. τῶν κομμάτων, τὴν αὐξήσιν τῆς ὑπερθαλασσοῦ καὶ ἐγγχωρίου συγκοινωνίας, τὴν δόξαν τῆς θρησκείας, τὴν τελειοποίησιν τοῦ νέου Βασιλείου τῆς Ἀλγερίας.

— Ἐν τούτοις ὁ Δήμαρχος τοῦ Σέβρ ἀνηγόρευσε διὰ ψηφίσματος τὸν Ναπολέοντα αὐτοκράτορα.

Αὐτὸς δὲ ὁ Ναπολέων ἐπιστρέψας εἰς Παρισίους ἐξέδωκε διὰ τοῦ Μηνύτορος τῆ 7 (19) Ὀβρίου διάταγμα συγκαλοῦν τὴν Γερουσίαν τῆ 4 Νοεμβρίου διὰ νὰ συσκεφθῆ, ἂν ὑπάρχῃ ἀνάγκη μεταβολῆς τοῦ καθεστώτος πολιτεύματος εἰς αὐτοκρατορίαν· τούτου δὲ δοθέντος τὸ ψήφισμα τῆς Γερουσίας θέλει ὑποβληθῆ εἰς τὴν ἔγκρισιν τοῦ Γαλλικοῦ λαοῦ.

— Λέγεται ὅτι ὁ Ναπολέων θέλει προσλάβει καὶ τὴν προσηγορίαν Βασιλεὺς τῆς Ἀλγερίας. Ἐν τούτοις δὲ βεβαιοῦται ὅτι ὁ Πρέσβυς τῆς Ῥωσίας ἀνεχώρησεν ἐκ Παρισίων διὰ νὰ μὴ παρευρεθῆ εἰς τὴν τελετὴν.

— Ὁ Πάπας διὰ τὸ γῆρας του ὑπεσχέθη νὰ ὑπάγῃ περὶ τὸν Μάϊον νὰ στέψῃ τὸν νέον αὐτοκράτορα.

— Ὁ Ἀβδὲλ Καδὲρ, ὁ δεῦτερος οὗτος Ἰουγούρθας τῆς Νομιδίας, ἐλευθερωθεὶς ἀφ' οὗ ὤμωσεν ἐπὶ τοῦ Κορανίου φίλιαν πρὸς τὴν Γαλλίαν, ἐστάλη εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅθεν μέλλει νὰ μεταβῆ εἰς τὴν Προῦσαν ὡς σταθερὰν διαμονήν του.

— Λέγεται ὅτι μετὰ τὴν στέψιν του ὁ Ναπολέων ὑπεσχέθη, ἢ σκοπεύει νὰ περιορίσῃ τὸν στρατὸν εἰς 100,000 μόνον, ὡς ἐχέγγυον τῶν εἰρηνικῶν του φρονημάτων.

ΑΓΓΛΙΑ.

Μεταξὺ τῶν πολλῶν καὶ διαφόρων ἀξιωματιῶν, τὰ ὅποια εἶχεν ὁ ἀποθανὼν δούξ Βελιγκτῶν, ἦτο καὶ ἡ ἀρχιγραμματεία τοῦ τῆς Ὁξωνίας Πανεπιστημίου, τῆς ὁποίας ἐγγίχεται ἐξέραιτως ὁ ἐνεστὼς πρωθυπουργὸς τῆς Ἀγγλίας Lord Derby· ἐπειδὴ δὲ εὐρήκεν ἀνταγώνιστον ἐπίφοβον τὸν Lord Νιουκάστλ συνθηκολόγησε μετ' αὐτοῦ ὑποσχόμενος νὰ τὸν πέμψῃ γενικῶν ἀρχόντων τῶν Ἰνδικῶν κατακτήσεων, ἂν παρητητο, ὅπερ καὶ συνέβη· ἀλλ' ὁ ἀντιπρόεδρος W. Lak διεμαρτυρήθη λατινιστῶν κατὰ τῶν γενομένων, μάλιστα ἐν καιρῷ τῶν διακοπῶν, καὶ ἀνεγνώριζε μὲν τὴν πολιτικὴν ἀξίαν τοῦ νεοχειροτονητοῦ, εἰς τὴν ἀκαδημαϊκὴν ὅμως θέσιν τὸν εὕρισκεν ἀκατάλληλον.

— Αἱ σπουδαῖαι πολιτικαὶ συζητήσεις τοῦ Ἀγγλικοῦ Βουλευτηρίου μὲν θέλουσιν ἀρχίσει περὶ τὸν νέον ἔτος. Ὁ Λόρδος Ρούσσελ ἐνωμένος μετὰ τοῦ

Λόρδου Γράχαμ έτοιμάζεται νά προσβάλῃ τὸ ὑπουργεῖον βραδύτερον διὰ νὰ τὸ διαδεχθῶσι ἀμφότεροι.

ΑΜΕΡΙΚΗ.

Ἡ πολιτεία τῶν Ὁμοσπόνδων Ἐπαρχιῶν τῆς Ἀμερικῆς παρητήθη, ὡς φαίνεται, τῶν ἀντιποιήσεων τῆς ἐπὶ τῶν ἠθῶν Lobos τῆς Περούβιας, ὅθεν ἐξάγεται ἡ κόπρος Γκουάνο

ΓΕΡΜΑΝΙΑ.

Κατὰ τὸ ἐρχόμενον ἔαρ θέλει συγκροτηθῆ ἑκθεσις ἐντοπιῶν βιομηχανημάτων εἰς τὸ Βερολίον, ὅθεν ὁμοῦ ἀποκλείεται παντα τὰ τῆς ἀλλοδαπῆς.

— Κατὰ τὸν Αὐστριακὸν ἀνταποκριτὴν ἡ μεταστάσις ἀπὸ 30 ἤδη ἐτῶν μέχρι τοῦδε ἐμακρυνε τῆς πατρίδος τῶν μυριάδας Γερμανῶν· ἐπειδὴ κατὰ τὸ 1830 μόνον ἀνεχώρησαν 15,000 — 24000 τῶ 1832, 33 000 τῶ 1837, 23,000 τῶ 1843

Ὡστε ἀπὸ τοῦ 1830 ἕως 1843 ἐβρυγον 18, 20, 000 κατ' ἔτος.

Ἐ ἀριθμὸς οὗτος ἀέθη εἰς 43, 703 τῶ 1844 εἰς 67 209, τῶ 1845 εἰς 80,000 ἢ 90,000 τῶ 1846, 1847, 1848, 1850, τῶ δὲ 1851 εἰς 113 199.

Οἱ φυγάδες οὗτοι ἔλθον μετ' ἐλευτῶν 116 ἑκατομύρια Γερμ. ταλήρων, ἢ 400,000 φρ. κατ' ἔτος.

ΙΣΠΑΝΙΑ.

Ἡ Βασίλισσα ἐμῆλλε νὰ πρερυρεθῆ εἰς τὴν ἐκπο-

ρὰν τοῦ ἀποθανόντος πιστοῦ καὶ γηραιοῦ Στρατάρχου Τῆς Φραγκίσκου Εὐχέρου de Cartanos δουκὸς de Baylen. — Αἱ ἡμερηίδες τῆς Ἰσπανίας διηγούνται πολλὰ περὶ τῆς φιλελεήμονος καὶ εὐεργετικῆς διαθέσεως τοῦ στρατιωτικοῦ τούτου διὰ τὴν ὀκίαν ἦιο καὶ πτωχὸς Μία δὲ τις αὐτῶν ἔλεγεν, ὅτι ὁ δούξ ἐξῆσεν ὡς ἥρωας, ἀπέθανε δὲ ὡς ἅγιος.

ΙΤΑΛΙΑ.

Ἡλεκτροτηλεγραφία προετοιμάζεται μέλλουσα νὰ συνάπῃ τὴν Ἑτρουριάν (Τοσκάνην) μετὰ τῆς Ῥώμης καὶ Αὐστρίας.

— Ὁ Πάπας συμφώνησε νὰ φέρῃ εἰς τὴν Ῥώμην, κατὰ τὸ ἀρχαῖον ἔθιμον δυο Ἑλβετικὰ τάγματα, διοικούμενα ὑπὸ τοῦ Βερῶνος Οὐλιλιέλμου de Calbermatte.

ΤΟΥΡΚΙΑ.

Οἱ παλαιὲ συνέριβι τοῦ πεσόντος πρωθυπουργοῦ Ἀρμένιοι ὡς γενικοὶ δημοσιῶναι τῶν Γελωνεῶν κηλ. ἐξελεγχθέντες· χρεῶνται τοῦ ταμείου συνελήφθησαν· τὰ δὲ κτήματά των θέλουσι χρησιμύσει εἰς ἀποζημιώσιν του

Ἡ Υψ. Πύλη κατέβαλε πᾶσαν προσπάθειαν νὰ πληρώσῃ εἰς τοὺς δανειστάς Ἀγγλοὺς ὅσα προκατέβαλον.

Σελ. 297 ἀντὶ Κωστάκη, ἀνάγνωθι Κωζάκη.

Ἀνάπαυσι προσκυρητῶν Ρωμαίων.